

บทที่ 4

วิเคราะห์ระนาดเอกทางครูไชยยะ ทางมีศรี

ผู้วิจัยพบว่าเพลงทะแย้อัตราจังหวะสามชั้น เป็นเพลงต้นแบบที่ ครูไชยยะ ทางมีศรี ได้รับการถ่ายทอดจาก ครูรวม พรหมบุรี เพื่อเป็นการฝึกไล่มือ

เพลงทะแย สามชั้น มีสองท่อน¹ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เลือกมาเพียง 20 ประโยค เท่านั้น เนื่องจากมีหลายประโยคที่ซ้ำกัน ในประโยคที่ 1 – 20 ผู้วิจัยได้แสดงถึงลำดับข้อมูลที่น่าไปวิเคราะห์ ดังนี้

ท่อนที่ 1

ประโยคที่ 1

ร ม ร ร	ล ทุ ร ม	ช ล ช ช	ร ม ช ล	ท ม รั ล	ท ล ช ม	ช ล ม ล	ช ฟ ม ร
---------	----------	---------	---------	----------	---------	---------	---------

ประโยคที่ 2

ม ล ช ร	ม ร ค ทุ	ล ช ล ทุ	ล ทุ คร	ล ร ค ทุ	ล ทุ คร	ม ร ม ค	ร ม ฟ ช
---------	----------	----------	---------	----------	---------	---------	---------

ประโยคที่ 3

ฟ ม ฟ ร	ม ฟ ม ฟ	ล ช ล ฟ	ช ล ช ล	ท ล ท ม	ล ท ล ท	รั ม รั ล	รั ท ล ช
---------	---------	---------	---------	---------	---------	-----------	----------

ประโยคที่ 4

ร ม ฟ ท	ล ฟ ม ร	ค ทุ ล ทุ	ค ร ม ฟ	ช ล ม ร	ช ร ม ฟ	ช ล ม ฟ	ช ล ท ล
---------	---------	-----------	---------	---------	---------	---------	---------

ประโยคที่ 5

ฟ ร ม ฟ	ช ม ฟ ช	ล ฟ ช ล	ท ช ล ท	รั ฟ ท รั	ท ล รั ท	ล ช ท ล	ช ฟ ล ช
---------	---------	---------	---------	-----------	----------	---------	---------

ประโยคที่ 6

ฟ ม ร ล	ทุ คร ม	ล ร ม ฟ	ช ท ล ช	ฟ ช ล ม	ฟ ช ฟ ช	ท ล ท ช	ล ท ล ท
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ประโยคที่ 7

ช ล ท ร	ล ท รั ม	ท ล ช ม	ร ช ล ท	ร ล ท ร	ท ล ร ท	ล ช ท ล	ช ฟ ล ช
---------	----------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ประโยคที่ 8

ฟ ม ร ล	ทุ คร ม	ล ร ม ฟ	ช ล ท ม	รั ท ล ช	ล ม ฟ ช	ร ม ฟ ช	ล ช ฟ ม
---------	---------	---------	---------	----------	---------	---------	---------

¹ ดูเพลงทะแย สามชั้น ฉบับเต็มจากภาคภาคผนวก

ประโยคที่ 9

ร้ ม้ ร้ ล	ร้ ท ท ท	ม ล ช ม	ล ช ช ช	ม ล ช ร	ช ม ม ม	ช ม ร ค	ม ร ร ร
------------	----------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ประโยคที่ 10

ฟ ม ร ม	ฟ ช ล ท	ค้ ร้ ม้ ร้	ค้ ท ล ช	ท ม ร้ ค้	ท ล ช ม	ช ล ท ล	ช ฟ ม ร
---------	---------	-------------	----------	-----------	---------	---------	---------

ประโยคที่ 11

ม ค ร ม	ร ช ร ม	ร ค ร ม	ร ค ท ล	ม ค ร ม	ร ค ท ล	ค ร ม ร	ค ร ล ท
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ประโยคที่ 12

ค ร ล ท	ค ช ล ท	ค ร ล ท	ค ร ม ร	ม ล ม ร	ม ช ม ร	ค ช ล ท	ค ม ร ค
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ประโยคที่ 13

ร ล ร ท	ร ม ร ท	ร ล ร ท	ร ม ร ท	ล ท ร ม	ร ช ล ท	ค้ ร้ ม้ ร้	ค้ ท ล ช
---------	---------	---------	---------	---------	---------	-------------	----------

ประโยคที่ 14

ฟ ช ล ม	ฟ ช ล ช	ฟ ม ร ม	ฟ ช ล ช	ฟ ช ล ม	ฟ ช ล ช	ค้ ร้ ม้ ร้	ค้ ร้ ล ท
---------	---------	---------	---------	---------	---------	-------------	-----------

ประโยคที่ 15

ค้ ร้ ล ท	ค้ ช ล ท	ค้ ร้ ล ท	ค้ ร้ ม้ ร้	ค้ ท ล ช	ท ล ช ม	ล ช ม ร	ช ม ร ค
-----------	----------	-----------	-------------	----------	---------	---------	---------

ประโยคที่ 16

ช ร ม ช	ม ล ม ช	ม ร ค ล	ค ม ร ค	ร ม ช ล	ร้ ล ท ค้	ร้ ม้ ร้ ค้	ร้ ค้ ท ล
---------	---------	---------	---------	---------	-----------	-------------	-----------

ประโยคที่ 17

ร้ ม้ ร้ ล	ร้ ท ล ช	ฟ ม ร ม	ฟ ช ล ท	ล ท ค้ ร้	ม้ ร้ ค้ ท	ล ช ล ท	ล ท ค้ ร้
------------	----------	---------	---------	-----------	------------	---------	-----------

ประโยคที่ 18

ท ล ช ร	ช ม ร ค	ท ล ช ล	ท ค ร ม	ร ค ท ค	ร ล ท ค	ช ล ท ค	ร ค ท ล
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ประโยคที่ 19

ร ม ฟ ช	ล ม ฟ ช	ล ฟ ช ล	ท ช ล ท	ล ร้ ค้ ม้	ม้ ร้ ค้ ท	ล ช ล ท	ล ท ค้ ร้
---------	---------	---------	---------	------------	------------	---------	-----------

ประโยคที่ 20

ช ล ท ค้	ร้ ม้ ร้ ค้	ท ล ช ฟ	ม ร - ม	- - - ช ล ท	- ร - ม	- - ล ช	ม ช - ล
----------	-------------	---------	---------	-------------	---------	---------	---------

การวิเคราะห์การดำเนินทำนองของระนาดเอกเพลงตระโหมโรง : กรณีศึกษาทางระนาดเอกของครูไชยยะ ทางมีศรี โดยมีเนื้อทำนองหลักของเพลงตระโหมโรงเป็นทางของครูบุญยงค์ เกตุคง ในขอบข่ายเพลง ตระหมี่ปากกอก ตระมารละม่อม ตระปลายพระลักษณ์ ตระเสื่อขบหรือเสื่อเสื่อ ตระสันนิบาต ตระคู่สันนิบาต ตระย่อนรอย รวมทั้งหมด 7 เพลง โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและวิเคราะห์การดำเนินทำนองของระนาดเอกโดยมีหัวข้อดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์รูปแบบของลีลาสำนวนกลอนระนาดเอกในแต่ละประโยค
2. วิเคราะห์เสียงตกของกลอนระนาดเอกตรงช่วงท้ายของสำนวนกลอนกลุ่มหน้าและสำนวนกลอนกลุ่มหลังกับเสียงลูกตกในแต่ละสำนวนของเนื้อทำนองหลัก

ข้อกำหนดเบื้องต้น

1. ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดสัญลักษณ์ตัวหนังสือในการบันทึกโน้ตระนาดเอก ดังนี้ ดังนี้

สัญลักษณ์ ฟ หมายถึง	ลูกระนาดลูกที่ 1	(เสียงต่ำสุด)
สัญลักษณ์ ซ หมายถึง	ลูกระนาดลูกที่ 2	
สัญลักษณ์ ล หมายถึง	ลูกระนาดลูกที่ 3	
สัญลักษณ์ ท หมายถึง	ลูกระนาดลูกที่ 4	
สัญลักษณ์ ด หมายถึง	ลูกระนาดลูกที่ 5	
สัญลักษณ์ ร หมายถึง	ลูกระนาดลูกที่ 6	
สัญลักษณ์ ม หมายถึง	ลูกระนาดลูกที่ 7	
สัญลักษณ์ ฟ หมายถึง	ลูกระนาดลูกที่ 8	
สัญลักษณ์ ซ หมายถึง	ลูกระนาดลูกที่ 9	
สัญลักษณ์ ล หมายถึง	ลูกระนาดลูกที่ 10	
สัญลักษณ์ ท หมายถึง	ลูกระนาดลูกที่ 11	
สัญลักษณ์ ด หมายถึง	ลูกระนาดลูกที่ 12	
สัญลักษณ์ ร หมายถึง	ลูกระนาดลูกที่ 13	
สัญลักษณ์ ม หมายถึง	ลูกระนาดลูกที่ 14	
สัญลักษณ์ ฟ หมายถึง	ลูกระนาดลูกที่ 15	
สัญลักษณ์ ซ หมายถึง	ลูกระนาดลูกที่ 16	
สัญลักษณ์ ล หมายถึง	ลูกระนาดลูกที่ 17	
สัญลักษณ์ ท หมายถึง	ลูกระนาดลูกที่ 18	
สัญลักษณ์ ด หมายถึง	ลูกระนาดลูกที่ 19	
สัญลักษณ์ ร หมายถึง	ลูกระนาดลูกที่ 20	
สัญลักษณ์ ม หมายถึง	ลูกระนาดลูกที่ 21	
สัญลักษณ์ ฟ หมายถึง	ลูกระนาดลูกที่ 22	

2. ในการบันทึกโน้ต ผู้วิจัยได้บันทึกโน้ตอยู่บนตารางโดยกำหนดให้ โน้ตห้องวงใหญ่อยู่บนโน้ตระนาดเอกอยู่ข้างล่างโดยกำหนดให้ 4 ห้องแรกเป็นสำนวนกลอนกลุ่มหน้า และ 4 ห้องหลังเป็นสำนวนกลอนกลุ่มหลังดังมีภาพของตารางแสดงต่อไปนี้

โน้ตระนาดเอก

--	--	--	--	--	--	--	--

โน้ตห้องวงใหญ่

เพลงตระหมี่ปากคอก

สำนวนขึ้นต้น (ปี)

- - - -	- - - ล	- - - -	- - - ร	- - - -	- - - ล	- - - -	--ทลชลท
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

พบว่ามีการขึ้นที่มีความพิเศษ โดยให้เครื่องดนตรีปีเป็นการขึ้นเพลง เพื่อเป็นสัญลักษณ์ของความพร้อมเพียงในการตั้งต้นเพลงที่มีรูปแบบคล้ายกับการขึ้นรั้วประลองเสภา

ประโยคที่ 1

อัตรายาย (สี่ชั้น)

- - - -	-- รัทลชม	ลชมลชมลชมล	ชมลชมลชม	ชลทรัทลชม	ชลทรัทลชม	ชลทชลทชล	ทชลท - ล
---------	-----------	------------	----------	-----------	-----------	----------	----------

- - - -	- - - ม	- - - -	- - - ร	- - - -	- - - ร	- - - -	- - - ล
- - - -	- - - มุ	- - - -	- - - ุ	- - - -	- - - ุ	- - - -	- - - ุ

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่ามิลีลาการขึ้นต้นเพลงด้วยการตี "ขยี้" สี่ชั้น ไล่เสียง เร มี เสียงสูง ถึงเสียง มี ในระดับเสียงกลาง เป็นกลุ่มแรก ในกลุ่มที่สอง พบว่า ลักษณะการตี "ขยี้" สามพยางค์ในเสียง ลา ซอล มี และกลุ่มที่สาม มีลักษณะตี "ขยี้" ในทิศทางตรงกันข้ามกับกลุ่มที่สองในเสียง ซอล ลา ที่ ลงท้ายประโยคเสียงลา

เสียงลูกตกของกลอนระนาด - เนื้อทำนองหลัก

พบว่าในสำนวนกลอนกลุ่มหน้าระนาดเอกตกเสียง มี เนื้อทำนองหลักเป็นเสียง เร สำนวนกลอนกลุ่มหลังระนาดเอกกับเนื้อทำนองหลักตกเสียงเดียวกันคือเสียง ลา

ความสัมพันธ์ภายใน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า – กลุ่มหลัง ใช้เทคนิคของการตี “ขยี้” เพื่อแสดงความโดดเด่นของสำนวนกลอนระนาด

ความสัมพันธ์ภายนอก

พบว่ามีลักษณะการฉายสำนวนกลอน ในสำนวนกลอนกลุ่มหน้า – กลุ่มหลัง ทั้งระนาดเอกและเนื้อทำนองหลัก ตามลักษณะของเครื่องดนตรี

ประโยคที่ 2

- - - ร ₄	- - - ร	- - - -	ช ม ร ค	- - - -	- - คทล	- - - ล ₄	- - - ล
----------------------	---------	---------	---------	---------	---------	----------------------	---------

- - - -	- - - ท	- - - ล	- - - ล	- - - -	- - - -	- - - -	- - - ล
- - - -	- - - -	- - - -	- - - ร	- - - -	- - - ล	- - - -	- - - -

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า – สำนวนกลอนกลุ่มหลัง ดำเนินไปในลักษณะการตั้งต้นด้วยการคู่สี่ เสียง เร แล้วตีรวเสียงเดียวที่เสียง เร และ เสียง โค โดยใช้กลุ่มเสียงปัญญามูล จากนั้นก็ตีในลักษณะการตีสะบัด ขวา – ซ้าย – ซ้าย ในเสียง โคที่ ลา คือสี่ที่เสียงลา เพื่อเชื่อมขึ้นมาหาเสียงลากู่แปดในการจบสำนวน การแสดงลีลาเช่นนี้เป็นลักษณะเฉพาะของเครื่องระนาดเอก เป็นการแสดงความสามารถของผู้บรรเลงว่ามีลีลาในการแสดงเชิงระนาดเอกให้ปรากฏแก่นักดนตรีและผู้ฟัง ในสำนวนลีลาในกลอนยังสามารถแสดงเชิงกลเม็ดพรายของผู้บรรเลงได้หลายประการ ขึ้นอยู่กับผู้บรรเลงนั้นมีภูมิความรู้และความพร้อมในขณะนั้นมากน้อยเพียงใด ในขณะที่บรรเลงในสำนวนกลอนในสำนวนขึ้นต้นของปีและประโยคที่ 1 – 2 นั้น ผู้บรรเลงทั้งวงต้องมีทักษะการฟังที่ดี กลุ่มพวกดำเนินกลอนข้างหน้าและกลุ่มพวกดำเนินกลอนข้างหลังจะต้องระมัดระวังความซ้ำเร็วของจังหวะให้มีความสัมพันธ์กันพอดี เพื่อให้เกิดความพร้อมเพียงนับว่าคีตกวีดนตรีไทยได้ประพันธ์สำนวนกลอน เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้บรรเลงนั้นได้แสดงความสามารถของตนและความพร้อมของวงบรรเลง ตลอดจนการให้ผู้ฟังได้ประเมินความสามารถของนักดนตรีที่บรรเลงว่ามีความสามารถในระดับใด

ประโยคที่ 3

อัตราปกติ (สามชั้น)

ฟ ท ล ช	ฟ ม ร ท	ล ช ล ท	ล ท ร ม	ร ช ล ท	คัม ร ค	ช ล ท ค	ร ค ท ล
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

- ฟ - ม	- - - -	- ม - ร	- - - ม	- - - ล	- - - -	- ช - ช	- - - ล
- - - -	- ร - ท	- - - ล	- - - ท	- - - ล	- - - ช	- - - -	- - - ล

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่า เป็นสำนวนกลอนระนาดเอกที่อยู่โครงสร้างของสำนวนทะเล ในประโยคที่ 2 โดยการเคลื่อนที่จากกลุ่มระดับเสียงกลางลงระดับเสียงต่ำแล้วกลับระดับเสียงเดิม สำนวนกลอนกลุ่มหลังดำเนินกลอนในสองเสียงแรก (เร กับ ซอล) มีลักษณะการเสียงเป็นคู่สี่ เพื่อเปลี่ยนทิศทางและเปลี่ยนกลุ่มระดับเสียงขึ้นเสียงสูง จากนั้นก็ตีในลักษณะเรียงเสียงขึ้นแล้วลงในขณะที่เนื้อทำนองหลักดำเนินไปในลักษณะการตีโยนที่เสียง ลา

ความสัมพันธ์ภายใน

พบว่า มีลักษณะการดำเนินสำนวนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลัง ในลักษณะเรียงเสียงแต่แตกต่างกันในทิศทาง ทำให้สำนวนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลัง มีช่วงเสียงกว้างขึ้น

ความสัมพันธ์ภายนอก

พบว่า สำนวนกลอนกลุ่มหน้ากลอนระนาดเอกกับเนื้อทำนองหลักดำเนินเป็นในโครงสร้างเดียวกัน ทิศทางเดียวกัน สำนวนกลอนกลุ่มหลัง เนื้อทำนองหลักเป็นไปลักษณะตีขึ้นเสียง ลา จึงเปิดโอกาสให้สำนวนกลอนระนาดเกิดความโดดเด่นหรือเรียกว่า ฉายสำนวน

เสียงตกระนาดเอก - เนื้อทำนองหลัก

พบว่า เป็นเสียงเดียวกัน

ประโยคที่ 4

รี้ มี่ รี้ คี่	ท ล ซ ร	ม ฟ ซ ล	รี้ ท ล ซ	ฟ ม ร ล	ร ม ฟ ซ	ฟ ม ร ม	ฟ ซ ล ท
-----------------	---------	---------	-----------	---------	---------	---------	---------

- - - มี่	- รี้ - -	ท ท - -	ลล - ซ	- ม - -	ร ร - -	ซ ซ - -	ลล - ท
- - - ม	- ร - ท	- - - ล	- - - ซ	- ท - ล	- - - ซ	- - - ล	- - - ท

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่า มีการตีในระดับเสียง เร สูง ลงมาหาระดับ เร ระดับกลาง จากนั้นก็เคลื่อนที่ขึ้นสูงในเสียง เร สูงอีกครั้งจบด้วยเสียง ซอล ในระดับเสียงกลาง ในลักษณะการตีเช่นนี้ตรงกับสำนวนกลอนในกายวิชัยของนายสุราษดิษฐ์ ศรีสัตย์ชยะว่ากลอนไต่ลวด (ในสำนวนกลุ่มหลัง) สำนวนกลอนกลุ่มหลังตรงกับสำนวนทะเลประโยคที่ 6 ของสำนวนกลอนกลุ่มหลัง

ความสัมพันธ์ภายใน

พบว่า มีลักษณะการดำเนินสำนวนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลัง ในลักษณะมีการใช้กลุ่มเสียงเดียวกัน

ความสัมพันธ์ภายนอก

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้ากลอนระนาดเอกกับเนื้อทำนองหลัก ดำเนินในจุดเริ่มต้นเดียวกัน คือ ในกลุ่มระดับเสียงสูง แต่ในทำนองเคลื่อนแต่ต่างกัน อันเกิดจากลีลาของการแปรทำนองของ ระนาดเอก ในก็กลับมาลงเสียงลูกตกเดียวกัน สำนวนกลอนกลุ่มหลัง เป็นการแปรทำนองในทิศทาง เดียวกับเนื้อทำนองหลัก โดยมีลักษณะการตีความสัมพันธ์ของกลอนกลุ่มหน้าของระนาดเอก และเนื้อ ทำนองหลักของสำนวนกลุ่มหลังอีกด้วย

เสียงตกระนาดเอก - เนื้อทำนองหลัก

พบว่าเป็นเสียงเดียวกัน

ประโยคที่ 5

ล ช ล ท	ล ท ร ี ม ี่	ท ล ช ม	ร ช ล ท	ร ี ม ี่ ร ี ค ี่	ท ล ช ม	ช ล ท ค ี่	ร ค ี่ ท ล
---------	--------------	---------	---------	-------------------	---------	------------	------------

- - - ลท	- ร - ม	- ม - ม	- ช - ท	- - ร ี ร ี	- ท - ล	- ช - -	- - - ล
- - ช -	- ร - ม	- ช - ม	- ร - ท	- ร - -	- ท - ล	- ช - ล	- - - -

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า มีอยู่ในเพลงทะเลาะ ประโยคที่ 7 ของสำนวนกลอนกลุ่มหน้า มี ลักษณะสำนวนกลอนหลบเสียง อันเกิดปัจจัยของผู้บรรเลงที่ต้องการให้เชื่อมโยงประโยคต่อไปของ สำนวนกลอน สำนวนกลอนกลุ่มหลังนั้น มีการเคลื่อนที่ต่อจากเสียงตกเป็นคู่สามมีลักษณะการตีเรียง เสียงขึ้นและลง 5 เสียงอยู่ในกลุ่มระดับเสียงสูง

ความสัมพันธ์ภายใน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลัง มีลักษณะการเอื้ออำนวยในการบรรเลงติดต่อกันใน สำนวนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลัง ซึ่งเกิดจากมีขีดจำกัดของเครื่องดนตรีของระนาดเอก

ความสัมพันธ์ภายนอก

พบว่าสำนวนกลอนระนาดเอก เนื้อทำนองหลักทำหน้าที่โดยฆ้องวงใหญ่ มีขีดจำกัดในเครื่อง ดนตรี ส่งผลให้เกิดลีลาของสำนวนกลอนดังกล่าวข้างต้น

เสียงตกระนาดเอก - เนื้อทำนองหลัก

พบว่าเป็นเสียงเดียวกัน

ประโยคที่ 6

ฟ ร ม ฟ	ช ม ฟ ช	ล ฟ ช ล	ท ช ล ท	ร ี ล ท ร ี	ท ล ร ี ท	ล ช ท ล	ช ฟ ล ช
---------	---------	---------	---------	-------------	-----------	---------	---------

- - - ร	- - - ช	- - ล ท	- ล - ท	- ร ี - ม ี่	- ร ี - -	ท ท - -	ล ล - ช
- - - ล	- - - ช	- - - ท	- ล - ท	- ร - ม	- ร - ท	- - - ล	- - - ช

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลัง ในเพลงทะเลแยะ ประโยค 5 แต่มีการเปลี่ยนสำนวนกลอนในตอนท้ายสำนวนกลุ่มหลัง ซอล ลา ฟา ซอล เป็น เร ที ลา ซอล เพื่อปิดสำนวนและทำให้กลุ่มเสียงกว้างขึ้น ในท้ายของสำนวนห่างกันเป็น คู่สี่

ความสัมพันธ์ภายใน

พบว่ามีลักษณะเชื่อมเป็นสำนวนเดียวกันในสำนวนกลอนกลุ่มหน้า กับต้นสำนวนกลุ่มหลัง จากนั้นก็ผูกสำนวนกลอนลงในลักษณะเดียวกันแต่ต่างทิศทาง อันเกิดมาจากขีดจำกัดของเครื่องดนตรี

ความสัมพันธ์ภายนอก

พบว่ามีลักษณะสำนวนระนาดเอก และเนื้อทำนองหลักดำเนินไปในทิศทางเดียวกันของสำนวนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลัง

เสียงตกระนาดเอก - เนื้อทำนองหลัก

พบว่าเสียงเดียวกัน

ประโยคที่ 7

ฟ ท ล ช	ฟ ม ร ทุ	ล ช ล ทุ	ล ทุ ร ม	ล ฟ ม ร	ล ร ม ฟ	ช ล ช ฟ	ม ฟ ช ล
---------	----------	----------	----------	---------	---------	---------	---------

- ฟ - ม	- - - -	- ม - ร	- - - ม	- - - ล	- - - -	- ช - ช	- - - ล
- - - -	- ร - ท	- - - ล	- - - ทุ	- - - ล	- - - ช	- - - -	- - - ล

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้าเหมือนกับสำนวนประโยคที่ 3 ในสำนวนกลอนกลุ่มหลัง มีลักษณะตีเสียงและการเคลื่อนที่ในลักษณะเดียวกับสำนวนกลุ่มหน้า

ความสัมพันธ์ภายใน

พบว่ามีการใช้สำนวนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลัง ในลักษณะตีเรียงเสียงลงแล้วขึ้น และมีการใช้ระยะห่างของส่วนเป็น คู่สี่ เพื่อเชื่อมประโยค

ความสัมพันธ์ภายนอก

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า ดำเนินไปตามเนื้อทำนองหลัก ส่วนสำนวนกลอนกลุ่มหลังมีเสียงขึ้นสำนวนและเสียงจบสำนวนเป็นเสียงเดียวกัน

เสียงตกระนาดเอก - เนื้อทำนองหลัก

พบว่าเสียงเดียวกัน

ประโยคที่ 8

รื ท ล ษ	ท ล รื ท	รื คื มื รื	คื ท ล ษ	ฟ ม ร ท	ร ม ฟ ษ	ล ท รื ล	ท มื รื ท
----------	----------	-------------	----------	---------	---------	----------	-----------

- - - มื	- รื - -	ท ท - -	ล ล - ษ	- ม - -	ร ร - -	ษ ษ - -	ล ล - ท
- - - ม	- ร - ท	- - - ล	- - - ษ	- ท - ล	- - - ษ	- - - ล	- - - ท

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าในต้นสำนวนกลอนกลุ่มหน้า มีลักษณะเหมือนกับสำนวนกลุ่มหลังของประโยคที่ 6 จากนั้นก็เปลี่ยนลักษณะการตีไต่เสียงขึ้นเสียงสูงสุด แล้วไล่เสียงลง จบที่เสียง ซอล สำนวนกลอนกลุ่มหลัง เหมือนกับประโยคที่ 3 แต่เปลี่ยนท้ายของสำนวน เพื่อให้สำนวนกลอนนั้นมีความกว้างขึ้นเสียงสูงสุด

ความสัมพันธ์ภายใน

พบว่ามีความสัมพันธ์ในลักษณะตีเรียงเสียงของท้ายสำนวนกลอนกลุ่มหน้ากับต้นสำนวนกลอนกลุ่มหลัง

ความสัมพันธ์ภายนอก

พบว่า มีการเคลื่อนที่ในสำนวนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลัง ในทิศทางเดียวกัน

เสียงตกระนาดเอก - เนื้อทำนองหลัก

พบว่า เป็นเสียงเดียวกัน

ประโยคที่ 9

รื ท ล ษ	ท ล ษ ม	ล ษ ม ร	ษ ม ร ท	ษ ล ทุ ร	ล ทุ ร ม	ทุ ร ม ษ	ร ม ษ ล
----------	---------	---------	---------	----------	----------	----------	---------

- - - ลท	- ร - ม	- ม - ม	- ร - ท	- - รื รื	- ท - ล	- ษ - -	- - - ล
- - ษ -	- ร - ม	- ษ - ม	- ร - ท	- ร - -	- ท - ล	- ษ - ล	- - - -

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลัง เป็นไปในลักษณะกลุ่มเสียงปัญญามูล โครงสร้างของ ซ ล ท X ร ม X โดยสำนวนถามไล่เสียงลง สำนวนกลุ่มหลังไล่เสียงขึ้น

ความสัมพันธ์ภายใน

พบว่ามีการใช้สำนวนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลัง เป็นกลอนกลุ่มเสียงปัญญามูล ในโครงสร้างของ ซ ล ท X ร ม X เดียวกัน แต่มีความแตกต่างของทิศทางของสำนวนกลอน

ความสัมพันธ์ภายนอก

พบว่าในสำนวนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลัง ของกลอนระนาดเอก - เนื้อทำนองหลัก มีความแตกต่างทิศทางเช่นกัน

เสียงตกระนาดเอก - เนื้อทำนองหลัก

พบว่าเสียงเดียวกัน

ประโยคที่ 10

คํ ๓ ท คํ	มี คํ ๓ ท ๓	คํ ๓ ท ๓ ท	คํ ๓ รั มี รั	ท ๓ ๓ ท	๓ ท ๓ รั มี	๓ ๓ ๓ ม	๓ ๓ ๓ ท
-----------	-------------	------------	---------------	---------	-------------	---------	---------

- - ค -	- ท - -	- ๓ - ๓	- - - รั	- - - ๓ท	- ๓ - ๓	- ๓ - ๓	- รั - ท
- - - ๓๓	- - - ๓	- - - -	- - - ๓	- - ๓ -	- ๓ - ๓	- ๓ - ๓	- ๓ - ๓

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าในสำนวนกลอนกลุ่มหน้า มีการใช้กลอนในกลุ่มเสียงสูง 5 เสียง ๓า ถึง มี ในสำนวนกลอนกลุ่มหลังเป็นสำนวนเดียวกับเพลงทะเลาะ ประโยคที่ 7 ของสำนวนกลอนกลุ่มหน้า เป็นสำนวนเสียงหลบเสียงที่เป็นความตั้งใจของผู้ดำเนินกลอน

ความสัมพันธ์ภายใน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลัง นั้น มีโครงสร้างในการดำเนินมาจากเพลงทะเลาะ และเนื้อทำนองหลักโดยแท้

ความสัมพันธ์ภายนอก

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลัง นั้น ดำเนินตามเนื้อหาทำนองหลัก โดยใช้กลุ่มระดับเสียงสูงเหมือนกัน

เสียงตกระนาดเอก - เนื้อทำนองหลัก

พบว่าเสียงเดียวกัน

ประโยคที่ 11

รั มี รั คํ	๓ ๓ ๓ ๓	๓ ฟ ๓ ๓	รั ๓ ๓ ๓	ฟ ๓ ๓ ๓	ฟ ๓ ฟ ๓	๓ ๓ ๓ ๓	๓ ๓ ๓ ๓
-------------	---------	---------	----------	---------	---------	---------	---------

- รั - มี	- รั - -	๓ ๓ - -	๓ ๓ - ๓	- ๓ - -	๓ ๓ - -	๓ ๓ - -	๓ ๓ - ๓
- ๓ - ๓	- ๓ - ๓	- - - ๓	- - - ๓	- ๓ - ๓	- - - ๓	- - - ๓	- - - ๓

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า เหมือนกับประโยคที่ 2 สำนวนกลอนกลุ่มหลัง เหมือนกับเพลงทะเลาะ ในประโยคที่ 6 ของสำนวนกลอนกลุ่มหลัง

ความสัมพันธ์ภายใน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลัง มีการใช้กลุ่มระดับเสียงเดียวกันในเสียง มี ถึง ที

ความสัมพันธ์ภายนอก

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า – กลุ่มหลังการดำเนินกลอนระนาดเอกกับเนื้อทำนองหลักนั้น สอดคล้องกันในทิศทางและกลุ่มเสียง

เสียงตกระนาดเอก - เนื้อทำนองหลัก

พบว่าเป็นเสียงเดียวกัน

ประโยคที่ 12

รื ท ล ษ	ท ล ษ ม	ร ทู ร ม	ร ม ษ ล	รื ล ท คื	รื คื ท ล	ท ม รื คื	ท ล ษ ม
----------	---------	----------	---------	-----------	-----------	-----------	---------

- - - -	- - - ร ม	- - ม ม	- ษ - ล	- ท - รื	- ท - -	ล ล - -	ษ ษ - ม
- ล - ท	- ค - -	- ม - -	- ษ - ล	- ท - ร	- ท - ล	- - - ษ	- - - ม

ลีลาสำนวนกลอน

สำนวนกลอนกลุ่มหน้า พบว่าใช้การดำเนินกลอนในกลุ่มเสียงปัญจมูล โครงสร้างของเสียง ษ ล ท X ร ม X สำนวนกลอนกลุ่มหลัง พบว่ามีการใช้สำนวนขึ้นต้นห่างเป็น คู่สี่ เพื่อเชื่อมสำนวนกลอนกลุ่มหน้า เพื่อให้เสียงตกนั้นลงเสียงเดิมคือ เสียง ลา จากนั้นก็ใช้ คู่สี่ เชื่อมสำนวนเดียวกัน เคลื่อนที่ลงมาหาเสียงมี ซึ่งเป็นเสียงหมดสำนวนกลอนกลุ่มหลัง ในครั้งสำนวนทำนองนี้ ยังมีโครงสร้างเป็นอย่างเดียวกับเพลงทะเลาะ ประโยคที่ 1 ของต้นสำนวนกลุ่มหน้า (ห้อง 5 – 6)

ความสัมพันธ์ภายใน

พบว่ามีการใช้กลุ่มเสียงปัญจมูล โครงสร้างของเสียง ษ ล ท X ร ม X ในสำนวนกลอนกลุ่มหน้า – กลุ่มหลัง

ความสัมพันธ์ภายนอก

มีการดำเนินทิศทางของสำนวนกลอนกับเนื้อทำนองหลักต่างทิศทางกันในตอนแรก อันเกิดความสัมพันธ์ในสำนวนประโยคที่ 11 จากนั้นก็เข้าสำนวนในโครงสร้างของเนื้อทำนองหลักลงที่ เร มี เสียงตกระนาดเอก - เนื้อทำนองหลัก

พบว่าเป็นเสียงเดียวกัน

ประโยคที่ 13

ล ฟ ม ร	ฟ ม ล ฟ	ท ล รื ท	ล ฟ ม ร	ล ร ค ท	ล ท ค ร	ฟ ม ร ม	ฟ ษ ล ษ
---------	---------	----------	---------	---------	---------	---------	---------

- ล - ท	- ล - -	ฟ ฟ - -	ม ม - ร	- - ค -	- - - ร	- - - -	- ร ม - ษ
- ล - ท	- ล - ฟ	- - - ม	- - - ร	- - - ท ล	- ท - ล	- ท - -	ค - - ษ

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า ใช้สำนวนกลอนในกลุ่มเสียงปัญญาผล โครงสร้างของเสียง ร ม ฟ X ล ท X และมีลักษณะการดำเนินกลอนคล้ายกับสำนวนกลอนกลุ่มหน้า ประโยคที่ 7 อีกด้วย สำนวนกลอนกลุ่มหลังมีลักษณะการตีโครงสร้างเหมือนกับประโยคที่ 2 ของเพลงทะเลแยะแต่เปลี่ยนท้ายห้อง 7 - 8

ความสัมพันธ์ภายใน

พบว่ามีการเชื่อมสำนวนกัน ห่างกันเป็น คู่สี่ ซึ่งเป็นเสียงที่สมดุลกันในการเคลื่อนที่ของทำนอง

ความสัมพันธ์ภายนอก

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า มีการเคลื่อนที่ของทำนองในทิศทาง ลง - ขึ้น - ลง ในกลุ่มเสียงดังกล่าวข้างต้น เพื่อให้เสียงตกในเสียง เร ตรงตามเนื้อทำนองหลัก ส่วนสำนวนกลอนกลุ่มหลัง พบว่า มีการใช้กลุ่มเสียงเดียวกับเนื้อทำนองหลัก นับว่าเป็นการแปรทำนองที่ดำเนินไปในโครงสร้างของเนื้อทำนองหลักโดยแท้

เสียงตระนาดเอก - เนื้อทำนองหลัก

พบว่าเสียงเดียวกัน

ประโยคที่ 14

ฟ ม ร ทุ	ม ร ช ม	ล ช ม ช	ล ช ท ล	รื ล ท คื	รื คื ท ล	ท ม รื คื	ท ล ช ม
----------	---------	---------	---------	-----------	-----------	-----------	---------

- ม - -	ร ร - -	ม ม - -	ช ช - ล	- ท - ร	- ท - -	ล ล - -	ช ช - ม
- ท - ล	- - - ท	- - - ช	- - - ล	- ท - ร	- ท - ล	- - - ช	- - - ม

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าในตอนแรกของสำนวนเป็นการตีเรียงเสียงลง เพื่อให้มีความสัมพันธ์ท้ายสำนวนประโยคที่ 11 จากนั้นก็ตีกลอนในกลุ่มเสียงปัญญาผล ลักษณะโครงสร้างของเสียง ช ล ท X ร ม X โดยใช้เสียง ฟา เป็นเสียงผ่าน ในทิศทางขึ้น ส่วนในสำนวนกลอนกลุ่มหลัง พบว่าเป็นสำนวนกลอนที่ใช้เสียงห่างเป็นคู่สี่ เพื่อดำเนินในกลอนในลักษณะเรื่องขึ้นและลง ซึ่งท้ายของสำนวนตรงกับเพลงทะเลแยะ ประโยคที่ 1 ในต้นสำนวนกลุ่มหน้า สำนวนลงเสียงตกเป็นเสียง มี

ความสัมพันธ์ภายใน

พบว่ามีความสัมพันธ์เป็นสองกลุ่มแรก มีกลุ่มเสียงปัญญาผล โครงสร้างของเสียง ช ล ท X ร ม X กลุ่มสองมีโครงสร้างดี โดยการใช้ความห่างเป็นคู่สี่ในตอนต้น และการตีเรียงเสียงในตอนท้าย

ความสัมพันธ์ภายนอก

พบว่ามีการดำเนินทำนองในสำนวนกลอนระนาดเนื้อทำนองหลักเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

เสียงตระนาดเอก - เนื้อทำนองหลัก

พบว่าเสียงเดียวกัน

ประโยคที่ 15

ฟ ม ร ทุ	ร ม ฟ ษ	ฟ ม ร ม	ฟ ษ ล ท	ม ษ ร ม	ษ ล ท ร์	ท ล ษ ม	ษ ท ล ษ
----------	---------	---------	---------	---------	----------	---------	---------

- - - ร	- - - ษ	- - ล ท	- ล - ท	- ร์ - มี่	- ร์ - -	ท ท - -	ล ล - ษ
- - - ฤ	- - - ษ	- - - ทุ	- ฤ - ทุ	- ร - ม	- ร - ทุ	- - - ฤ	- - - ษ

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่ามีการใช้สำนวนเหมือนกับสำนวนกลอนกลุ่มหลังของประโยคที่ 3 แต่สำนวนกลอนกลุ่มหลังของประโยคที่ 15 ดำเนินกลอนในกลุ่มเสียงปัญญามูลโครงสร้างของเสียง ษ ล ท X ร ม X

ความสัมพันธ์ภายใน

พบว่า มีการใช้การเชื่อมสำนวน ห่างกันเป็นคู่ห้า

ความสัมพันธ์ภายนอก

พบว่าสำนวนกลอนดำเนินเพื่อให้เกิดความสัมพันธ์กับสำนวนกลอนกลอนกลุ่มหลังของประโยคที่ 13 คือ การเรียงเสียงลงในต้นสำนวนและมีความสัมพันธ์ในเรื่องของการใช้กลุ่มเสียงปัญญามูลโครงสร้างเดียวกัน คือ ษ ล ท X ร ม X ในกลอนระนาดและเนื้อทำนองหลัก

เสียงตกระนาดเอก - เนื้อทำนองหลัก

พบว่า เป็นเสียงเดียวกัน

ประโยคที่ 16

ฟ ม ร ฤ	ทุ คร ม	ท ล ษ ร	ม ฟ ษ ล	ร์ มี่ ร์ คี่	ท ล ษ ร	ม ฟ ษ ล	ร์ ท ล ษ
---------	---------	---------	---------	---------------	---------	---------	----------

- - - -	- - - ร ม	- - ม ม	- ษ - ล	- - ร ม	- ษ - -	- ล - ล	- - - ษ
- ฤ - ทุ	- คุ - -	- ม - -	- ษ - ฤ	- คุ - -	- ษ - ฤ	- - - -	- - - ษ

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าสำนวนกลอนกลอนกลุ่มหลังนั้น มีลักษณะตรีเรียงเสียงลงสามเสียงขึ้นห้าเสียง 2 ครั้ง ซึ่งแรกตกเสียง มี ครั้งหลังตก เสียงลา แต่สำนวนกลุ่มกลอนหลังเหมือนกับสำนวนกลุ่มแรกในประโยค 11 ในสำนวนนี้เป็นสำนวนจบเพลง

ความสัมพันธ์ภายใน

พบว่ามีการเชื่อมประโยคห่างกันเป็นคู่สี่

ความสัมพันธ์ภายนอก

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า สำนวนกลอนระนาดเอกกับเนื้อทำนองหลักนั้น เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ส่วนในสำนวนกลอนกลุ่มหลังนั้น ใช้การขึ้นสำนวนในเสียงหลัก คือ เสียง มี และจบเสียง ซอล เหมือนกัน

เสียงตระนาคเอก - เนื้อทำนองหลัก
พบว่าเสียงเดียวกัน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตระมารถม่อม

ประโยคที่ 1

ฟ ม ร ล	ทุ ดุ ร ม	ล ร ม ฟ	ซ ท ล ซ	ฟ ม ร ล	ร ม ฟ ซ	ฟ ม ร ม	ฟ ซ ท ท
---------	-----------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

- - ฟ -	- ม - -	- ร - ร	- - - ซ	- รื - ท	- ล - -	ซ ซ - -	ล ล - ท
- - - มร	- - - ร	- - - -	- - - ซ	- ร - ทุ	- ล - ซ	- - - ล	- - - ท

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าต้นสำนวนกลอนกลุ่มหน้า เป็นลักษณะเหมือนกับต้นสำนวนกลอนกลุ่มหน้า ของประโยคที่ 16 ของเพลงตระหม่อปากคอก จากนั้นก็ตีเรียงเสียงขึ้นไปตกเสียง ลา ซึ่งท้ายสำนวน เหมือนกับท้ายสำนวนกลอนกลุ่มหน้าของเพลงทะเล ในประโยคที่ 6 สำนวนกลุ่มหลังเป็นลักษณะ เหมือนกับสำนวนกลอนกลุ่มหลัง ในประโยคที่ 3 ของเพลงตระหม่อปากคอก

ความสัมพันธ์ภายใน

พบว่ามีในสำนวนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลัง มีการใช้สำนวนการขึ้นต้นเหมือนกันในข้อที่ 1 กับ 4 ใช้ลักษณะการดำเนินกลอนตีเรียงเสียง และมีการข้ามเสียงห่างกันเป็นคู่สี่

ความสัมพันธ์ภายนอก

พบว่าในสำนวนกลอนกลุ่มหน้ามีทิศทางกาเดินกลอนเดียวกัน ส่วนในสำนวนกลอนกลุ่ม หลังนั้น ตามการผูกกลอนของแต่ละเครื่องมือ อันเกิดจากปัจจัยของสำนวนภาพและขีดจำกัดของเครื่อง คนตรี

เสียงตกของระนาดเอก - เนื้อทำนองหลัก

พบว่าเสียงเดียวกัน

ประโยคที่ 2

ซ ร ซ ซ	ล ท ล ล	ท รื ท ท	รื มื รื รื	มื รื ล ท	คื มื รื คื	ซ ล ท คื	รื คื ท ล
---------	---------	----------	-------------	-----------	-------------	----------	-----------

- ซ - -	ซ ซ - -	ล ล - -	ท ท - รื	- ม - -	มื มื - -	รื รื - -	ท ท - ล
- ซ - ซ	- - - ล	- - - ท	- - - ร	- ม - ม	- - - ร	- - - ท	- - - ล

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่า ในสำนวนกลอนกลุ่มหน้าในมีลักษณะการตีย้ำเสียงหลัก (มีลักษณะการตีโครงสร้างย้ำ เสียง เพลงทะเล ในประโยคที่ 1 ของสำนวนกลุ่มหน้า) ในสำนวนกลอนกลุ่มหลังในดำเนินอยู่ในกลุ่ม ระดับเสียงสูง ซึ่งเป็นลักษณะการตีผสมผสานทิศทางเคลื่อนที่อันเกิดจากขีดจำกัดของเครื่องคนตรี และเป็นสำนวนที่มีเสียงเริ่มต้น เป็นเสียงเดียวกับท้ายสำนวนกลอนกลุ่มหลัง

ความสัมพันธ์ภายใน

พบว่ามีการเชื่อมสำนวนกลอนกลุ่มหน้า – กลุ่มหลัง โดยใช้เสียง มี เร และกลุ่มระดับเสียงสูง เดียวกัน

ความสัมพันธ์ภายนอก

พบว่าทิศทางการเคลื่อนที่และมีกลุ่มเสียงในสำนวนระนาดเอก - เนื้อทำนองหลักเดียวกัน
เสียงตกของระนาดเอก - เนื้อทำนองหลัก

พบว่าเป็นเสียงเดียวกัน

ประโยคที่ 3

ช ฟ ม ร	ล ร ม ฟ	ช ล ช ฟ	ม ฟ ช ล	ฟ ม ร ม	ฟ ช ล ท	ค ี ร ี ม ี ร ี	ค ี ท ล ช
- - - ท	- ล - ล	- - - -	- - - ล	- ร - ช	- - ล ท	- ร ี - ท	- ล - ช
- - - -	- - - ร	- - - ล	- - - -	- ล - ช	- - - ท	- ร - ท	- ล - ช

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้ามีลักษณะการตีเหมือนกับสำนวนกลอนกลุ่มหลังในประโยคที่ 1 แต่มีเสียงต่ำกว่าหนึ่งเสียง (เสียงที่เป็นลา) และสำนวนกลอนกลุ่มหลังเหมือนกับเพลงทะเลาะ ประโยคที่ 10 ในต้นสำนวนกลอนกลุ่มหน้า ตกเสียงลา

ความสัมพันธ์ภายใน

พบว่ามีสำนวนกลอนในลักษณะการตีเรื่องเสียงและกลุ่มระดับเสียงส่วนมากเป็นกลุ่มเดียวกัน

ความสัมพันธ์ภายนอก

พบว่าในสำนวนกลอนกลุ่มหน้าในเนื้อทำนองหลักมีลักษณะการตีโยน ในแปรทำนองกลอนระนาดเอกเรียงเสียงลงแล้วขึ้นมาหาเสียง โยนของเนื้อทำนองหลักที่เสียง ลา

พบว่าในสำนวนกลอนกลุ่มหลังกับเนื้อทำนองหลักเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

เสียงตกของระนาดเอก - เนื้อทำนองหลัก

พบว่าเป็นเสียงเดียวกัน

ประโยคที่ 4

ร ช ล ท	ค ี ม ี ร ี ค ี	ช ล ท ค ี	ร ี ค ี ท ี ค ี	ม ี ร ี ท ี ค ี	ร ี ท ล ฟ	ท ล ฟ ม	ล ฟ ม ร
- ช - -	- ล ท - ร ี	- ม ี - ร ี	- ท - ล	- ร ี - ท	- ล - -	ฟ ฟ - -	ม ม - ร
- ร - -	ช - - ร	- ม - ร	- ท - ล	- ร - ท	- ล - ฟ	- - - ม	- - - ร

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าในสำนวนกลอนกลุ่มหน้า มีลักษณะโครงสร้างเหมือนกับสำนวนกลอนกลุ่มหลังของประโยคที่ 5 ของโน้ตที่ 7 - 8 โดยเปลี่ยนเสียงจากมี เร เป็น เร ซอล อันเกิดจากความเหมาะสมของการเชื่อมสำนวนกลอนและโครงสร้างของเนื้อทำนองหลัก สำนวนกลอนกลุ่มหลังดำเนินกลอนระนาดเอกในกลุ่มเสียงปัญจมูล ในโครงสร้างของเสียง ร ม ฟ X ล ท X ในทิศทางเสียงสูงลงสู่เสียงต่ำ

ความสัมพันธ์ภายใน

พบว่าเสียงขึ้นต้นสำนวนกลุ่มหน้าและเสียงตกของสำนวนกลอนกลุ่มหลัง เป็นเสียงเดียวกัน คือ เสียง เร และบรรเลงอยู่ในกลุ่ม ระดับเสียงเดียวกันอีกด้วย

ความสัมพันธ์ภายนอก

พบว่ามีการดำเนินทำนองกลอนระนาดเอก - เนื้อทำนองหลักเป็นไปเดินทางเดียวกัน หรือเรียกว่าแปรทำนองเกาะเนื้อทำนองหลัก

เสียงตกของระนาดเอก - เนื้อทำนองหลัก

พบว่าเป็นเสียงเดียวกัน

ประโยคที่ 5

ท ช ล ท	ล ท ร ม	ซ ล ท ล	ซ ฟ ม ร	ม ร ค ท	ล ท ค ร	ฟ ม ร ม	ฟ ช ล ซ
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

- ร - ค	ท ท - -	- - ล ท	ค - - ร	- - ค -	- - - ร	- - - -	- ร ม - ซ
- ซ - -	- ล - ร	- ซ - -	- ร -	- - - ท ล	- ท - ล	- ท - -	ค - - - ซ

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า มีการใช้สำนวนในการดำเนินกลอนของกลุ่มเสียงปัญจมูล ในโครงสร้างของเสียง ซ ล ท X ร ม X เป็นหลักสำคัญ สำนวนกลอนกลุ่มหลังมีการใช้สำนวนกลอนในลักษณะการตีเรียงเสียงลงแล้วขึ้น ในกลุ่มระดับเสียงกลาง

ความสัมพันธ์ภายใน

พบว่าทำนองในสำนวนกลอนกลุ่มหน้าและในสำนวนกลอนกลุ่มหลัง ดำเนินกลอนในลักษณะเดียวกัน คือ การตีเรียงเสียง และการใช้ระดับกลุ่มเสียงเดียวกันอีกด้วย

ความสัมพันธ์ภายนอก

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้าเนื้อทำนองหลักนั้นเป็นไปในลักษณะการตีเรียกว่า "เท่า" ในเสียง เร แต่ในการดำเนินกลอนระนาดเอกนั้นมีเสียงตก เป็นเสียง มี และดำเนินกลอนในทิศทางตรงกันข้ามกัน ในสำนวนกลอนกลุ่มหลังนั้น ดำเนินกลอนเป็นไปในโครงสร้างของเนื้อทำนองหลัก

เสียงตกของระนาดเอก - เนื้อทำนองหลัก

พบว่าในสำนวนกลอนกลุ่มหน้าระนาดเอกตกเสียง มี เนื้อทำนองหลักตก เสียง เร และในสำนวนกลอนกลุ่มหลังตกเสียงเดียวกัน คือ เสียง ซอล

ประโยคที่ 6

ฟ ม ร ทุ	ล ทุ ร ม	ช ล ท คั	รื คั ท ล	รื ล ท คั	รื คั ท ล	ท มื รื คั	ท ล ช ม
----------	----------	----------	-----------	-----------	-----------	------------	---------

- ม - -	ร ร - -	ม ม - -	ช ช - ล	- ท - รื	- ท - -	ล ล - -	ช ช - ม
- ท - ล	- - - ท	- - - ช	- - - ล	- ท - ร	- ท - ล	- - - ช	- - - ม

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าต้นของสำนวนกลอนกลุ่มหน้าดำเนินกลอนในกลุ่มเสียงปัญญามูล โครงสร้างของเสียง ร ม ฟ X ล ท X ส่วนท้ายของสำนวนกลุ่มหน้ามีลักษณะการตีเรียงเสียงขึ้นและลงในกลุ่มระดับเสียงสูง เพื่อให้สำนวนกลอนในมีความกว้างของกลุ่มระดับเสียง ในสำนวนกลอนกลุ่มหลังใช้กลอนที่มี ลักษณะของต้นสำนวนและท้ายสำนวนห่างกันเป็น คู่สี่แล้วตีเรียงเสียงขึ้นลง

ความสัมพันธ์ภายใน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลัง ในกลุ่มเสียง ซอล ลา ที โด เร ในกลุ่มระดับเสียงสูง เดียวกัน

ความสัมพันธ์ภายนอก

พบว่าในสำนวนกลอนกลุ่มหน้ากลอนระนาดเอกกับเนื้อทำนองหลักนั้นมีการแปรเพื่อให้เกิด ความกว้างของกลุ่มเสียง ส่วนสำนวนกลุ่มหลังนั้น ดำเนินไปในลักษณะเกาะเนื้อทำนองหลัก

เสียงตกของระนาดเอก - เนื้อทำนองหลัก

พบว่าเป็นเสียงเดียวกัน

ประโยคที่ 7

ฟ ร ม ฟ	ช ม ฟ ช	ล ฟ ช ล	ท ช ล ท	รื มื รื คั	ท ล ช ร	ม ฟ ช ล	รื ท ล ช
---------	---------	---------	---------	-------------	---------	---------	----------

- - - ร	- - - ช	- - ล ท	- ล - ท	- รื - มื	- รื - -	ท ท - -	ล ล - ช
- - - ล	- - - ช	- - - ท	- ล - ท	- ร - ม	- ร - ท	- - - ล	- - - ช

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าในสำนวนกลอนกลุ่มหน้าเหมือนเพลงทะแย ในประโยคที่ 5 และพบว่าสำนวนกลอน กลุ่มหน้าตรงกับงานวิจัยของนายสุราชดิษฐ์ ศรีสัตย์ชยะ เรียกว่ากลอนม้วนตะเข็บ (กลอนเดินตะเข็บ) สำนวนกลอนกลุ่มหลังดำเนินสำนวนเหมือนกับสำนวนกลอนกลุ่มหลังของเพลงตระเข็บปากคอกใน ประโยคที่ 4 ซึ่งงานวิจัยของนายสุราชดิษฐ์ ศรีสัตย์ชยะ กล่าวว่า เป็นกลอน กลอนไต่ลวด

ความสัมพันธ์ภายใน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลัง เชื่อมประโยคกันโดยใช้กลุ่มระดับเสียงเดียวกัน ในช่วงท้ายสำนวนกลอนกลุ่มหน้ากับต้นสำนวนกลอนกลุ่มหลัง

ความสัมพันธ์ภายนอก

พบว่ามีการตกแต่งทำนองไปในแนวทางเนื้อทำนองหลัก

เสียงตกของระนาดเอก - เนื้อทำนองหลัก

พบว่าเป็นเสียงเดียวกัน

ประโยคที่ 8

ฟ ม ร ทุ	ตุ ทุ ร ม	ซ ล ท ม	ริ คื ท ล	ริ ม ริ คื	ท ล ซ ร	ม ฟ ซ ล	ริ ท ล ซ
----------	-----------	---------	-----------	------------	---------	---------	----------

- - - -	- - - ร ม	- - ม ม	- ซ - ล	- - ร ม	- ซ - -	- ล - ล	- - - ซ
- ล - ทุ	- ค - -	- ม - -	- ซ - - ล	- ค - -	- ซ - ล	- - - -	- - - ซ

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้ามีโครงสร้างสำนวนกลอนเหมือนประโยคที่ 6 ในสำนวนกลอนกลุ่มหน้า ในสำนวนกลอนกลุ่มหลังเหมือนกับ สำนวนกลอนกลุ่มหลังของประโยคที่ 7 เป็นสำนวนกลอนที่ตรงกับสำนวนจบของเพลงหน้าพาทย์ปากคอกอีกด้วย

ความสัมพันธ์ภายใน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลัง ดำเนินกลอนระนาดเอกในกลุ่มเสียงปัญญามูล โครงสร้างของเสียง ซ ล ท X ร ม X เหมือนกัน แต่มี เสียงผ่านเข้า คือเสียง ฟา กับเสียง โค

ความสัมพันธ์ภายนอก

พบว่าการดำเนินกลอนระนาด - เนื้อทำนองหลัก

เสียงตกของระนาดเอก - เนื้อทำนองหลัก

พบว่าเป็นเสียงเดียวกัน

ประโยคที่ 9

ท ซ ล ท	ล ท ริ ม	ท ล ซ ม	ร ซ ล ท	ม ซ ร ม	ซ ล ท ริ	ท ล ซ ม	ซ ท ล ซ
---------	----------	---------	---------	---------	----------	---------	---------

- - - ลท	- ร - ม	- ม - ม	- ซ - ท	- ริ - ม	- ริ - -	ท ท - -	ล ล - ซ
- - ซ -	- ร - ม	- ซ - ม	- ร - ทุ	- ร - ม	- ร - ทุ	- - - ล	- - - ซ

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้าเป็นสำนวนกลอนเป็นอย่างเดียวกับเพลงทะเลในประโยคที่ 7 ของสำนวนกลอนกลุ่มหน้า ในสำนวนกลอนกลุ่มหลังดำเนินในกลุ่มเสียงปัญญามูล โครงสร้างของเสียง ซ ล ท X ร ม X ซึ่งยังพบว่ามิอยู่ในเพลงตระหน้าพาทย์ปากคอกอีกด้วย

ความสัมพันธ์ภายใน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลังมีการดำเนินทำนองในกลุ่มเสียงปัญญามูล โครงสร้างของเสียง ซ ล ท X ร ม X เหมือนกัน

ความสัมพันธ์ภายนอก

พบว่าในการดำเนินกลอนขนาดเอก – เนื้อทำนองหลักดำเนินในกลุ่มระดับเสียงสูงเหมือนกัน
เสียงตกของขนาดเอก - เนื้อทำนองหลัก

พบว่าเป็นเสียงเดียวกัน

ประโยคที่ 10

ร ช ล ท	คํ มํ รํ คํ	ช ล ท คํ	รํ คํ ท ล	มํ รํ ท ล	รํ ท ล ฟ	ท ล ฟ ม	ล ฟ ม ร
---------	-------------	----------	-----------	-----------	----------	---------	---------

- ช - -	- ลท - รํ	- มํ - รํ	- ท - ล	- รํ - ท	- ล - -	ฟฟ - -	มม - ร
- ร - -	ช - - ร	- ม - ร	- ท - ล	- ร - ท	- ล - ฟ	- - - ม	- - - ร

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า เป็นสำนวนกลอนขนาดเอกที่อยู่ในเพลงตระหญาปากกอก
ประโยคที่ 3 ของสำนวนกลอนกลุ่มหลัง

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหลังดำเนินในกลุ่มเสียงปัญจมูลโครงสร้างของเสียง ร ม ฟ X ล ท X
ในทิศทางการเคลื่อนที่เสียงสูงมาหาเสียงต่ำ

ความสัมพันธ์ภายใน

พบว่ามีการใช้ช่วงเสียงที่มีความกว้างเท่ากันในสำนวนกลอนกลุ่มหน้า – กลุ่มหลัง

ประโยคที่ 11

ฟ ร ม ฟ	ช ม ฟ ช	ล ฟ ช ล	ท ช ล ท	รํ ล ท รํ	ท ล รํ ท	ล ช ท ล	ช ม ล ช
---------	---------	---------	---------	-----------	----------	---------	---------

- - - ร	- - - ช	- - ล ท	- ล - ท	- รํ - มํ	- รํ - -	ท ท - -	ล ล - ช
- - - ล	- - - ช	- - - ท	- ล - ท	- ร - ม	- ร - ท	- - - ล	- - - ช

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า – กลุ่มหลัง เหมือนกับเพลงทะเลแย ประโยคที่ 5

ประโยคที่ 12

ฟ ม ร ท	ล ท ร ม	ช ล ท คํ	รํ คํ ท ล	รํ มํ รํ คํ	ท ล ช ม	ร ท ม ร	ช ม ล ช
---------	---------	----------	-----------	-------------	---------	---------	---------

- ม - -	ม ร - ม	- ล - -	ช ช - ล	- - ร ม	- ช - -	- ล - ล	- - - ช
- ร - ท	- ล - ท	- ล - ช	- - - ล	- ค - -	- ช - ล	- - - -	- - - ช

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า เหมือนกับสำนวนกลอนกลุ่มหน้า ในประโยค 6 ในสำนวน
กลอนกลุ่มหลัง มีโครงสร้างคล้ายกับสำนวนกลอนกลุ่มหลัง ในประโยคที่ 7 และ 8 โดยเปลี่ยนท้ายของ
สำนวนให้ดำเนินไปในกลุ่มเสียงปัญจมูลโครงสร้างของเสียง ช ล ท X ร ม X

ประโยคที่ 13

ฟ ม ฟ ฟ	ฟ ล ฟ ฟ	ซ ล ซ ท	ล ซ ฟ ม	ล ท ล ฟ	ท ล ฟ ม	ล ฟ ม ร	ฟ ม ร ท
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

- - - -	- ฟ - ฟ	- ท - ล	- ฟ - ม	- - - -	- - - ร ม	- ฟ ล -	ฟ ม - -
- - - ฟ	- - - -	- ท - ล	- ฟ - ม	- ล - ท	- - ค -	- - - ม	- - ร ท

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า มีลักษณะการตีซ้ำเสียง ฟา ซึ่งเรียกว่า การตีกลอนสับ แล้วตีได้เสียงขึ้นแล้วตีเสียงลง ในสำนวนมีการใช้กลุ่มเสียงปัญญา คือ จากเสียง มี ถึง ที ในสำนวนกลอนกลุ่มหลัง ใช้กลอนกลุ่มเสียงปัญญา ในโครงสร้างของเสียง ร ม ฟ X ล ท X ในทิศทางลงเสียงต่ำ ความสัมพันธ์ภายใน

พบว่ามีการเชื่อมสำนวนกลอนกลุ่มหน้า – กลุ่มหลัง โดยใช้กลุ่มระดับเสียง และทิศทาง การเคลื่อนที่เดียวกัน

ความสัมพันธ์ภายนอก

มีการแปรทำนองเป็นไปตามเนื้อทำนองหลักในทิศทางเดียวกัน

เสียงตกของระนาดเอก - เนื้อทำนองหลัก

พบว่าเป็นเสียงเดียวกัน

ประโยคที่ 14

ลุ ท ร ม	ร ซ ล ท	คํ รี้ มี้ รี้	คํ ท ล ซ	ฟ ม ร ลุ	ร ม ฟ ซ	ฟ ม ร ม	ฟ ซ ล ท
----------	---------	----------------	----------	----------	---------	---------	---------

- - - มี้	- รี้ - -	ท ท - -	ล ล - ซ	- ม - -	ร ร - -	ซ ซ - -	ล ล - ท
- - - ม	- ร - ท	- - - ล	- - - ซ	- ท - ล	- - - ซ	- - - ล	- - - ท

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าในสำนวนกลอนกลุ่มหน้าเหมือนกับสำนวนกลอนกลุ่มหลังของเพลงทะแยของประโยคที่ 14 และสำนวนกลอนกลุ่มหลังของประโยคที่ 14 เหมือนกับสำนวนกลอนกลุ่มหลังในประโยคที่ 1 ของสำนวนกลอนกลุ่มหลัง

ความสัมพันธ์ภายใน

พบว่าการดำเนินกลอนในสำนวนกลอนกลุ่มหน้า – กลุ่มหลังใช้สำนวนการตีเรียงเสียงและตีห่างกันเป็น คู่สี่ ในการดำเนินทำนอง เพื่อให้เกิดความกว้างของกลุ่มเสียง

ความสัมพันธ์ภายนอก

พบว่าในสำนวนกลอนกลุ่มหน้ามีการแปรทำนองในลักษณะต่างทิศทางของเนื้อทำนองหลักอันเกิดจากความสัมพันธ์ของเสียงตกในประโยคที่ 13 ในทำนองสำนวนดำเนินไปในทิศทางเดียวกับเนื้อทำนองหลัก

เสียงตกของระนาดเอก - เนื้อทำนองหลัก

พบว่าเสียงเดียวกัน

ประโยคที่ 15

ล	ท	ล	ล	ม	ฟ	ล	ท	ร	ม	ร	ร	ล	ท	ร	ม	ร	ท	ล	ฟ	ท	ล	ฟ	ม	ล	ฟ	ม	ร	ฟ	ม	ร	ท
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

-	ท	-	-	ล	ล	-	-	ท	ท	-	-	ร	ร	-	ม	-	-	-	ม	ฟ	-	ล	-	-	-	ล	-	-	ฟ						
-	ท	-	ล	-	-	-	ท	-	-	-	ร	-	-	-	ม	-	-	ร	-	-	-	-	ม	-	ร	-	-	-	ม	ร	-	ท			

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า มีโครงสร้างในลักษณะการตีเหมือนกับเพลงทะเล ในประโยคที่ 1 แต่แตกต่างที่เสียงตก กล่าวคือ ในเพลงทะเลตกในเสียงมีกับตา เป็น ที กับ มี ในสำนวนกลอนกลุ่มหลังดำเนินกลอนกลุ่มเสียงปัญจมูลในโครงสร้างของเสียง ร ม ฟ X ล ท X ในที่ทิศทางจากเสียงสูงมาหาเสียงต่ำ

ความสัมพันธ์ภายใน

พบว่ามีการใช้ กลุ่มเสียงปัญจมูลในโครงสร้างของเสียง ร ม ฟ X ล ท เหมือนกันในการดำเนินทำนอง

ความสัมพันธ์ภายนอก

พบว่ามีขีดจำกัดในการใช้สำนวนกลอนของระนาดเอก - เนื้อทำนองหลักเหมือนกัน

เสียงตกของระนาดเอก - เนื้อทำนองหลัก

พบว่าเสียงเดียวกัน

ประโยคที่ 16

ล	ซ	ล	ท	ล	ท	ร	ม	ฟ	ซ	ล	ซ	ฟ	ม	ร	ท	ล	ท	ร	ม	ซ	ล	ท	ร	ท	ล	ซ	ม	ซ	ท	ล	ซ
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

-	-	-	-	-	-	-	ร	ม	-	ฟ	ล	-	ฟ	ม	-	-	-	ร	-	ซ	-	-	ล	ท	-	ร	-	ท	-	ล	-	ซ
-	ล	-	ท	-	-	ล	-	-	-	-	ม	-	-	ร	ท	-	ล	-	ซ	-	-	-	ท	-	ร	-	ท	-	ล	-	ซ	

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าในสำนวนต้นสำนวนกลอนกลุ่มหน้าดำเนินกลอนกลุ่มเสียงปัญจมูลในโครงสร้างของเสียง ซ ล ท X ร ม X ท้ายสำนวน มีลักษณะการตีเรียงเสียงขึ้นแล้วลง ในทิศทางเดียวกับเนื้อทำนองหลัก ในสำนวนกลอนกลุ่มหลังดำเนินกลอนอยู่ในกลุ่มเสียงปัญจมูล โครงสร้างของเสียง ซ ล ท X ร ม X ทั้งสำนวน

ความสัมพันธ์ภายใน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า- กลุ่มหลังดำเนินกลอนอยู่ในกลุ่มเสียงปัญจมูลโครงสร้างเดียวกัน

ความสัมพันธ์ภายนอก

พบว่าในสำนวนกลอนกลุ่มหน้าดำเนินกลอนอันมีโครงสร้างของเนื้อทำนองหลักอยู่มาก และในสำนวนกลอนกลุ่มหลังดำเนินกลอนลักษณะฉกฉวยกลอนระนาดเอกให้โดดเด่น โดยการตีเน้นกลุ่มเสียงปัญญาผล โครงสร้างของเสียง ซ ล ท X ร ม X เสียงของสำนวนตกในต้นสำนวนกลอนกลุ่มหลังนั้นห่างกันเป็นคู่สาม

เสียงตกของระนาดเอก - เนื้อทำนองหลัก

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า – กลุ่มหลัง มีเสียงตกเดียวกัน

ประโยคที่ 17

ร ซ ล ท	คํ ํ ํ ํ คํ	ซ ล ท คํ	รํ คํ ท ล	รํ ํ ํ ํ ท	มํ ํ ํ ท ล	รํ ท ล ซ	ท ล ซ ม
---------	-------------	----------	-----------	------------	------------	----------	---------

- ท - -	ท ท - รํ	- ํ - รํ	- ท - ล	- ท - รํ	- ท - -	ล ล - -	ซ ซ - ม
- ท - ท	- - - ร	- ม - ร	- ท - ล	- ท - ร	- - ท - ล	- - - ซ	- - - ม

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้าเหมือนกับสำนวนกลอนกลุ่มหน้า ประโยคที่ 4 แต่ในสำนวนกลอนกลุ่มหลัง มีการดำเนินทำนองในกลุ่มเสียงปัญญาผลโครงสร้างของเสียง ซ ล ท X ร ม X ในทิศทางเสียงสูงมาหาเสียงต่ำ

ความสัมพันธ์ภายใน

พบว่ามีการใช้ระดับเสียงกลุ่มเสียงเดียวกัน แต่แตกต่างกันทิศทางคือ สำนวนกลอนกลุ่มหน้า มีทิศทางเคลื่อนที่ต่ำไปหาสูง ในสำนวนกลอนกลุ่มหลังสูงมาหาต่ำ

ความสัมพันธ์ภายนอก

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า – กลุ่มหลัง ดำเนินทำนองในโครงสร้างเดียวกับเนื้อทำนองหลักเสียงตกของระนาดเอก - เนื้อทำนองหลัก

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า – กลุ่มหลัง ตกเสียงเดียวกัน

ประโยคที่ 18

รํ ท ล ฟ	ท ล ฟ ม	ล ฟ ม ร	ฟ ม ร ท	ค ท ค ล	ท ค ท ค	ร ม ร ค	ท ค ร ม
----------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

- - - มฟ	- ล - -	- ล - -	ฟ	- ท - -	ล ล - -	ท ท - -	ร ร - ม
- - ร -	- - - ม	- ร - -	- มร - ท	- ฟ - ม	- - - ฟ	- - - ร	- - - ม

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้ามีลักษณะการตีเหมือนกับสำนวนกลอนกลุ่มหลังของประโยคที่ 17 แต่เปลี่ยนกลุ่มเสียงปัญญาผลเป็นโครงสร้างของเสียง ร ม ฟ X ล ท X

พบว่าต้นสำนวนกลอนกลุ่มหลัง มีโครงสร้างเหมือนเพลงทะเลาะ ประโยคที่ 3 ส่วนท้ายสำนวน เป็นลักษณะการตีเรียงเสียงขึ้นลงเพื่อปิดสำนวน

ความสัมพันธ์ภายนอก

พบว่ามีการแปรทำนองในโดยรักษาเสียงตกของสำนวนทิศทางการเคลื่อนที่ให้ดำเนินตามกัน

ประโยคที่ 19

ล ุ ร ม ฟ	ช ม ฟ ช	ล ฟ ช ล	ท ช ล ท	ร ี ล ท ร ี	ท ล ร ี ท	ล ช ท ล	ร ี ท ล ช
-----------	---------	---------	---------	-------------	-----------	---------	-----------

- - - ร	- - - ช	- - ล ท	- ล - ท	- ร ี - ม ี	- ร ี - -	ท ท - -	ล ล - ช
- - - ล	- - - ช	- - - ท	- ล - ท	- ร - ม	- ร - ท	- - - ล	- - - ช

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าต้นสำนวนกลอนกลุ่มหน้าดำเนินกลอนระนาดเอกเหมือนกับเพลงทะเลาะ ในประโยคที่ 6 ของสำนวนกลอนกลุ่มหน้า ส่วนท้ายของสำนวนกลอนกลุ่มหน้าและสำนวนกลอนกลุ่มหลังเหมือนกับเพลงทะเลาะ ประโยคที่ 5 อันเป็นความประสงค์ของผู้บรรเลงที่จะให้เกิดความสัมพันธ์ในและกลุ่มระดับเสียงในระหว่างประโยคอีกด้วย มีเสียงตกเดียวกันกับเนื้อทำนองหลัก

ประโยคที่ 20

ฟ ม ร ท	ม ร ช ม	ล ช ม ช	ล ช ท ล	ร ี ม ี ร ี ค ี	ท ล ช ร	ม ฟ ช ล	ร ี ท ล ช
---------	---------	---------	---------	-----------------	---------	---------	-----------

- ม - -	ม ร - ม	- ล - -	ช ช - ล	- - ร ม	- ช - -	- ล - ล	- - - ช
- ร - ท	- ล - ท	- ล - ช	- - - ล	- ค - -	- ช - ล	- - - -	- - - ช

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้าเหมือนเพลงตระหญาปากคอกในประโยคที่ 14 ในลักษณะกลุ่มเสียงปัญจมูลโครงสร้างของเสียง ร ม ฟ X ล ท X ในสำนวนกลอนกลุ่มหลังเหมือนกับประโยคที่ 7, 8 และเหมือนเพลงตระหญาปากคอกในสำนวนจบเพลงอีกด้วย

ความสัมพันธ์ภายใน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลัง มีสำนวนขึ้นที่เสียงของต้นสำนวนเป็นเสียงเดียวกันคือเสียง เร มี

ความสัมพันธ์ภายนอก

พบว่ากลอนระนาดเอก ดำเนินไปตามเนื้อทำนองหลักที่มีโครงสร้างของสำนวนในลักษณะจบกลุ่มเพลง

เสียงตกของระนาดเอก - เนื้อทำนองหลัก

พบว่าเป็นเสียงเดียวกัน

ประโยคที่ 21

ล ช ล ล	ล ท ล ล	ท ช ล ท	คํ ร์ มํ ร์	ท ช ล ท	ล ท ร์ มํ	ท ล ช ม	ร ช ล ท
---------	---------	---------	-------------	---------	-----------	---------	---------

- - - -	- ล - ล	- ช - -	- ลท - ร์	- - - ลท	- ร์ - มํ	- มํ - มํ	- ร์ - ท
- - - ล	- - - -	- ร - -	ช - - ร	- - ช -	- ร - ม	- ช - ม	- ร - ท

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าต้นสำนวนกลอนกลุ่มหน้าหน้าดำเนินกลอนในลักษณะตีซ้ำเสียง เพื่อแสดงการตั้งต้นกลุ่มสำนวนในตอนท้ายสำนวนพบว่าเป็นลักษณะการตีเรียงขึ้นลงในกลุ่มเสียงสูง ในสำนวนกลุ่มหลังพบว่าเป็นสำนวนเพลงทะเลในประโยคที่ 7 ของสำนวนกลอนกลุ่มหน้า

ความสัมพันธ์ภายใน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า – กลุ่มหลัง มีการใช้กลุ่มระดับเสียงเดียวกัน

ความสัมพันธ์ภายนอก

พบว่ามีการดำเนินทำนองโดยรักษาโครงสร้างของเนื้อทำนองหลักและพบว่ามีการใช้สำนวนกลอนที่มีขีดจำกัดของเครื่องดนตรีอีกด้วย

เสียงตกของระนาดเอก - เนื้อทำนองหลัก

พบว่าเป็นเสียงเดียวกัน

ประโยคที่ 22

ล ช ล ท	คํ มํ ร์ คํ	ช ล ท คํ	รํ คํ ท ล	รํ ล ท คํ	รํ คํ ท ล	ท คํ ร์ คํ	ท ล ช ม
---------	-------------	----------	-----------	-----------	-----------	------------	---------

- - - รร	- - - รร	- มํ - ร์	- ท - ล	- ท - ร	- ท - -	ล ล - -	ชช - ม
- - ร - -	- - ร -	- ม - ร	- ท - ล	- ท - ร	- ท - ล	- - - ช	- - - ม

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า มีลักษณะการตีในต้นสำนวน ในโครงสร้างและทิศทางการเคลื่อนที่คล้ายกับสำนวนกลอนกลุ่มหลังของประโยคที่ 21 ท้ายสำนวนมีการตีเรียงเสียงขึ้น-ลง สำนวนกลอนกลุ่มหลังนั้น มีโครงสร้างเหมือนกับท้ายสำนวนกลอนกลุ่มหน้า แต่เปลี่ยนเสียงขึ้นของสำนวนจากเสียง ซอล เป็นเสียง เร เพื่อให้เกิดความแตกต่างของสำนวน จากนั้นในท้ายสำนวนตีเรียงเสียงจากเสียงสูงมาหาเสียงต่ำ

ความสัมพันธ์ภายใน

พบว่าในสำนวนกลอนกลุ่มหน้า – กลุ่มหลัง ดำเนินไปในลักษณะเดียวกัน ในเรื่องของกลุ่มระดับเสียง และโครงสร้าง ของลักษณะการตีของสำนวนกลอนกลุ่มหน้า – กลุ่มหลัง ในกลุ่มใหญ่

ความสัมพันธ์ภายนอก

พบว่าในการแปรทำนองของสำนวนกลอนกลุ่มหน้า – กลุ่มหลัง ในทำยสำนวนกลุ่มหน้า ถึงสำนวนกลุ่มหลังนั้นดำเนินไปตามเนื้อทำนองหลักรวมถึงกลุ่มระดับเสียงที่อยู่ระดับเสียงเดียวกันด้วย **เสียงตกของระนาดเอก - เนื้อทำนองหลัก**

พบว่าในต้นสำนวนกลอนกลุ่มหน้า นั้นมีการแปรทำนองเสียงตกต่างเสียงกัน คือ เนื้อหลักเป็นเสียง เร ส่วนการแปรทำนองเป็นเสียง โด ในส่วนอื่น ๆ ตกเสียงเดียวกัน

ประโยคที่ 23

ฟ ม ร ทุ	ทุ ทุ ร ม	ซ ล ท คั	รี คั ท ล	ท ซ ล ท	คั ม ี รี คั	ซ ล ท คั	รี คั ท ล
----------	-----------	----------	-----------	---------	--------------	----------	-----------

- ม - -	ร ร - -	ม ม - -	ซ ซ - ล	- ซ - -	- ลท - รี	- มี่ - รี	- ท - ล
- ม - ร	- - - ม	- - - ซ	- - - ล	- ร - -	ซ - - ร	- ม - ร	- ท - ล

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้าเหมือนกับสำนวนกลอนกลุ่มหน้าในประโยคที่ 8 ในสำนวนกลอนกลุ่มหลังเหมือนกับสำนวนกลอนกลุ่มหน้าในประโยคที่ 22

ความสัมพันธ์ภายใน

พบว่ามีการเคลื่อนที่ในทิศทางต่อกันจากเสียงต่ำขึ้นเสียงสูงทำให้มีช่วงเสียงกว้างขึ้นและในสำนวนกลอนกลุ่มหน้า – กลุ่มหลัง ยังพบว่ามียเสียงตกเป็นเสียงเดียวกันอีกด้วย

ความสัมพันธ์ภายนอก

พบว่ามีการมีการแปรทำนองตามเนื้อหาทำนองหลักและมีการเคลื่อนที่เหมือนกัน

เสียงตกของระนาดเอก - เนื้อทำนองหลัก

พบว่าป็นเสียงเดียวกัน

ประโยคที่ 24

ล ท ล ม	ล ฟ ม ร	ค ทุ ล ทุ	ด ร ม ฟ	ล ท ล ซ	ฟ ม ร ทุ	ทุ ด ร ม	ล ฟ ม ร
---------	---------	-----------	---------	---------	----------	----------	---------

- ท - -	ล ฟ - -	- - - ร	- - - ฟ	- ล - ท	- ล - -	ฟ ฟ - -	ม ม - ร
- - ล ฟ	- - ม ร	- ล - -	- - ร -	- ล - ทุ	- ล - ฟ	- - - ม	- - - ร

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า – กลุ่มหลังมีความสัมพันธ์ภายในและภายนอก และทิศทางการเคลื่อนที่ดำเนินตามโครงสร้างของเนื้อทำนองหลัก มีเสียงตกเป็นเสียงเดียวกัน นับว่า มีความสมบูรณ์ในทุก ๆ ด้านของการตกแต่งทำนอง

ประโยคที่ 25

ร ม ฟ ช	ล ท ล ช	ร ม ฟ ช	ล ช ฟ ม	ฟ ท ล ช	ฟ ม ร ท	ล ช ล ท	ล ท ร ม
- - - ร	- - - ม	- - - ฟ	- - - ม	- - - ร	- - ค -	- - - ร	- - - ม
- - - ล	- - - ท	- - - ค	- - - ท	- - - ล	- - - ทล	- - - ล	- - - ท

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า มีลักษณะการตีเรียงเสียง ขึ้น - ลง โดยที่เสียงเริ่มต้นในเป็นเสียงเดียวกับเสียงตกของสำนวนกลอนกลุ่มหลังในประโยคที่ 23 คือ เสียง เร ด้วยเจตนาของผู้บรรเลงเพื่อมุ่งหมายที่รักษาโครงสร้างของเนื้อหาทำนองหลักเอาไว้

พบว่าในสำนวนกลอนกลุ่มหลังเป็นสำนวนเดียวกับสำนวนกลอนกลุ่มหน้าของประโยคที่ 3 ของเพลง ตรีสุภาปาทกอก

ความสัมพันธ์ภายใน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลัง มีลักษณะการเคลื่อนโดยการตีเรียงเสียง ขึ้น - ลง และตกในเสียงมีเหมือนกัน

ความสัมพันธ์ภายนอก

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลัง มีการแปรทำนองตามโครงสร้างของเนื้อทำนองหลัก ที่มีลักษณะการตีฉายมือ ทำให้มีความโดดเด่นทั้งสำนวนกลอนระนาดเอกและเนื้อทำนองหลักอีกด้วย
เสียงตกของระนาดเอก - เนื้อทำนองหลัก

พบว่าเป็นเสียงเดียวกัน

ประโยคที่ 26

ล ม ฟ ช	ล ช ฟ ม	ฟ ช ล ช	ฟ ม ร ท	ร ม ฟ ม	ม ค ท ล	ค ท ล ท	ค ร ม ร
- - - มฟ	- ล - -	- ล - -	ฟ	- - - ร	- ม - ล	- - - -	- ลท - ร
- - ร -	- - - ม	- ร - -	- มร - ท	- ร - -	- ม - ม	- ฟ - -	ช - - ร

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า มีลักษณะการตีเหมือนกันกับสำนวนกลอนกลุ่มหลัง ของประโยคที่ 22 แต่ต่างกลุ่มเสียง ในที่นี้มีเป็นกลุ่มระดับเดียวกับสำนวนกลอนกลุ่มหลัง ของประโยคที่ 25

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหลัง ใช้ลักษณะการตีเรียงเสียงเหมือนกับสำนวนกลอนกลุ่มหน้า ในทิศทางลงแล้วขึ้น

ความสัมพันธ์ภายใน

พบว่ามีลักษณะของการใช้กลุ่มเสียงทิศทางเคลื่อนที่ ขึ้น- ลงดำเนินไปในลักษณะเดียวกัน

ความสัมพันธ์ภายนอก

พบว่าการแปรทำนองดำเนินไปตามโครงของเนื้อทำนองหลัก

เสียงตกของระนาดเอก - เนื้อทำนองหลัก

พบว่าเป็นเสียงเดียวกัน

ประโยคที่ 27

ล ท ม ร	ฟ ม ล ฟ	ล ช ท ล	ช ฟ ม ร	ค ล ท ค	ร ท ค ร	ม ค ร ม	ฟ ร ม ฟ
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

- ล - ร	- - ม ฟ	- ล - ฟ	- ม - ร	- ท - -	ลล - -	ร ร - -	มม - ฟ
- ม - ร	- - - ฟ	- ล - ฟ	- ม - ร	- ฟ - ล	- - - ร	- - - ม	- - - ฟ

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า มีลักษณะการดำเนินทำนองได้เสียงขึ้นในกลุ่มเสียงปัญจมูล โครงสร้างของเสียง ร ม ฟ X ล ท X ทำยสำนวนมีลักษณะได้สำนวนในตอนแรก แล้วตีเรียงเสียงลงในสำนวนกลอนกลุ่มหลัง ตีเรียงเสียงขึ้นทีละสามเสียงในลักษณะโครงสร้างเหมือนกันทั้งสำนวน

ความสัมพันธ์ภายใน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลัง มีทิศทางเคลื่อนที่และกลุ่มระดับเดียวกัน

ความสัมพันธ์ภายนอก

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลัง มีการแปรทำนองของเพลงดำเนินไปตามเนื้อทำนองหลัก ที่มีความแตกต่างกันในลักษณะกลอนแต่อยู่ในกลุ่มระดับเสียงเดียวกัน

เสียงตกของระนาดเอก - เนื้อทำนองหลัก

พบว่าเป็นเสียงเดียวกัน

ประโยคที่ 28

ม ร ม ฟ	ม ฟ ล ท	ค ร ม ร	ค ท ล ฟ	ล ท ม ร	ค ท ล ฟ	ช ล ท ล	ช ฟ ม ร
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

- - - ม ฟ	- ล - ท	- ร - ท	- ล - ฟ	- - - ร	- - - ม ฟ	- ล - ล	- - ฟ
- - ร -	- - - ฟ	- ร - ท	- ล - ฟ	- ล - -	- - ร -	- - - ฟ	- - - ม ฟ

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า การตีเรียงเสียงขึ้นหาเสียงสูงในกลุ่มเสียงปัญจมูล โครงสร้างของเสียง ร ม ฟ X ล ท X ทำยสำนวนตีเคลื่อนที่ขึ้นเสียงสูงสุดแล้วลงมาหาเสียง ฟา ในสำนวนกลอนกลุ่มหลัง มีการเคลื่อนที่เรียงเสียงสองเสียงแล้วข้ามเสียงเป็น คู่สี่ ขึ้นสูงเสียงสูงสุด จากนั้นก็เคลื่อนที่ลงในลักษณะเรียงเสียง ลงทำยสำนวนที่เสียง เร

ความสัมพันธ์ภายใน

พบว่ามีการดำเนินกลอนในลักษณะเรียงเสียง ทิศทางการเคลื่อนที่และการเคลื่อนที่ขึ้นสู่เสียงสูงสุด ในสำนวนกลอนกลุ่มหน้า – กลุ่มหลัง เหมือนกัน

ความสัมพันธ์ภายนอก

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า ดำเนินกลอนระนาบตามเนื้อทำนองหลัก แต่ในสำนวนกลอนกลุ่มหลัง ดำเนินกลอนระนาบทางทิศทางกับเนื้อทำนองหลัก แต่ท้ายสำนวนดำเนินไปตามโครงสร้างของเนื้อทำนองหลัก ด้วยมีปัจจัยสืบเนื่องจากสำนวนกลอนระนาบในสำนวนกลอนกลุ่มหน้า

เสียงตกของระนาบเอก - เนื้อทำนองหลัก

พบว่าเป็นเสียงเดียวกัน

ประโยคที่ 29

ม ฟ ช ล	ท ล ช ฟ	ม ร ล ร	ม ฟ ช ล	รื ท ล ช	ร ช ล ท	คื รื คื ท	ล ท คื รื
---------	---------	---------	---------	----------	---------	------------	-----------

- - - -	- ช - ช	- ล - -	ท ท - ล	- - - -	- ท - ท	- รื - -	มีมี - รื
- - - ช	- - - -	- ล - ท	- - - ล	- - - ท	- - - -	- ร - ม	- - - ร

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า – กลุ่มหลัง มีลักษณะการดำเนินโดยใช้การตีเรียงเสียง สลับกับการตีเสียงห่างกันเป็นคู่สี่ เพื่อเปลี่ยนทิศทางการเคลื่อนที่ขึ้นลง

ความสัมพันธ์ภายใน

พบว่ามีการใช้ลักษณะการดำเนินกลอน ในสำนวนกลอนกลุ่มหน้า – กลุ่มหลัง ที่มีโครงสร้างเดียวกัน

ความสัมพันธ์ภายนอก

พบว่าในการแปรทำนองมีโครงสร้าง และทิศทางการดำเนินตามเนื้อทำนองหลัก

เสียงตกของระนาบเอก - เนื้อทำนองหลัก

พบว่าเป็นเสียงเดียวกัน

ประโยคที่ 30

คื ท ล ม	ล ฟ ม ร	ค ท ล ท	ค ร ม ฟ	ล ท ล ช	ฟ ม ร ล	ท ค ร ม	ล ฟ ม ร
----------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

- - - -	มฟชลทล	- ร - -	ค - - ฟ	- ล - ท	- ล - -	ฟฟ - -	มม - ร
- - - ร	- - - ร	- ล - -	- ทล - ฟ	- ล - ท	- ล - ฟ	- - - ม	- - - ร

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า – กลุ่มหลัง ดำเนินกลอนเหมือนกับประโยคที่ 24 แต่เปลี่ยนเสียงขึ้นเสียง ลา เป็นเสียง โค เพื่อความสัมพันธ์กับสำนวนข้างต้น

ความสัมพันธ์ภายนอก

พบว่าสำนวนกลอนขนาดเอก – เนื้อทำนองหลักนั้น คำเนนสวนทิศทางในต้นสำนวน อันเกิดจากเนื้อทำนองหลัก ที่มีลักษณะพิเศษ คือ การสะบัดขึ้นหกเสียง แต่มีเสียงตกเดียวกัน

ประโยคที่ 31

ค ล ุ ท ุ ค	ร ุ ท ุ ค ุ ร	ม ค ุ ร ุ ม	ฟ ุ ร ุ ม ุ ฟ	ช ุ ม ุ ฟ ุ ช	ล ุ ฟ ุ ช ุ ล	ท ุ ช ุ ล ุ ท	ล ุ ช ุ ฟ ุ ม
-------------	---------------	-------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------

- - ค -	- - ฟ -	- - - ร	- - - ม ฟ	- - ฟ -	- ล - ช	- - - -	- - - ม
- - - ทล	- - - มร	- ล	- - ร -	- - - มร	- - - -	- ฟ - ม	- ร - -

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า – กลุ่มหลัง ในลักษณะของการตีสามเสียง ไล่เสียงต่ำขึ้นหาเสียงสูงแล้วท้ายสำนวนเป็นลักษณะการตีเรียงเสียงสูงลงต่ำเพื่อแสดงการปิดสำนวนและยังพบว่าเป็นสำนวนที่มีความสัมพันธ์ภายใน - ภายนอก อย่างสมบูรณ์ ทั้งระดับกลุ่มเสียงของเนื้อ

ทำนองหลักและกลอนขนาดเอก

พบว่ามีเสียงเดียวกัน

ประโยคที่ 32

ฟ ุ ท ุ ล ุ ช	ฟ ุ ม ุ ร ุ ท ุ	ร ุ ม ุ ฟ ุ ช	ล ุ ช ุ ฟ ุ ม	ฟ ุ ม ุ ร ุ ม	ฟ ุ ช ุ ล ุ ท	ค ุ ร ุ ม ุ ร ุ	ค ุ ท ุ ล ุ ช
---------------	-----------------	---------------	---------------	---------------	---------------	-----------------	---------------

- - - ม	- - - -	- ร - ร	- - - ม	- ร - ช	- - ล ท	- ร - ท	- ล - ช
- - - ม	- - - ร	- - - -	- - - ม	- ร - ช	- - - ท	- ร - ท	- ล - ช

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าต้นสำนวนกลอนกลุ่มหน้า คำเนนกลอนห่างเป็น คู่สี่ คู่สาม เพื่อเปลี่ยนทิศทางของสำนวนกลอนและท้ายสำนวนคำเนนไปลักษณะการตีเรียงเสียง ขึ้น-ลง ตามโครงสร้างของเนื้อทำนองหลัก และในสำนวนกลอนกลุ่มหลัง ใช้การตีเรียงเสียงขึ้นลงเสียงสูงสุด เพื่อให้ติดตามความกว้างของสำนวนกลอน

ความสัมพันธ์ภายใน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า – กลุ่มหลัง มีการเชื่อมสำนวนกัน โดยใช้การตีเรียงเสียงและกลุ่มระดับเสียงในการดำเนินทำนอง อันมีพื้นฐานของเนื้อทำนองหลัก

ความสัมพันธ์ภายนอก

พบว่ามีการแปรทำนองหลักในสำนวนกลอนกลุ่มหน้า คำเนนช่วงกว้างของเสียงห่างกันเป็นคู่แปด ในขณะที่เนื้อทำนองหลักนั้นเป็นการตีขึ้นเสียง มีในทำนองห่าง ๆ แต่เมื่อบรรเลงรวมกันเกิดความกลมกลืนของสำนวนกลอน

เสียงตกของระนาดเอก - เนื้อทำนองหลัก
พบว่าเสียงเดียวกัน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เพลงระปลายพระลักษมณ์

ประโยคที่ 1

ร ม ร ร	ล ท ร ม	ช ล ช ช	ร ม ช ล	ร ี ม ร ี ท	ม ี ร ี ท ล	ร ี ท ล ช	ท ล ช ม
- ม -	ร ร - -	ม ม - -	ช ช - ล	- ท - ร	- ท - -	ล ล - -	ช ช - ม
- ท - ล	- - - ท	- - - ช	- - - ล	- ท - ร	- ท - ล	- - - ช	- - - ม

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้าดำเนินกลอนการตีซ้ำเสียงสลับกับการเคลื่อนที่ขึ้นในลักษณะข้ามเสียงโดยมีเสียงหลัก คือ เร มี ซอล ลา (พบในกลอนทะเลในตอนขึ้นต้นเที่ยวกลับ) สำนวนกลอนกลุ่มหลังดำเนินกลอนในกลุ่มเสียงปัญญามูลโครงสร้างของเสียง ช ล ท X ร ม X โดยเคลื่อนที่จากเสียงสูงมาหาเสียงต่ำ

ความสัมพันธ์ภายใน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลัง ดำเนินกลอนที่มีเสียงหลักตรงสามเสียง คือ เสียง มี ซอล ลา

ความสัมพันธ์ภายนอก

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลัง มีการแปรทำนองตามโครงสร้างและทิศทาง การเคลื่อนที่ของเนื้อทำนองหลัก

เสียงตระนาดเอก - เนื้อทำนองหลัก

พบว่าเป็นเสียงเดียวกัน

ประโยคที่ 2

ด ท ล ท	ด ร ม ฟ	ช ล ท ล	ช ฟ ม ร	ม ร ด ท	ล ท ด ร	ฟ ม ร ม	ฟ ช ล ช
- - - ร	- - - มฟ	- ล - ล	- - ฟ -	ม - ช ม	- - - ร	- - - -	- ร ม - ช
- ล - -	- - ร -	- - - ฟ	- - - มร	- ร - -	ร ท - ล	- ท - -	ด - - ช

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าสำนวนกลอนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลัง ดำเนินไปในรูปแบบ 4 พยางค์ 3 เสียงกับ 4 พยางค์ 4 เสียง โดยการเคลื่อนที่ ขึ้น - ลงในลักษณะการตีเรียงเสียง

ความสัมพันธ์ภายใน

พบว่าสำนวนกลอนระนาดเอกในสำนวนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลัง เป็นรูปแบบเดียวกัน

ความสัมพันธ์ภายนอก

พบว่าในสำนวนกลอนกลุ่มหน้า ดำเนินตามโครงสร้างของเนื้อทำนองหลัก

พบว่าในการแปรทำนองในสำนวนกลอนกลุ่มหลัง
กลอนกลุ่มหลัง

ดำเนินตามความสัมพันธ์ของสำนวน

เสียงตกระนาดเอก - เนื้อทำนองหลัก

พบว่าเป็นเสียงเดียวกัน

ประโยคที่ 3

ฟ ร ม ฟ	ล ฟ ม ร	ล ร ม ฟ	ซ ท ล ซ	ฟ ม ร ล	ร ม ฟ ซ	ฟ ม ร ม	ฟ ซ ล ท
- - ฟ -	- ม - -	- ร - ร	- - - ซ	- รี้ - ท	- ล - -	ซซ - -	ล ล - ท
- - มร	- - - ร	- - - -	- - - ซ	- ร - ทุ	- ล - ซ	- - - ล	- - - ทุ

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า มีลักษณะการดำเนินกลอนโดยใช้กลุ่มเสียงปัญจมูลโครงสร้างของเสียง ร ม ฟ X ล ท X แล้วทำสำนวน (4 พยางค์สุดท้าย) มีการดำเนินกลอนวนกลับกลุ่มระดับเสียงเดิม และพบว่าต้นสำนวนกลอนกลุ่มหลัง มีลักษณะการดำเนินทำนอง ซ้ำกลุ่มปัญจมูลโครงสร้างของเสียง ร ม ฟ X ล ท X แล้วซ้ำเสียงตก คือ เสียง ซอล เพื่อเชื่อมสำนวนกลุ่มเสียง

ความสัมพันธ์ภายใน

พบว่ามีการใช้สำนวนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลัง ซ้ำกลุ่มบันไดเสียง และซ้ำเสียงตก

ความสัมพันธ์ภายนอก

พบว่าในการแปรทำนองดำเนินตามโครงสร้างเนื้อทำนองหลัก และสำนวนกลอนระนาดเอกในสำนวนกลุ่มหน้า

ประโยคที่ 4

ล ซ ล ท	ล ท คี รี้	คี้ ท คี้ รี้	มี้ รี้ คี้ ท	รี้ ท ล ซ	มี้ รี้ คี้ ท	ล ซ ล ท	ล ท คี้ รี้
- ล - ท	- คี้ - รี้	- มี้ - รี้	- คี้ - ท	- - - ซ	- - - ลท	- ล - ท	- ค - รี้
- ล - ทุ	- ค - ร	- ม - ร	- ค - ทุ	- ซ - -	- - - ทุ	- ล - ทุ	- ค - ร

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลัง ดำเนินไปโดยใช้โครงสร้างของกลอนเดียวกัน กลุ่มเสียงเดียวกัน และสำนวนเดียวกัน นับว่าเป็นความสัมพันธ์ภายใน และภายนอกที่สมบูรณ์ของการใช้สำนวนกลอน

ประโยคที่ 5

ค ี ท ล ม	ล ฟ ม ร	ค ท ล ท	ค ร ม ฟ	ล ม ฟ ล	ม ฟ ล ฟ	ม ร ฟ ม	ร ค ม ร
- ล - ล	- - ฟ	- - - ร	- - - มฟ	- - ลท	รท - -	ทล - -	ลฟ - -
- - - ฟ	- - - มร	- ล - -	- - ร -	- ฟ - -	- - ลฟ	- - ฟม	- - มร

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้ามีการเคลื่อนที่ออกจากกลุ่มเสียง จากเสียงสูงมาต่ำ มีลักษณะการเคลื่อนที่ตรงกับสำนวนกลอนในเพลงทะเลแยะ สามชั้น ประโยคที่ 18 ของ ต้นสำนวน แต่มีเสียงต่ำกว่า 2 เสียง สำนวนกลอนกลุ่มหลัง มีลักษณะการตี 4 พยางค์แต่ 3 เสียง ในที่ทางเสียงสูงสู่เสียงต่ำ และมีลักษณะการตีเหมือนกับเพลงทะเลแยะ สามชั้นในประโยคที่ 5 ของท้ายสำนวน แต่มีเสียงต่ำกว่า 2 เสียง

ความสัมพันธ์ภายใน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลัง มีการใช้กลุ่มระดับเสียงเดียวกัน

ความสัมพันธ์ภายนอก

พบว่าการแปรทำนองมีทิศทางการเคลื่อนที่เป็นทางเดียวกับเนื้อทำนองหลัก

เสียงตกระนาดเอก - เนื้อทำนองหลัก

พบว่าเป็นเสียงเดียวกัน

ประโยคที่ 6

ค ท ล ท	ค ร ม ฟ	ซ ล ร ท	ล ซ ฟ ม	ฟ ร ม ฟ	ล ฟ ม ร	ฟ ม ร ม	ฟ ซ ล ซ
- - - ร	- - - มฟ	- - - ฟ	- ล - -	- - ร ม	- ซ - -	- ล - ล	- - - ซ
- ล - -	- - ร -	- ม - -	- - - ม	- - ค -	- ซ - ล	- - - -	- - - ซ

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า ในลักษณะการตีเรียกเสียงขึ้นแล้วจากลา ต่ำขึ้นไปหาสูง จากนั้นเปลี่ยนทิศทางการเคลื่อนที่ โดยใช้ความห่างของเสียงเป็นคู่ 4 เคลื่อนที่ลงมาหาเสียงตก สำนวนกลอนกลุ่มหลัง ใช้การดำเนินกลอน 5 เสียง คือ เร มี ฟา ซอล ลา ซึ่งอยู่ในกลุ่มระดับเสียงเดียวกับสำนวนกลอนกลุ่มหน้า

ความสัมพันธ์ภายใน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลัง มีการใช้กลุ่มเสียงเดียวกัน

ความสัมพันธ์ภายนอก

พบว่าในสำนวนเนื้อทำนองหลักมีรูปแบบพิเศษ คือ การตีฉายมือ การดำเนินกลอนระนาดเอกก็ยังคงดำเนินไปในโครงสร้างของเนื้อทำนองหลัก

ประโยคที่ 7

ฟ ม ร ล	ท ค ร ม	ล ร ม ฟ	ซ ท ล ซ	ฟ ม ร ล	ร ม ฟ ซ	ฟ ม ร ม	ฟ ซ ล ท
- - ฟ -	- ม - -	- ร - ร	- - - ซ	- ร - ท	- ล - -	ซซ - -	ล ล - ท
- - - มร	- - - ร	- - - -	- - - ซ	- ร - ท	- ล - ซ	- - - ล	- - - ท

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า – กลุ่มหลัง เหมือนกับประโยคที่ 1 ของเพลงมารตะม่อม

ประโยคที่ 8

ร ม ร ร ค	ท ล ซ ม	ร ท ร ม	ร ม ซ ล	ท ล ท ค	ร ม ร ร ค	ท ล ร ค	ท ล ซ ม
- ม - -	ม ร - ม	- ล - -	ซ ซ - ล	- ท - ร	- ท - -	ล ล - -	ซซ - ม
- ร - ท	- ล - ท	- ล - ซ	- - - ล	- ท - ร	- ท - ล	- - - ซ	- - - ม

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่า ในต้นสำนวนหน้ากลุ่มหน้า มีการเคลื่อนที่เสียงสูงต่อจากประโยคที่ 7 โดยมีการเรียงร้อยสำนวนลักษณะตรีเรียงเสียงลง จากเสียงมีสูงมาหาเสียงมีเสียงต่ำ ซึ่งมีระยะห่างกันเป็นคู่ 8 ท้ายของสำนวนกลอนกลุ่มหน้า พบว่ามีการเคลื่อนที่ในลักษณะข้ามเสียง เพื่อเปลี่ยนทิศทางขึ้นสูงเสียงสูงอีกครั้ง ในกลุ่มเสียงปัญญาคุณโครงสร้างของเสียง ซ ล ท X ร ม X สำนวนกลอนกลุ่มหลัง มีลักษณะการดี และเคลื่อนที่เหมือนท้ายสำนวนกลอนกลุ่มหน้า เพื่อดำเนินขึ้นเสียงสูงสุด ส่วนท้ายของสำนวนกลอนกลุ่มหลัง พบว่า มีลักษณะขึ้นเป็นเสียงเดียวกับต้นสำนวนกลอนกลุ่มหลัง และดำเนินกลอนห่างกันเป็นคู่ 4 เรียงร้อยสำนวนในลักษณะการดีเรียงเสียงลงจากเสียง เร สูง มาหา มีต่ำ

ความสัมพันธ์ภายใน

พบว่าในการเรียงร้อยของสำนวนกลอนกลุ่มหน้า – กลุ่มหลัง มีโครงสร้างของการดีเรียงเสียงการดีในต้นท้ายของสำนวนกลอนกลุ่มหน้า – กลุ่มหลัง ที่มีความสัมพันธ์กัน

ความสัมพันธ์ภายนอก

พบว่าในต้นสำนวนกลอนกลุ่มหน้า เนื้อทำนองหลักดำเนินในกลุ่มระดับเสียงกลางของเครื่องดนตรี ส่วนการดำเนินกลอนระนาดเอกเริ่มด้วยกลุ่มระดับเสียงสูงมาหากลุ่มระดับเสียงกลาง อันมีปัจจัยที่มีความแตกต่างกัน เพราะสืบเนื่องมาจากสำนวนกลอนระนาดเอกในกลอนกลุ่มหลังของประโยคที่ 6 ส่วนในสำนวนกลอนจากนั้นก็มีการสร้างเป็นไปตามเนื้อทำนองหลักและเป็นไปตามความสัมพันธ์ของกลอนกลุ่มหน้า – กลุ่มหลัง

เสียงตระนาดเอก - เนื้อทำนองหลัก

พบว่าเป็นเสียงเดียวกัน

ประโยคที่ 9

ฟ ร ม ฟ	ซ ม ฟ ซ	ล ฟ ซ ล	ท ซ ล ท	ล ซ ล ท	คั ม รั คั	ซ ล ท คั	รั คั ท ล
- - - ล	- - ท ท	- - - รั	- - ท ท	- ซ - -	- ลท - รั	- มั - รั	- ท - ล
- - - ล	- ท - -	- - - ร	- ท - -	- ร - -	ซ - - ร	- ม - ร	- ท - ล

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า เป็นสำนวนกลอนเหมือนกับเพลงทะเล ในประโยคที่ 5 ของ สำนวนกลอนกลุ่มหน้า ในต้นสำนวนกลอนกลุ่มหลัง มีลักษณะผูกกลอนตามโครงสร้างสำนวนกลุ่ม หน้า แต่ด้วย ต้องการไม่ให้เสียงขึ้นซ้ำกันกับเสียงตก จึงลดเสียงขึ้นลงมาหนึ่งเสียง ท้ายสำนวนตอบ พบว่า มีลักษณะเรียงเสียงขึ้นลง

ความสัมพันธ์ภายใน

พบว่ากลุ่มเสียงของสำนวนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลัง ใช้สำนวนกลอนที่อยู่ในเสียง เร ถึง มี สูง และเป็นสำนวนกลอนที่ดำเนินจากเสียงต่ำขึ้นหาเสียงสูงสุดของเครื่องดนตรี

ความสัมพันธ์ภายนอก

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า เนื้อทำนองหลักมีลักษณะการตี "เท่า" ที่เสียงที่ แต่การแปร ทำนองมีลักษณะดำเนินกลอน โดยอาศัยเสียงตกเป็นหลัก ส่วนสำนวนกลอนกลุ่มหลังมีการแปรทำนอง ตามปัจจัยของสำนวนกลอนกลุ่มหน้าและเนื้อหาทำนองหลักที่มีทิศทางเคลื่อนที่เป็นไปทางเดียวกัน เสียงตกกระนาดเอก - เนื้อทำนองหลัก

พบว่าเป็นเสียงเดียวกัน

ประโยคที่ 10

รั ม รั ล	รั ท ล ซ	ฟ ม ร ม	ฟ ซ ล ท	รั ม รั คั	ท ล ซ ร	ม ฟ ซ ล	รั ท ล ซ
- รั - ท	- ล - -	ซ ซ - -	ล ล - ท	- รั - มั	- รั - -	ท ท - -	ล ล - ซ
- ร - ท	- ล - ซ	- - - ล	- - ท	- ร - ม	- ร - ท	- - - ล	- - - ซ

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลัง เป็นสำนวนที่มีความการเคลื่อนที่ของสำนวนในทิศทาง เดียวกันมีความสัมพันธ์ ในเรื่องของการใช้กลุ่มเสียง การใช้ทิศทางเคลื่อนที่และมีเสียงตกเป็นไป ตามเนื้อทำนองหลัก

ประโยคที่ 11

ฟ ม ร ฤ	ร ม ฟ ษ	ฟ ม ร ม	ฟ ษ ล ท	ม ษ ร ม	ษ ล ท ร์	ท ล ช ม	ษ ท ล ษ
- - - ร	- - - ษ	- - ล ท	- ล - ท	- ร์ - มี่	- ร์ - -	ท ท - -	ล ล - ษ
- - - ฤ	- - - ษ	- - - ท	- ฤ - ท	- ร - ม	- ร - ท	- - - ฤ	- - - ษ

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้าดำเนินกลอนเหมือนกับเพลงตระหญาปากคอกในประโยคที่ 15 ส่วนสำนวนกลอนกลุ่มหลังดำเนินกลอนเหมือนกับเพลงตระหญาปากคอก ประโยคที่ 16 ในสำนวนกลุ่มหลัง

ประโยคที่ 12

ฟ ม ฟ ร	ม ฟ ษ ล	ษ ฟ ษ ล	ท ล ษ ร	ฟ ม ฟ ร	ม ฟ ม ฟ	ษ ล ษ ฟ	ม ฟ ษ ล
- - - ฟ	- ษ - ล	- ท - ล	- ษ - ฟ	- - - ร	- - - มฟ	- ม - ฟ	- ษ - ล
- ฟ - -	- ษ - ฤ	- ท - ฤ	- ษ - ฟ	- ฤ - -	- - - ฟ	- ม - ฟ	- ษ - ฤ

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลัง ดำเนินกลอนโดยใช้สำนวนกลอนที่เรียกว่ากลอนฝาก โดยมีลักษณะเสียงตกในสำนวนกลอนตามไม่ตรงตามเนื้อทำนองหลัก อันเกิดจากผู้บรรเลงต้องการผูกสำนวนกลอนให้อยู่ในกลุ่มเสียงเดียวกัน คือ เสียง เร ถึง ที่ นอกจากนี้จะมีโครงสร้างของการประดิษฐ์กลอนที่มาจากเพลงทะเลอีกด้วย

ประโยคที่ 13

ฟ ร ม ฟ	ษ ม ฟ ษ	ล ฟ ษ ล	ท ษ ล ท	ร์ ล ท ร์	ท ล ร ท	ล ษ ท ล	ษ ม ล ษ
- - - ร	- - - ษ	- - ล ท	- ล - ท	- ร์ - มี่	- ร์ - -	ท ท - -	ล ล - ษ
- - - ฤ	- - - ษ	- - - ท	- ฤ - ท	- ร - ม	- ร - ท	- - - ฤ	- - - ษ

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลัง ดำเนินโครงสร้างเหมือนกับประโยคที่ 5 ของเพลงทะเล โดยเปลี่ยนเสียงในท้ายของสำนวนกลอนกลุ่มหลังให้บรรเลงไปตามกลุ่มเสียงปัญญามูล โครงสร้างของเสียง ษ ล ท X ร ม X

ประโยคที่ 14

ม ฟ ษ ล	ษ ฟ ษ ล	ท ฟ ษ ล	ท ล ษ ฟ	ล ฟ ม ร	ท ล ษ ฟ	ม ร ม ฟ	ม ฟ ษ ล
- - - ฟ	- ษ - ล	- ท - ล	- ษ - ฟ	- - - ร	- - - มฟ	- ม - ฟ	- ษ - ล
- ฟ - -	- ษ - ฤ	- ท - ฤ	- ษ - ฟ	- ฤ - -	- - - ฟ	- ม - ฟ	- ษ - ฤ

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลัง มีลักษณะดำเนินอยู่ในเสียง เร - ที แต่มีความแตกต่างกับสำนวนของประโยคที่ 12 คือ มีการใช้สำนวนเรียงเสียงขึ้น - ลง และใช้ความห่างของเสียงเป็นคู่ 4 เพื่อเปลี่ยนทิศทางการเคลื่อนที่

ความสัมพันธ์ภายใน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลัง มีลักษณะดำเนินกลอนในโครงสร้างเดียวกัน

ความสัมพันธ์ภายนอก

พบว่าการแปรทำนองอยู่ในกลุ่มเสียงเดียวกับเนื้อทำนองหลัก

เสียงตกระนาดเอก - เนื้อทำนองหลัก

พบว่าเป็นเสียงเดียวกัน

ประโยคที่ 15

ฟ ม ร ฤ	ร ม ฟ ษ	ฟ ม ร ม	ฟ ษ ล ท	ร ี ท ม ี ร	ท ล ร ี ท	ล ษ ท ล	ร ท ล ษ
- - - ร	- - - ษ	- - ล ท	- ล - ท	- ร ี - ม ี	- ร ี - -	ท ท - -	ล ล - ษ
- - - ฤ	- - - ษ	- - - ท	- ฤ - ท	- ร - ม	- ร - ท	- - - ฤ	- - - ษ

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้าดำเนินกลอนเหมือนกับสำนวนกลอนกลุ่มหน้าของประโยคที่ 11 สำนวนกลอนกลุ่มหลัง ดำเนินกลอนเหมือนกับสำนวนกลุ่มหลังประโยคที่ 13 แต่เปลี่ยนท้ายของสำนวนเพื่อแสดงการปิดสำนวนกลอน

ความสัมพันธ์ภายใน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลัง เชื่อมกันโดยใช้เสียง ที เป็นตัวประสานสำนวนในลักษณะการตีสำนวนกลอน ซ้ำเสียงที สองครั้ง ซึ่งเป็นเสียงตกของสำนวนกลอนกลุ่มหน้า

ความสัมพันธ์ภายนอก

พบว่าดำเนินกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลัง ในทิศทางโครงสร้างตามเนื้อหาทำนองหลัก

เสียงตกระนาดเอก - เนื้อทำนองหลัก

พบว่าเป็นเสียงเดียวกัน

ประโยคที่ 16

ฟ ม ร ฤ	ม ร ษ ม	ษ ล ท ค ี	ร ี ค ี ท ล	ม ษ ร ม	ษ ล ท ร ี	ท ล ษ ม	ษ ท ล ษ
- - - -	- - - ร ม	- - ม ม	- ษ - ล	- - ร ม	- ษ - -	- ล - ล	- - - ษ
- ฤ - ฤ	- ค ี - -	- ม - -	- ษ - - ล	- ค ี - -	- ษ - ล	- - - -	- - - ษ

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า เหมือนเพลงตระหญาปากคอก ในประโยคที่ 12 ของสำนวนกลอนกลุ่มหน้า ส่วนสำนวนกลอนกลุ่มหลัง เหมือนประโยคที่ 11 ของสำนวนกลุ่มหลังและเหมือนเพลงตระหญาปากคอก ในประโยคที่ 16 ของสำนวนกลอนกลุ่มหลังและเหมือนเพลงตระหญาปากคอก

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เพลงสระเลียบเลื้อยหรือเลื้อยขบ

ประโยคที่ 1

ท ม ี ร ี ค ั	ท ล ช ร	ฟ ม ช ฟ	ล ช ท ล	ท ล ช ร	ม ฟ ช ล	ท ล ช ล	ท ค ั ร ี ค ั
- ท - ล	- ช - -	ร ร - -	ช ช - ล	- ท - ล	- ช - -	ล ล - -	ท ท - ค ั
- ท - ล	- ช - ร	- - - ช	- - - ล	- ท - ล	- ช - ล	- - - ท	- - - ค

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าในตอนต้นและตอนท้ายของต้นสำนวน มีลักษณะดำเนินกลอนห่างกันเป็น คู่สี่ เพื่อเปลี่ยนทิศทางการเคลื่อนที่ จากนั้นท้ายสำนวนเป็นลักษณะการตีได้เสียงขึ้นจากเสียงต่ำขึ้นไปหาเสียงสูงสำนวนกลอนกลุ่มหลัง มีลักษณะการตีเรียกเสียงขึ้นจากเสียงต่ำขึ้นไปหาเสียงสูงโดยใช้เสียงห่าง คู่สี่เคลื่อนที่เปลี่ยนทิศทาง

ความสัมพันธ์ภายใน

พบว่าในสำนวนกลอนกลุ่มหน้า – กลุ่มหลัง มีการใช้ช่วงเสียงเดียวกันและใช้เสียง ลา กับ ที เป็นตัวเชื่อมระหว่างสำนวนตลอดถึงการใช้เสียงห่างคู่สี่เคลื่อนที่เปลี่ยนทิศทางเหมือนกัน

ความสัมพันธ์ภายนอก

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า – กลุ่มหลัง ดำเนินกลอนไปตามโครงสร้างทิศทางการเคลื่อนที่ไปในแนวทางเดียวกัน เสียงตกระนาดเอก - เนื้อทำนองหลัก พบว่าเป็นเสียงเดียวกัน

ประโยคที่ 2

ท ช ล ท	ค ั ล ท ค ั	ร ี ท ค ั ร ี	ม ั ค ั ร ี ม ั	ร ี ค ั ล ช	ค ล ช ม	ล ช ม ร	ช ม ร ค
- ล - -	ช ช - -	ค ั ค ั - -	ร ี ร ี - ม ั	- ม ั - ม ั	- ม ั - -	ม ั ม ั - -	ร ี ร ี - ค ั
- ล - ช	- - - ค	- - - ร	- - - ม	- ช - ล	- ช - ม	- - - ร	- - - ค

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า มีลักษณะเหมือนทะเลในประโยคที่ 5 ของสำนวนกลุ่มหน้า แต่ต่างกันในกลุ่มเสียงของการดำเนินทำนอง ซึ่งมีปัจจัยมาจากเนื้อทำนองหลัก (จากเสียงต่ำขึ้นสู่เสียงสูง) สำนวนกลอนกลุ่มหลัง ดำเนินกลอนในกลุ่มเสียงปัญญามูลโครงสร้างของเสียง คร ม X ช ล X ในทิศทางเสียงสูงสู่เสียงต่ำ

ความสัมพันธ์ภายใน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า – กลุ่มหลัง มีความสัมพันธ์ที่มีความแตกต่างกันอันเกิดจากชนิดจำของเครื่องดนตรี

ความสัมพันธ์ภายนอก

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้ามีการแปรทำนองไปในแนวทางเดียวกัน ส่วนสำนวนกลอนกลุ่มหลังดำเนินไปแตกต่างกัน ตามจิตจำกัศของเครื่องดนตรีนั้น ๆ

เสียงตกระนาดเอก - เนื้อทำนองหลัก

พบว่าเป็นเสียงเดียวกัน

ประโยคที่ 3

ร ม ฟ ช	ท ล ร ท	คํ ํ ํ ํ ํ	คํ ท ล ช	ล ช ฟ ม	ร ม ฟ ช	ท ล ช ล	ท คํ ํ ํ คํ
- - - ช	- - ล ท	- ํ - ท	- ล - ช	- - ฟ -	- - - ช	- ม - -	- ช ล - คํ
- ช - -	- - - ท	- ร - ท	- ล - ช	- - - มร	- ม - ร	- - - -	ฟ - - ค

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า – กลุ่มหลัง ดำเนินกลอนในลักษณะการตีเสียงขึ้น - ลง โดยการใช้เสียง เร ถึง มี สูงเหมือนกัน จึงพบความสัมพันธ์ภายในของสำนวนกลอนมีโครงสร้างเดียวกันอีกด้วย

ความสัมพันธ์ภายนอก

พบว่า สำนวนกลอนกลุ่มหน้า – กลุ่มหลัง ดำเนินกลอนไปตามเนื้อหาทำนองหลัก

เสียงตกของระนาดเอก - เนื้อทำนองหลัก

พบว่าเป็นเสียงเดียวกัน

ประโยคที่ 4

ท ล ช ร	ช ล ท คํ	ท ล ช ล	ท คํ ํ ํ ํ	ํ คํ ล ช	คํ ล ช ม	ล ช ม ร	ช ม ร ค
- ล - -	ช ช - -	คํ คํ - -	ํ ํ - ํ	- ํ - ํ	- ํ - -	ํ ํ - -	ํ ํ - คํ
- ล - ช	- - - ค	- - - ร	- - - ม	- ช - ล	- ช - ม	- - - ร	- - - ค

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า ดำเนินกลอนในลักษณะเรียงเสียงเหมือนกับประโยคที่ 3 แต่ใช้ระยะห่างของคู่สี่เคลื่อนที่เปลี่ยนทิศทาง สำนวนกลอนกลุ่มหลังดำเนินกลอนอย่างเดียวกับสำนวนกลอนกลุ่มหลังของประโยคที่ 2

ความสัมพันธ์ภายใน

พบว่าเป็นอย่างเดียวกับประโยคที่ 2

ความสัมพันธ์ภายนอก

พบว่ามีการสืบเนื่องของสำนวนกลอนจากประโยคที่ 3 ส่วนเนื้อหาทำนองหลักเหมือนกับประโยคที่ 2

เสียงตกระนาดเอก - เนื้อทำนองหลัก

พบว่าเป็นเสียงเดียวกัน

ประโยคที่ 5

ร ม ล ช	ท ล คี ท	รี คี มี่ รี	คี่ ท ล ช	ล ช ฟ ม	ร ม ฟ ช	ท ล ช ล	ท คี รี คี
- - - ช	- - ล ท	- รี - ท	- ล - ช	- - ฟ -	- - - ช	- ม - -	- ช ล คี
- - - ช	- - - ท	- ร - ท	- ล - ช	- - - มร	- ม - ร	- - - -	ฟ - - ค

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่า ต้นสำนวนกลอนกลุ่มหน้า คำเนินกลอนในกลุ่มเสียงปัญญามูลโครงสร้างของ ช ล ท X ร ม X ในลักษณะการตีโต้เสียงขึ้น ท้ายสำนวนกลุ่มหน้ามีลักษณะการเชื่อมโดยการตีเสียง โด เร มี ในลักษณะเดียวกันจากนั้นก็ตีเรียงเสียงลงมาหาเสียงตก สำนวนกลอนกลุ่มหลังมีลักษณะเหมือนกับสำนวนกลอนกลุ่มหลังของประโยคที่ 3

ความสัมพันธ์ภายใน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลัง มีการเชื่อม สำนวนกัน ในลักษณะการใช้สำนวนกลอนที่เหมือนกัน คือ การตีเรียงเสียง และใช้ช่วงเสียงเดียวกัน

ความสัมพันธ์ภายนอก

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลัง คำเนินทำนองไปในโครงสร้างของเนื้อทำนองหลัก และมีสัมพันธ์ที่แตกต่าง และเหมือนกับประโยคที่ 3 อีกด้วย

เสียงตกระนาดเอก - เนื้อทำนองหลัก

พบว่าเป็นเสียงเดียวกัน

ประโยคที่ 6

ท ช ล ท	รี ท ล ช	ท ล ช ล	ท คี รี คี	ท ล ช ร	ช ล ท คี	ท ล ช ล	ท คี รี มี่
- - ท -	- ล - -	- ช - ช	- - - คี	- มี่ - มี่	- รี - -	คี่ คี - -	รี รี - มี่
- - - ล ช	- - - ช	- - - -	- - - ค	- ช - ม	- ร - ค	- - - ร	- - - ม

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าต้นสำนวนกลอนกลุ่มหน้า ใช้การคำเนินทำนองในกลุ่มเสียงปัญญามูลโครงสร้างของเสียง ช ล ท X ร ม X แล้วใช้ระยะห่าง คู่สี่ เคลื่อนที่ขึ้นเสียงสูงสุดเพื่อให้ช่วงเสียงกว้างขึ้น สำนวนกลอนกลุ่มหลัง เหมือนกับสำนวนกลุ่มหน้าประโยคที่ 4

ความสัมพันธ์ภายใน

พบว่า สำนวนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลัง คำเนินไปในช่วงเสียงเดียวกันและมีการเคลื่อนที่เรียงเสียงที่เหมือนกัน ใช้ระยะห่างการคู่สี่คู่สาม ในการเปลี่ยนทิศทางการเคลื่อนที่ขึ้น - ลง

เสียงตกระนาดเอก - เนื้อทำนองหลัก

พบว่าเสียงเดียวกัน

ประโยคที่ 7

รื คื ล ฅ	คื ล ฅ ม	ล ฅ ม ร	ฅ ม ร ค	ทุ ฅ ล ทุ	ค ล ทุ ค	ร ท ค ร	ม ค ร ม
-----------	----------	---------	---------	-----------	----------	---------	---------

รื คื - -	คื ล - -	ล ฅ - -	ฅ ม - -	- - ท -	- - ม -	- - - ค	- - ร ม
- - ล ฅ	- - ฅ ม	- - ม ร	- - ร ค	- - - ล ฅ	- - - ร ค	- ฅ - -	- - - ค -

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่า สำนวนกลอนกลุ่มหน้า ดำเนินในกลุ่มเสียงปัญจมูลโครงสร้างของเสียง ค ร ม X ฅ ล X เหมือนกับสำนวนกลอนกลุ่มหลัง ประโยคที่ 2 , 4 สำนวนกลอนกลุ่มหลัง เหมือนกับสำนวนกลอนกลุ่มหน้า ประโยคที่ 2 ต่างกันที่เสียงสูง - ต่ำ

ความสัมพันธ์ภายใน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลัง ดำเนินกลอนเหมือนกับประโยคที่ 2 ต่างกันที่การสลับสำนวนสำนวนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลัง อันมีปัจจัยมาจากเนื้อทำนองหลัก

ความสัมพันธ์ภายนอก

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า ดำเนินกลอนเป็นอย่างเดียวกับเนื้อทำนองหลักทุกประการ นับว่าเป็นการเสร็จสมบูรณ์ของสำนวน แต่ในสำนวนกลอนกลุ่มหลัง ดำเนินกลอนในโครงสร้างเนื้อทำนองหลัก แตกต่างกันตามลักษณะเฉพาะของเครื่องดนตรี

เสียงตกระนาดเอก - เนื้อทำนองหลัก

พบว่าเสียงเดียวกัน

ประโยคที่ 8

ฅ ล ทุ ร	ล ทุ ร ม	ทุ ร ม ฅ	ร ม ฅ ล	รื ล ท คื	รื คื ท ล	ท ม รื คื	ท ล ฅ ม
----------	----------	----------	---------	-----------	-----------	-----------	---------

- ม - -	ร ร - -	ม ม - -	ฅ ฅ - ล	- ท - รื	- ท - -	ล ล - -	ฅ ฅ - ม
- ร - ท	- - - ท	- - - ฅ	- - - ล	- ท - ร	- - ท - ล	- - - ฅ	- - - ม

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่า สำนวนกลอนกลุ่มหน้าในกลุ่มเสียงปัญจมูลโครงสร้างของเสียง ฅ ล ท X ร ม X ในการดำเนินทำนองจากเสียงต่ำขึ้นมาหาเสียงสูง สำนวนกลอนกลุ่มหลัง มีลักษณะการตั้งต้นกลุ่มเสียงสูงโดยใช้ระยะห่างของสำนวนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลัง เป็นคู่อี แล้วยังเป็นการเปลี่ยนทิศทาง การเคลื่อนที่ตลอดถึงการจัดกลุ่มที่ถึงการแยกออกจากกลุ่มสำนวนถามอีกด้วย

ความสัมพันธ์ภายใน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลัง มีความสัมพันธ์ในเรื่องกลอนที่ตกเสียง มี และเสียงลา ของต้นสำนวนและท้ายสำนวน

ความสัมพันธ์ภายนอก

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลัง ดำเนินตามโครงสร้างของเนื้อทำนองหลักที่มีทิศทางเคลื่อนที่ไปในแนวทางเดียวกัน

เสียงตกระนาดเอก - เนื้อทำนองหลัก

พบว่าเป็นเสียงเดียวกัน

ประโยคที่ 9

ร ฟ ม ร	ล ร ม ฟ	ซ ล ซ ฟ	ม ฟ ซ ล	มื ท คื รื	มื รื คื ท	ล ซ ล ท	ล ซ ฟ ม
- - - ซ	- - ล ล	- - - ท	- - ล ล	- คื - มื	- คื - -	ท ท - -	ล ล - ม
- - - ซ	- ล - -	- - - ท	- ล - -	- ค - ม	- ค - ท	- - - ล	- - - ล

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า ใช้การดำเนินกลอนมีช่วงเสียงจากเสียงลา ระดับกลาง ถึงลาสูง โดยใช้ลักษณะการตี 4 พยางค์ 3 เสียง การตีข้ามเสียง และการตีเรียงเสียง ในทิศทางขึ้นไปหาเสียงสูง สำนวนกลอนกลุ่มหลัง มีลักษณะการใช้ช่วงเสียงในการดำเนินทำนองเท่ากับสำนวนกลอนกลุ่มหน้า จากระดับเสียง มีสูง ลงมาหาเสียงระดับมี ระดับกลาง

ความสัมพันธ์ภายใน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลัง ดำเนินกลอนโดยใช้ระดับเสียงที่เท่ากัน แตกต่างกันในด้านทิศทางและสำนวนกลอนอันมีปัจจัยมาจากเนื้อทำนองหลัก

ความสัมพันธ์ภายนอก

พบว่าสำนวนกลอนระนาดแปรทำนองตามโครงสร้างของเนื้อทำนองหลักตามลักษณะของการแปรทำนองของระนาดเอก

เสียงตกระนาดเอก - เนื้อทำนองหลัก

พบว่าเป็นเสียงเดียวกัน

ประโยคที่ 10

ฟ ม ฟ ร	ม ฟ ซ ล	ซ ฟ ซ ล	ซ ฟ ม ร	ฟ ท ล ซ	ฟ ม ร ท	ร ม ฟ ซ	ล ซ ฟ ม
- - - -	- - - ล	- - - ท	- - ฟ -	- - - -	- - ฟ -	- - - ม	- - มม
- - - ล	- - - -	- - - ท	- - - มร	- - - -	- - - มร	- - - -	- - ม -

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า คำเนิงกลอนโดยใช้เสียง 5 เสียง คือ เร มี ฟา ซอล ลา ในลักษณะการตีขึ้นลงของสำนวนเพื่อให้ตกเสียง เร ซึ่งเป็นเสียงสำคัญคือ เป็นเสียงตกและรักษากลุ่มเสียงของเนื้อทำนองหลักที่ลักษณะพิเศษของการฉายมือ สำนวนกลอนกลุ่มหลัง คำเนิงกลอนโดยใช้ช่วงเสียงห่างกันเป็นคู่แปด แต่คงรักษากลุ่มเสียงของสำนวนกลอนกลุ่มหน้าไว้เหมือนเดิม

ความสัมพันธ์ภายใน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลัง คำเนิงกลอนอยู่ในช่วงเสียงเดียวกันและมีความสัมพันธ์ ในลักษณะการมีเรื่องเสียง เร มี ฟา ซอล ลา

ความสัมพันธ์ภายนอก

พบว่าเนื้อทำนองหลักคำเนิงกลอนในลักษณะพิเศษ เรียกว่า การตีฉายมือ การคำเนิงกลอนระนาดเอกเป็นไปลักษณะโครงสร้างเนื้อทำนองหลัก โดยอาศัยช่วงเสียงของเนื้อทำนองหลักในการแปรทำนอง

เสียงตกระนาดเอก - เนื้อทำนองหลัก

พบว่าเป็นเสียงเดียวกัน

ประโยคที่ 11

ล ท ล ฟ	ท ล ฟ ม	ล ฟ ม ร	ฟ ม ร ทุ	ค ทุ ค ลุ	ทุ ค ทุ ค	ร ม ร ค	ทุ ค ร ม
- - มฟ	- ล - -	- ล - -	ฟ	- - มร -	- ร - -	- ม - ม	- - - ม
- - ร -	- - - ม	- ร - -	- มร - ทุ	- - - ล	- - - ทุ	- - - ร	- - - -

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้าคำเนิงกลอนในกลุ่มเสียงปัญจมูลโครงสร้างของเสียง ร ม ฟ X ล ท X ในทิศทางเสียงสูงสู่เสียงต่ำ สำนวนกลอนกลุ่มหลังคำเนิงกลอนโดยใช้เสียง ลา ที โด เป็นกลุ่มแรก จากนั้นก็ตีเรียงเสียงขึ้น - ลง เป็นกลุ่มที่หลัง รวมแล้วมีการใช้สำนวนกลุ่มหลัง คือ ลา ที โด เร และ มี

ความสัมพันธ์ภายใน

พบว่าพบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลัง ใช้สำนวนกลอน มีจำนวนเสียง 5 เสียงเท่ากัน แตกต่างกันตรงที่สำนวนกลอนกลุ่มหน้าเป็นลักษณะข้ามเสียง สำนวนกลุ่มหลังมีลักษณะเรียงเสียง

ความสัมพันธ์ภายนอก

พบว่ามีการใช้สำนวนกลอนกลุ่มหน้าในโครงสร้างเดียวกันและสำนวนกลอนกลุ่มหลังคำเนิงในกลุ่มระดับเสียงเดียวกันตามโครงสร้างของเนื้อทำนองหลัก

เสียงตกระนาดเอก - เนื้อทำนองหลัก

พบว่าเป็นเสียงเดียวกัน

ประโยคที่ 12

ฟ ม ร ล	ร ม ฟ ช	ฟ ม ร ม	ฟ ช ล ท	ล ช ล ท	คั ม ี ร ี คั	ช ล ท คั	ร ี คั ท ล
- - - ร	- - - ช	- - ล ท	- ล - ท	- ช - -	- ลท - ร ี	- ม ี - ร ี	- ท - ล
- - - ล	- - - ช	- - - ท	- ล - ท	- ร - -	ช - - - ร	- ม - ร	- ท - ล

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้าดำเนินกลอนเหมือนกับประโยคที่ 4 สำนวนกลอนกลุ่มหลังดำเนินกลอนเหมือนกับประโยคที่ 9

ความสัมพันธ์ภายใน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า – กลุ่มหลัง ดำเนินกลอนในลักษณะเชื่อมต่อกันในเรื่องของการเคลื่อนที่เหมือนกันทำให้เกิดช่วงเสียงกว้างจนถึงเสียงสูงสุด คือเสียง มี

ความสัมพันธ์ภายนอก

พบว่ามีการแปรทำนองและการเคลื่อนที่ไปตาม โครงสร้างของเนื้อทำนองหลัก
เสียงตกระนาดเอก - เนื้อทำนองหลัก

พบว่าเป็นเสียงเดียวกัน

ประโยคที่ 13

ร ี ท ล ช	ล ม ฟ ช	ล ฟ ช ล	ท ช ล ท	ร ี ม ี ร ี คั	ท ล ช ร	ม ฟ ช ล	ร ี ท ล ช
- ร ี - ท	- ล - -	ช ช - -	ล ล - ท	- ร ี - ม ี	- ร ี - -	ท ท - -	ล ล - ช
- ร - ท	- ล - ช	- - - ล	- - ท	- ร - ม	- ร - ท	- - - ล	- - - ช

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้าดำเนินกลอนเป็นสองอย่าง ต้นสำนวนดำเนินทำนองโดยใช้ลักษณะการตีข้ามเสียงห่างกันเป็น คู่ 3 , คู่ 4 ทำยสำนวนเป็นลักษณะการตีสืบเนื่องของทำยสำนวนกลอนของต้นสำนวน โดยใช้ลักษณะการตีพยางค์ 3 เสียง เรียงร้อยขึ้นเสียงสูง สำนวนกลอนกลุ่มหลังเหมือนกับสำนวนเพลงตระปายพระลักษมณ์ ประโยคที่ 10 ในสำนวนกลอนกลุ่มหลัง

ความสัมพันธ์ภายใน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า – กลุ่มหลังดำเนินกลอนโดยใช้ช่วงเสียง ห่างกันเป็นคู่แปดเหมือนกัน คือ เสียง เร ถึง เร สูง

ความสัมพันธ์ภายนอก

พบว่าในการดำเนินทำนองกลอนระนาดเอกแปรทำนองในทิศทางการเคลื่อนที่ขึ้น-ลงตามเนื้อทำนองหลัก

เสียงสระขนาดเอก - เนื้อทำนองหลัก

พบว่าเสียงเดียวกัน

ประโยคที่ 14

ฟ ร ม ฟ	ล ฟ ม ร	ฟ ม ร ม	ฟ ช ล ช	ฟ ม ร ทุ	ร ม ฟ ช	ฟ ม ร ม	ฟ ช ล ท
- - ฟ -	- ม - -	- ร - ร	- - - ช	- รี้ - ท	- ล - -	ช ช - -	ล ล - ท
- - ร ม	- - - ร	- - - -	- - - ช	- ร - ท	- ล - ช	- - - ล	- - - ท

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลัง ดำเนินกลอนเป็นอย่างเดียวกับเพลงตระปลายพระ
ลักษณะในประโยคที่ 3

ประโยคที่ 15

ล ท ล ล	ม ฟ ล ท	รี้ มี้ รี้ รี้	ล ท รี้ มี้	รี้ ท ล ช	ร ช ฟ ม	ฟ ท ล ช	ฟ ม ร ทุ
- ท - -	ล ล - -	ท ท - -	ร ร - ม	- - - มฟ	- ล - -	- ล - -	ฟ - - -
- ท - ล	- - - ท	- - - ร	- - - ม	- - ร -	- - - ม	- ร - -	- มร - ท

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้ามีลักษณะการตีซ้ำเสียงสลับกับการตีข้ามเสียงในทิศทางขึ้นเสียง
สูง โดยมีเสียงสำคัญ ลา ที เร มี สำนวนกลอนกลุ่มหลัง ดำเนินกลอนในลักษณะ การตีข้ามเสียงห่าง
กันเป็นคู่ 3, คู่ 4 สลับกับการตีเรียงเสียง ซึ่งในการตีห่างเป็นคู่ 3, คู่ 4 นั้นมีผลในเรื่องของการเคลื่อนที่
ของทิศทางกลอนอีกด้วย

ความสัมพันธ์ภายนอก

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลัง ในการดำเนินทำนองมีโครงสร้างและขีดจำกัดของ
เครื่องดนตรี ในสำนวนกลุ่มหน้า เหมือนกัน แต่ยังสามารถแปรทำนองตามเนื้อหาทำนองหลักได้อย่าง
กลมกลืน

เสียงสระขนาดเอก - เนื้อทำนองหลัก

พบว่าเสียงเดียวกัน

ประโยคที่ 16

ล ช ล ทุ	ล ทุ ร ม	ฟ ช ล ช	ฟ ม ร ท	ล ทุ ร ม	ช ล ท รี้	ท ล ช ม	ช ท ล ช
- - - -	- - - ร ม	- ฟ ล -	ฟ ม - -	- ร - ช	- - ล ท	- รี้ - ท	- ล - ช
- ล - ทุ	- - ค -	- - - ม	- - ร ท	- ล - ช	- - - ท	- ร - ท	- ล - ช

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้าในช่วงแรก ดำเนินทำนองในกลุ่มเสียงปัญจมูล ตามโครงสร้างของเสียง ซ ล ท X ร ม X ในทศกลุ่มเสียงต่ำ ช่วงที่หลังเป็นลักษณะการตีเรียงเสียงขึ้นแล้วลงมาหาเสียงที่ซึ่ง เป็นเสียงในกลุ่มแรก ในสำนวนกลอนกลุ่มหลัง ดำเนินกลอนในโครงสร้างเหมือนกับสำนวนกลอน กลุ่มหน้าในช่วงแรกเป็นกลุ่มเสียงปัญจมูล โดยใช้การเคลื่อนที่จากกลุ่มเสียงต่ำขึ้นมาหากกลุ่มเสียงสูง แล้วลงจบในกลุ่มเสียงกลางในกลุ่มเสียงปัญจมูลเดียวกัน

ความสัมพันธ์ภายใน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลังดำเนินกลอนในกลุ่มเสียงปัญจมูลโครงสร้างเดียวกัน

ความสัมพันธ์ภายนอก

พบว่าสำนวนกลอนระนาดแปรทำนองตาม โครงสร้างเนื้อทำนองหลักรวมถึงทิศทางการ เคลื่อนที่ของเนื้อทำนองกับระนาดเอกด้วย

เสียงตกของของระนาดเอก – เนื้อทำนองหลัก

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหลัง เสียงตกในช่วงแรกมีเสียงตกห่างกันเป็นคู่ ซึ่งเป็นเจตนาของผู้ บรรเลงต้องการรักษาการดำเนินทำนองในกลุ่มเสียงปัญจมูลโครงสร้างของเสียง ซ ล ท X ร ม X และ ต้องการให้ช่วงเสียงของสำนวนกลอนกว้างขึ้น ซึ่งยังแสดงถึงภูมิปัญญาของผู้บรรเลงอีกด้วย

ศูนย์วิทยพัทธยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เพลงตระสันนิบาต

ประโยคที่ 1

รื ท รื รื	รื มื รื รื	ซ ล ซ ซ	ร ม ร ร	ซ ล ซ ท	ล ท ร ม	ฟ ซ ล ซ	ฟ ม ร ท
------------	-------------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

- - - ท	- - รื รื	- - - มื	- - รื รื	- - ล ท	- รื - มื	- มื - มื	- รื - ท
- - - ฟ	- ร - -	- - - ม	- ร - -	- ซ - -	- ร - ม	- ซ - ม	- ร - ท

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า มีลักษณะการตี้าเสียงสำคัญคือ เสียง เร โดยเคลื่อนที่เป็นลักษณะเดียวกันทั้งสำนวนจากเสียง เร สูง มาหา เร ต่ำ ในที่นี้ห่างกันเป็นคู่ 4 คู่ 5 สำนวนกลอนกลุ่มหลัง ช่วงแรกเป็นลักษณะการตีในกล่อมเสียงปัญจมูลโครงสร้างของเสียง ซ ล ท X ร ม X ในทิศทางขึ้น จากนั้นก็ตีเรียงเสียง ขึ้นแล้วก็ลงมากลุ่มโครงสร้างเดิมที่เสียง ที ซึ่งลักษณะใกล้เคียงกับเพลงตระเลียบเสื่อหรือเสื่อขบในประโยคที่ 16 ของสำนวนกลอนกลุ่มหน้า

ความสัมพันธ์ภายใน

พบว่ามีความสัมพันธ์ภายในสำนวนกลุ่มหน้าเป็นลักษณะการใช้การตีในสำนวนที่เหมือนกัน ทั้งสำนวนและมีการเชื่อมสำนวนกลอนโดยใช้กลุ่มระดับเสียงต่ำในการเคลื่อนที่ของสำนวนกลอน

ความสัมพันธ์ภายนอก

พบว่ามีการใช้สำนวนกลอนระนาบทั้งสามระดับกลุ่มเสียงคือ กลุ่มเสียงสูง เสียงกลางและเสียงต่ำ ในขณะที่เนื้อทำนองหลัก ดำเนินอยู่ในกลุ่มเสียงสูง อันเกิดจากขีดจำกัดเครื่องดนตรีฆ้องวงใหญ่ และระนาดเอก

เสียงตกของระนาดเอก เนื้อทำนองหลัก

พบว่าเป็นเสียงเดียวกัน

ประโยคที่ 2

ล ซ ล ท	ค ร ม ท	ร ม ฟ ร	ม ฟ ซ ล	รื มื รื ท	มื รื ท ล	รื ท ล ซ	ท ล ซ ม
---------	---------	---------	---------	------------	-----------	----------	---------

- - รื รื	- - รื รื	- มื - รื	- ท - ล	- ท - ร	- ท - -	ลล - -	ซ ซ - ม
- ร - -	- ร - -	- ม - ร	- ท - ล	- ท - ร	- ท - ล	- - - ซ	- - - ม

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้ามีลักษณะการตีมีวนเสียงขึ้นจากเสียงต่ำไปหาเสียงสูง โดยเริ่มจากเสียงลาขึ้นไปหาเสียงลาสูง เรียกลักษณะกลอนชนิดนี้ว่ากลอนฝาก สำนวนกลอนกลุ่มหลังดำเนินในกลุ่มเสียงปัญจมูลโครงสร้างของเสียง ซ ล ท X ร ม X โดยเคลื่อนที่จากเสียงสูงมาหาเสียงต่ำ

ความสัมพันธ์ภายใน

พบว่าจำนวนกลอนกลุ่มหน้านั้น มีลักษณะการตีเรียงเสียง 5 เสียงในต้นสำนวนและท้ายสำนวนซ้ำยังเป็นไปในทิศทางเดียวกันอีกด้วย จากนั้นก็เชื่อมสำนวนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลังในลักษณะเสียงห่างกันเป็นคู่ 4 แล้วเปลี่ยนทิศทางการเคลื่อนที่ตรงกันข้าม นับว่าจำนวนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลังนี้เมื่อบรรเลงต่อกันแล้วทำให้มีการใช้พื้นที่ของการดำเนินทำนองทั่วผืนระนาดเอกทีเดียว

ความสัมพันธ์ภายนอก

พบว่าจำนวนกลอนกลุ่มหน้านั้น ดำเนินกลอนที่มีการสืบเนื่องจากสำนวนกลุ่มหลังของประโยคที่ 1 ทำให้มีทิศทางการเคลื่อนที่ดำเนินไปต่างทิศทางของเนื้อทำนองหลัก แต่เป็นสำนวนกลอนที่นำพาให้สำนวนกลุ่มหลังสามารถดำเนินตามโครงสร้างของเนื้อทำนองหลักได้อย่างสวยงาม เสียงตกของระนาดเอก-เนื้อทำนองหลัก พบว่าเป็นเสียงเดียวกัน

ประโยคที่ 3

ช ท ล ช	ท ล ช ม	ล ช ม ร	ช ม ร ท	ล ุ ุ ล ุ ุ	ทุ ร ุ ุ ุ	ร ม ร ร	ม ช ม ม
---------	---------	---------	---------	-------------	------------	---------	---------

- ช - ท	ล ช - -	ม ม - -	ร ร - ท	- ท - -	ล ล - -	ท ท - -	ร ร - ม
- ช - ท	ล ช - ม	- - - ร	- - - ฟ	- ฟ - ม	- - - ฟ	- - - ร	- - - ม

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าจำนวนกลอนกลุ่มหน้ามีโครงสร้างสืบเนื่องในการดำเนินทำนองตามสำนวนกลอนกลุ่มหลังของประโยคที่ 2 ซึ่งเป็นลักษณะโครงสร้างเดียวกัน ในสำนวนกลอนกลุ่มหลัง มีลักษณะการตีซ้ำเสียง โดยเน้นเสียงหลักคือ ลา ที เร มี ในทิศทางการเคลื่อนที่จากเสียงต่ำขึ้นมาหาเสียงสูง เรียกว่าลักษณะกลอนเช่นนี้ว่า กลอนสืบ

ความสัมพันธ์ภายใน

พบว่ามีจำนวนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลัง มีการดำเนินทำนองโดยเน้นกลุ่มเสียงปัญญามูล โครงสร้างของเสียง ช ล ท X ร ม X

ความสัมพันธ์ภายนอก

พบว่าจำนวนกลอนระนาด ดำเนินตามเนื้อหาทำนองหลัก ในทิศทางการเคลื่อนที่เดียวกัน เสียงตกของระนาดเอก-เนื้อทำนองหลัก

พบว่าเป็นเสียงเดียวกัน

ประโยคที่ 4

ฟ ม ร ทุ	ร ม ฟ ช	ฟ ม ร ม	ฟ ช ล ท	ล ช ล ท	คั มั รั คั	ช ล ท คั	รั คั ท ล
----------	---------	---------	---------	---------	-------------	----------	-----------

- ม --	ร ร --	ช ช --	ล ล - ท	- ช --	- ลท - รั	- มั - รั	- ท - ล
- ม - ร	- - - ช	- - - ล	- - - ท	- ร --	ช - - ร	- ม - ร	- ท - ล

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลัง เหมือนกับเพลงกระเล็บเสื่อหรือเสื่อขบ ในประโยคที่ 12 และเป็นสำนวนแบ่งกลุ่มสำนวนกลอนของเนื้อทำนองหลักอีกด้วย

ประโยคที่ 5

รั ท ล ท	รั มั รั รั	ช ล ช ช	ร ม ร ร	ช ล ท รั	ล ท รั มั	ท ล ช ม	ร ช ล ท
----------	-------------	---------	---------	----------	-----------	---------	---------

- - - ท	- - รั รั	- - - มั	- - รั รั	- - ล ท	- รั - มั	- มั - มั	- รั - ท
- - - ฟ	- ร - -	- - - ม	- ร - -	- ช - -	- ร - ม	- ช - ม	- ร - ท

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้าดำเนินกลอนระนาดเอก โครงสร้างโดยรวมเป็นกลอนเดียวกับประโยคที่ 1 สำนวนกลอนกลุ่มหน้าแต่มีการเปลี่ยนสำนวนในตอนขึ้นให้มีช่วงเสียงของกลอนให้กว้างขึ้น

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหลัง ดำเนินสำนวนกลอนโดยรักษาระดับเสียงสูงตลอดถึงลูกตกของเนื้อทำนองหลักในกลุ่มเสียงปัญจมูลโครงสร้างของเสียง ช ล ท X ร ม X

ความสัมพันธ์ภายใน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลัง ใช้หลักดำเนินกลอนระนาดเอก ในกลุ่มเสียงปัญจมูลโครงสร้างของเสียง ช ล ท X ร ม X

ความสัมพันธ์ภายนอก

พบว่าการดำเนินทำนองกลอนของระนาดเอก เป็นการรักษาเนื้อทำนองหลักโครงสร้างลูกตกและกลุ่มระดับเสียง ให้ดำเนินไปในทิศทางเดียวกัน
เสียงตกของระนาดเอก-เนื้อทำนองหลัก

พบว่าเป็นเสียงเดียวกัน

ประโยคที่ 6

ล ช ล ุ ุ	ค ม ี่ ร ี่ ค ี่	ช ล ุ ุ ค ี่	ร ี่ ค ี่ ท ุ ล	ร ี่ ม ี่ ร ี่ ท	ม ี่ ร ี่ ท ุ ล	ร ี่ ท ี่ ล ุ ช	ท ุ ล ุ ช ม
-----------	------------------	--------------	-----------------	------------------	-----------------	-----------------	-------------

- - ร ี่ ร ี่	- - ร ี่ ร ี่	- ม ี่ - ร ี่	- ท - ล	- ท - ร	- ท - -	ล ล - -	ช ช - ม
- ร - -	- ร - -	- ท - ร	- ท - ล	- ท - ร	- ท - ล	- - - ช	- - - ม

ลีลาสำนวนกลอน

พบสำนวนกลอนกลุ่มหน้า มีลักษณะการตีเรียงเสียง ขึ้น - ลง เพื่อรักษากลุ่มเสียงเดิมในระดับเสียงสูง สำนวนกลอนกลุ่มหลังดำเนินเป็นอย่างเดียวกับสำนวนกลุ่มหลังประโยคที่ 2

ความสัมผัสภายใน

พบว่ามีการใช้กลุ่มระดับเสียงเดียวกัน

ความสัมผัสภายนอก

พบว่าดำเนินการตามโครงสร้างเนื้อทำนองหลัก และทิศทางการเคลื่อนที่เสียงตกของระนาดเอก-เนื้อทำนองหลัก

พบว่าเป็นเสียงเดียวกัน

ประโยคที่ 7

ช ท ุ ล ุ ช	ท ุ ล ุ ช ม	ล ุ ช ม ร	ช ม ร ท	ค ุ ท ุ ค ุ ล	ท ุ ค ุ ท ุ ค ุ	ร ม ร ค	ท ุ ค ุ ร ม
-------------	-------------	-----------	---------	---------------	-----------------	---------	-------------

- ช - ท	ล ุ ช - -	ม ม - -	ร ร - ท	- ท - -	ล ล - -	ท ท - -	ร ร - ม
- ช - ท	ล ุ ช - ม	- - - ร	- - - ุ	- ุ - ม	- - - ุ	- - - ร	- - - ม

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าเป็นสำนวนกลอนเดียวกับสำนวนกลอนกลุ่มหน้าของประโยคที่ 3 สำนวนกลอนกลุ่มหลังมีลักษณะการตีเป็นสองกลุ่ม คือ กลุ่มแรกมีลักษณะการตีสลับเสียงและตี้ย้ำเสียงโด กลุ่มหลังเป็นลักษณะการตีเรียงเสียง ลง และขึ้น

ความสัมผัสภายใน

พบว่าการใช้สำนวนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลัง ที่มีลักษณะผสมผสาน อันเกิดจากความตั้งใจของผู้บรรเลง ที่ไม่ต้องการให้เกิดสำนวนกลอนซ้ำกันกับประโยคที่ 3

ความสัมผัสภายนอก

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหลังแปรทำนองตามเนื้อหา ทำนองหลักในรูปแบบของการเคลื่อนที่แตกต่างกัน และไม่ซ้ำกับสำนวนกลอนที่ใช้ในประโยคที่ 3 อีกด้วย

เสียงตกของระนาดเอก-เนื้อทำนองหลัก

พบว่าเสียงเดียวกัน

ประโยคที่ 8

ฟ ร ม ฟ	ซ ม ฟ ซ	ล ฟ ซ ล	ท ซ ล ท	คั ล ท คั	รื ท คั รื	มื คั รื มื	รื คั ท ล
---------	---------	---------	---------	-----------	------------	-------------	-----------

- ม --	ร ร --	ซ ซ --	ล ล - ท	- ซ - -	- ลท - รื	- มื - รื	- ท - ล
- ม - ร	- - - ซ	- - - ล	- - - ท	- ร - -	ซ - - ร	- ม - ร	- ท - ล

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่า สำนวนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลัง มีลักษณะการดำเนินทำนอง ที่มีลักษณะเหมือนกัน โดยเคลื่อนที่จากเสียงต่ำขึ้นไปหาเสียงสูงสุดแล้วตีเรียงสูงลงมาหาเสียงต่ำเป็นลักษณะที่มีความสัมพันธ์ภายในอย่างสมบูรณ์ของกลอนระนาดเอกและพบลักษณะเช่นนี้ ในเพลงทะแยในประโยคที่ 5 ของสำนวนกลุ่มหน้า

ความสัมพันธ์ภายนอก

พบว่ามีการเคลื่อนที่ในการแปรทำนองเป็นไปทิศทางเดียวกัน

เสียงตกของระนาดเอก-เนื้อทำนองหลัก

พบว่าเสียงเดียวกัน

ประโยคที่ 9

ร ท ร ร	ร ม ร ร	ม ร ม ม	ม ซ ม ม	ซ ม ซ ซ	ซ ล ซ ซ	ล ซ ล ล	ล ท ล ล
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

- - ร ท	- - ร ร	- - ม ร	- - ม ม	- - ซ ม	- - ซ ซ	- - ล ซ	- - ล ล
- - - ฟ	- ร - -	- - - ร	- ม - -	- - - ม	- ซ - -	- - - ซ	- ล - -

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าสำนวนกลอนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลัง ดำเนินกลอนระนาดเอกในลักษณะย้ำเสียงหลักในทิศทางจากเสียงต่ำขึ้นมาหาเสียงสูง ซึ่งมีการแปรทำนองเป็นไปตามเนื้อทำนองหลัก ก็ให้เกิดความสัมพันธ์ทั้งภายในและภายนอกอีกด้วย มีเสียงตกเป็นเสียงเดียวกัน

ประโยคที่ 10

ฟ ท ล ซ	ฟ ม ร ท	ล ซ ล ท	ล ท ร ม	ร ซ ล ท	คั มื รื คั	ซ ล ท คั	ร ค ท ล
---------	---------	---------	---------	---------	-------------	----------	---------

- ฟ - ม	- ม --	- ม - ร	- - - ม	- ซ - -	- ลท - รื	- มื - รื	- ท - ล
- - - -	- ร - ท	- - - ล	- - - ท	- ร - -	ซ - - ร	- ม - ร	- ท - ล

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าเป็นสำนวนกลอนเดียวกับเพลงตระหงั่วปากคอก ในประโยคที่ 3 และมีโครงสร้างตามเนื้อหาทำนองหลักตลอดถึงทิศทางการเคลื่อนที่เดียวกันทำให้เกิดความสัมพันธ์ภายนอกและความสัมพันธ์ภายใน และมีการใช้เสียงเดียวกันเป็นจำนวนมาก ต่างตรงที่เสียงสูงกับเสียงต่ำ เสียงตกของระนาดเอก-เนื้อทำนองหลัก

พบว่าเป็นเสียงเดียวกัน

ประโยคที่ 11

รื ท ล ท	รื ม รื รื	ท ช ล ท	ล ท รื ม	รื ท รื ล	ท ล ช ม	ร ท ร ม	ร ม ช ล
----------	------------	---------	----------	-----------	---------	---------	---------

- - ร ท	- - ร ร	- - ม ร	- - ม ม	- - - ช ม	- - ช ช	- - ล ช	- - ล ล
- - - ฟ	- ร - -	- - - ร	- ม - -	- - - ม	- ช - -	- - - ช	- ล - -

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลัง ใช้การดำเนินทำนองโดยมีกลุ่มเสียงปัญญามูล โครงสร้างของเสียง ช ล ท X ร ม X โดยมีทิศทางการเคลื่อนที่ของสำนวนตามอยู่ในระดับเสียงสูง ส่วนสำนวนกลอนกลุ่มหลัง และมีการเคลื่อนที่จากเสียงสูงมาหาเสียงต่ำแล้วเคลื่อนที่มาอยู่ในระดับเสียงกลางเพื่อรักษาลูกตกเอาไว้

ความสัมพันธ์ภายใน

พบว่ามีการใช้โครงสร้างการดำเนินทำนองเดียวกัน

ความสัมพันธ์ภายนอก

พบว่าเนื้อหาทำนองหลักกับการแปรทำนองนั้นเน้นกลุ่มเสียงปัญญามูล โครงสร้างของเสียง ช ล ท X ร ม X เหมือนกัน

เสียงตกของระนาดเอก - เนื้อทำนองหลัก

พบว่าเป็นเสียงเดียวกัน

ประโยคที่ 12

ม รื ท ล	ฟ ม ร ท	ล ช ล ท	ล ท ร ม	ร ช ล ท	ค รื ม ท	ค รื ค ม	รื ค ท ล
----------	---------	---------	---------	---------	----------	----------	----------

- ฟ - ม	- ม - -	- ม - ร	- - - ม	- ช - -	- ล ท - รื	- ม - - รื	- ท - ล
- - - -	- ร - ท	- - - ล	- - - ท	- ร - -	ช - - ร	- ม - ร	- ท - ล

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า มีลักษณะการดำเนินทำนองในกลุ่มเสียงปัญญามูลโครงสร้างของเสียง ร ม ฟ X ล ท X ในลักษณะการเคลื่อนที่จากเสียงสูง มาหาเสียงต่ำ เป็นอย่างแรก อย่างหลัง พบว่าดำเนินเป็นในกลุ่มเสียงปัญญามูลโครงสร้างของเสียง ซ ล ท X ร ม X โดยใช้เสียง เร มี ที่เป็นตัวเชื่อมกลุ่มเสียง สำนวนกลอนกลุ่มหลังดำเนินกลอนในช่วงแรก มีโครงสร้างเหมือนกับสำนวนกลอนกลุ่มหลังของ ประโยคที่ 10 ส่วนช่วงหลังนั้นเป็นลักษณะกลอนฝาก

ความสัมพันธ์ภายใน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลัง มีลักษณะการใช้เสียงและทิศทางที่ต่อเนื่องกันและพบว่าในช่วงแรกของกลอนระนาดเอกกลุ่มหน้า - กลุ่มหลัง มีลักษณะไม่ตกเสียงตามเนื้อทำนองหลักซึ่งเป็นเจตนาของผู้บรรเลง

ความสัมพันธ์ภายนอก

พบว่าในช่วงแรกของสำนวนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลัง มีลักษณะต้องการแปรทำนองในลักษณะพิเศษ เรียกว่ากลอนฝากเสียงตกไม่ตรงตามเนื้อหาทำนองหลักแต่ยังรักษาทิศทาง การเคลื่อนที่ให้ดำเนินไปในทิศทางตามเนื้อหาทำนองหลัก

เสียงตกของระนาดเอก- เนื้อทำนองหลัก

พบว่าเสียงเดียวกัน

ประโยคที่ 13

รื ล ท ล	รื คื ท ล	ซ ล ท คื	รื คื ท ล	รื มื รื คื	ท ล ซ ฟ	ม ร ม ฟ	ม ฟ ซ ล
- - - ท	- ล - ล	- - - -	- - - ล	- - - ล	- - - -	- ซ - ซ	- - - ล
- - - -	- - - รื	- - - ล	- - - -	- - - ล	- - - ซ	- - - -	- - - ล

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลัง มีลักษณะการดำเนินกลอนโยนตามเนื้อหาทำนองหลักย่อมมีความสัมพันธ์ภายใน - ภายนอกและเสียงตกเดียวกันตามลักษณะของการตีโยน

ประโยคที่ 14

คื ล คื คื	คื รื คื คื	รื คื มื รื	คื ท ล ซ	ล ซ ฟ ม	ร ม ฟ ซ	ท ล ซ ล	ท คื ร คื
- - - -	- คื - คื	- รื - คื	- ล - ซ	- - ฟ -	- - - ซ	- ม - -	- ซ ล - คื
- - - ค	- - - -	- ร - ค	- ล - ซ	- - - มร	- ม - ร	- - - -	ฟ - - ค

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าต้นสำนวนกลอนกลุ่มหน้า มีลักษณะการตี้าเสียง โด สูง เพื่อรักษาเนื้อทำนองหลัก จากนั้นก็ตี้าเสียง เร ดีแล้วตีเรียงเสียงจากเสียงสูงสุดลงมาหาเสียง ซอล และพบว่าต้นสำนวนกลอนกลุ่มหลังมีลักษณะการตีเรียงเสียง ลง – ขึ้น กลับมาเสียง ซอล จากนั้นก็ตีเรียงเสียงขึ้น มาหาเสียงโด สูง ซึ่งเป็นเสียงเดียวกับสำนวนขึ้นของสำนวนกลอนกลุ่มหน้า

ความสัมพันธ์ภายใน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลัง ดำเนินกลอนที่ใช้กลุ่มเสียงเดียวกัน และมีการเคลื่อนที่ ขึ้น - ลง ในลักษณะการตีเรียงเสียง เหมือนกัน

ความสัมพันธ์ภายนอก

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลัง ดำเนินกลอนในลักษณะการเคลื่อนที่เพื่อรักษาเนื้อทำนองหลักมากที่สุด มีเสียงตกของระนาดเอก - เนื้อทำนองหลัก เป็นเสียงเดียวกัน

ประโยคที่ 15

ซ ล ซ ซ	ร ม ซ ล	คํ รํ คํ คํ	ซ ล คํ รํ	มํ มํ รํ มํ	รํ รํ คํ รํ	คํ คํ ล คํ	ล ล ซ ล
---------	---------	-------------	-----------	-------------	-------------	------------	---------

- ล --	ซ ซ --	ล ล - -	คํ คํ - รํ	- มํ - มํ	- มํ - -	รํ รํ --	คํ คํ - ล
- ล - ซ	- - - ล	- - - ค	- - - ร	- ม - ซ	- ม - ร	- - - ค	- - - ล

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลัง ดำเนินกลอนในกลุ่มเสียงปัญจมูลโครงสร้างของเสียง ค ร ม X ซ ล X โดยมีการเคลื่อนที่ขึ้นในสำนวนกลุ่มหน้า และเคลื่อนที่ลง อันเกิดจากขีดจำกัดของเครื่องดนตรี

ความสัมพันธ์ภายใน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลัง ใช้ลักษณะการตี ในลักษณะเน้นเสียงหลักและใช้กลุ่มเสียงปัญจมูลโครงสร้างของเสียง ค ร ม X ซ ล X เดียวกัน ตลอดถึงการพบขีดจำกัดของเครื่องดนตรีในสำนวนกลอนที่กับเนื้อทำนองหลักอีกด้วย

ความสัมพันธ์ภายนอก

พบว่ามีการแปรทำนองโดยรักษาโครงสร้างของเนื้อทำนองหลักการเคลื่อนที่ ขึ้น - ลง และใช้สำนวนที่มีขีดจำกัดของเครื่องดนตรี เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

เสียงตกของระนาดเอก- เนื้อทำนองหลัก

พบว่า เป็นเสียงเดียวกัน

ประโยคที่ 16

ร ค ร ม	ร ม ช ล	ท ค ร ค	ท ล ช ม	ร ม ฟ ช	ล ช ฟ ม	ร ค ร ม	ร ม ฟ ช
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

--- ร ม	- ช - ล	- ค - ล	- ช - ม	- ร - ร	--- ค	--- ล	--- ช
- - ค -	- ช - ล	- ค - ล	- ช - ท	- ร - ร	--- ค	--- ล	--- ช

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าต้นสำนวนกลอนกลุ่มหน้า ดำเนินกลอนในกลุ่มเสียงปัญญาลโครงสร้างของเสียง ค ร ม X ช ล X โดยเคลื่อนที่จากเสียงต่ำขึ้นมาหาเสียงสูง จากนั้นในท้ายสำนวนเป็นลักษณะการตีเรียงเสียงขึ้นแล้วลงมาหากกลุ่มเสียงเริ่มต้น สำนวนกลอนกลุ่มหลังใช้ลักษณะการตีเรียงเสียง ขึ้นและลง ในกลุ่มเสียง โค ถึง ลา

ความสัมพันธ์ภายใน

พบว่าสำนวนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลัง ใช้ลักษณะการเคลื่อนที่โดยการตีข้ามเสียงและเรียงเสียงในการดำเนินทำนองตลอดถึงการรักษากลุ่มเสียงของการแปรทำนองอีกด้วย

ความสัมพันธ์ภายนอก

พบว่าในสำนวนกลอนกลุ่มหน้า มีการแปรทำนองตามเนื้อหาทำนองหลักและรักษาทิศทางการเคลื่อนที่ให้ดำเนินไปเป็นอย่างเดียวกัน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหลัง มีการแปรทำนองตามเนื้อหาทำนองหลักโดยอาศัยเสียงตกเป็นสำคัญซึ่งทั้งเนื้อหาทำนองหลัก และสำนวนกลอนระนาดเอกเป็นสำนวนจบเพลงตระสันนิบาตเสียงตกของระนาดเอก- เนื้อทำนองหลัก

พบว่า เป็นเสียงเดียวกัน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เพลงตระกูลต้นนิบาค

ประโยคที่ 1

รื คื รื รื	รื มื รื รื	ล ช ล ล	ล ท ล ล	ท มื รื คื	ท ล ช ฟ	ม ร ล ร	ม ฟ ช ล
-------------	-------------	---------	---------	------------	---------	---------	---------

- - - -	- รื - รื	- - - -	- ล - ล	- - - ล	- - - -	- ช - ช	- - - ล
- - - รื	- - - -	- - - ล	- - - -	- - - ล	- - - ช	- - - -	- - - ล

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า มีการใช้ลักษณะการตีที่เหมือนกันในต้นและท้ายสำนวน โดยใช้การเน้นเสียงสำคัญคือเสียง เร กับเสียง ลา และพบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลัง เมื่อบรรเลงติดต่อกันแล้วเป็นลักษณะการแปรทำนองตามโครงสร้างของเนื้อหาทำนองหลัก ที่เรียกว่าการตี "เท่า" ที่มีลักษณะแตกต่างตามเนื้อหาทำนองหลักอื่น ๆ

ความสัมพันธ์ภายใน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลัง มีความประสงค์เดียวกัน คือการตั้งต้นและการรักษาเสียงตกที่สำคัญ

ความสัมพันธ์ภายนอก

พบว่ามีการแปรทำนองโดยการรักษาเนื้อหาทำนองหลัก

เสียงตกของระนาดเอก - เนื้อทำนองหลัก

พบว่าเป็นเสียงเดียวกัน

ประโยคที่ 2

ร ม ร ร	ล ท ร ม	ช ล ช ช	ร ม ช ล	ช ล ท คื	รื คื ท ล	รื มื รื คื	ท ล ช ม
---------	---------	---------	---------	----------	-----------	-------------	---------

- ม - -	ม ร - ม	- ล - -	ช ช - ล	- ท - ร	- ท - -	ล ล - -	ช ช - ม
- ร - ท	- ล - ท	- ล - ช	- - - ล	- ท - ร	- ท - ล	- - - ช	- - - ม

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า มีลักษณะการตีเน้นเสียงสำคัญ แต่ไม่เหมือนกับประโยคที่ 1 และเป็นสำนวนเดียวกับสำนวนขึ้นของเพลงทะแยอีกด้วย สำนวนกลอนกลุ่มหลังมีลักษณะการตีเรียงเสียง ขึ้น - ลง จากนั้นก็ตีเรียงเสียงจากกลุ่มเสียงสูงสุดมาหาเสียงต่ำมีช่วงห่างกันเป็นคู่แปด

ความสัมพันธ์ภายใน

พบว่ามีการใช้เสียง ซอล ลา เชื่อมกันในสำนวนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลัง ซึ่งเป็นสำนวนท้ายสำนวนกลอนกลุ่มหน้ากับต้นสำนวนกลอนกลุ่มหลัง

ความสัมพันธ์ภายนอก

พบสำนวนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลัง แปรทำนองโดยมีลักษณะการเคลื่อนที่เสียงที่มีทิศทางเดียวกัน

เสียงตกของระนาดเอก - เนื้อทำนองหลัก

พบว่าเป็นเสียงเดียวกัน

ประโยคที่ 3

ช ท ล ช	ท ล ช ม	ล ช ม ร	ฟ ม ร ทุ	ล ุ ค ทุ ล	ม ุ ล ทุ ค	ร ม ร ค	ทุ ค ร ม
---------	---------	---------	----------	------------	------------	---------	----------

- ช - ท	ล ช - -	ม ม - -	ร ร - ท	- ท - -	ล ล - -	ท ท - -	ร ร - ม
- ช - ท	ล ช - ม	- - - ร	- - - ฟ	- ฟ - ม	- - - ฟ	- - - ร	- - - ม

ลีลาสำนวนกลอน

พบสำนวนกลอนกลุ่มหน้า คำเน้นกลอนในกลุ่มเสียงปัญญาจุลโครงสร้างของเสียง ช ท ท X ร ม X และเป็นสำนวนเดียวกับ เพลงตระสันนิบาต ในประโยคเดียวกัน สำนวนเดียวกัน สำนวนกลอนกลุ่มหลังคำเน้นในลักษณะการใช้กลอนที่มีความห่างเป็น คู่สี่ เคลื่อนที่เปลี่ยนทิศทางจากต่ำ ขึ้นมาหาเสียงสูง ด้วยมีลักษณะขีดจำกัดของเครื่องดนตรีต้องใช้ คู่เจ็ด แทนคู่แปด เป็นลักษณะการอนุโลมของสำนวนกลอนระนาด ที่เกิดจากเหตุจูงใจของผู้บรรเลงทำให้กลอนระนาดเอกมีความกว้างขึ้นอีกด้วย

ความสัมพันธ์ภายใน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลังมีการใช้ช่วงสำนวนที่มีความห่างเป็นคู่แปดเหมือนกัน

ความสัมพันธ์ภายนอก

พบว่าในกลุ่มเสียงและทิศทางเคลื่อนของสำนวนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลัง ของสำนวนกลอนระนาดกับเนื้อทำนองหลักดำเนินไปแนวทางเดียวกัน

เสียงตกของระนาดเอก - เนื้อทำนองหลัก

พบว่าเป็นเสียงเดียวกัน

ประโยคที่ 4

ฟ ม ร ท	ร ม ฟ ช	ฟ ม ร ม	ฟ ช ล ท	ล ช ล ท	ค ม ี ร ี ค	ช ล ท ค	ร ี ค ท ล
---------	---------	---------	---------	---------	-------------	---------	-----------

- ม - -	ร ร - -	ช ช - -	ล ล - ท	- ช - -	ลท - ร	- ม - -	- ท - ล
- ม - ร	- - - ช	- ท - ล	- - - ท	- ร - -	ช - - ร	- ม - ร	- ท - ล

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลัง เป็นสำนวนเดียวกัน ประโยคที่ 4 ของเพลงตระสันนิบาต

ประโยคที่ 5

ร ช ล ท	คํ มํ รํ คํ	ช ล ท คํ	รํ คํ ท ล	รํ มํ รํ คํ	ท ล ช ฟ	ม ร ม ฟ	ม ฟ ช ล
---------	-------------	----------	-----------	-------------	---------	---------	---------

- - - -	- รํ - รํ	- - - -	- ล - ล	- - - ล	- - - -	- ช - ช	- - - ล
- - - ร	- - - -	- - - ล	- - - -	- - - ล	- - - ช	- - - -	- - - ล

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้าเป็นลักษณะอย่างเดียวกับสำนวนกลอนกลุ่มหลังของประโยคที่ 4 เพียงแต่เปลี่ยนเสียงขึ้นจากเสียง ลา เป็นเสียง เร เพื่อให้เกิดความกว้างของช่วงเสียงและเพื่อต้องการให้สำนวนกลอนซ้ำกัน ในสำนวนกลอนกลุ่มหลังเป็นอย่างเดียวกับสำนวนกลอนกลุ่มหลังของประโยคที่ 1

ความสัมพันธ์ภายใน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลัง มีโครงสร้างการดำเนินกลอน ในลักษณะการตีเสียงเสียง ขึ้น - ลง และช่วงของสำนวนกลอนเดียวกัน

ความสัมพันธ์ภายนอก

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลัง มีลักษณะฉายสำนวนเหมือนกับเนื้อทำนองหลัก ในลักษณะของสำนวน "เท่า"

เสียงตกของระนาดเอก - เนื้อทำนองหลัก

พบว่าเป็นเสียงเดียวกัน

ประโยคที่ 6

ฟ ม ร ล	ท ค ร ม	ท ล ช ร	ม ฟ ช ล	รํ ล ท คํ	รํ มํ รํ คํ	ท ล รํ คํ	ท ล ช ม
---------	---------	---------	---------	-----------	-------------	-----------	---------

- ม - -	ม ร - ม	- ล - -	ช ช - ล	- ท - ร	- ท - -	ล ล - -	ช ช - ม
- ร - ท	- ล - ท	- ล - ช	- - - ล	- ท - ร	- ท - ล	- - - ช	- - - ม

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้าเป็นสำนวนกลอนเดียวกับประโยคสุดท้ายของเพลงตระ
หญาปากคอก ในสำนวนกลอนกลุ่มหลังดำเนินในลักษณะเป็นช่วงห่างเป็น คู่สี่ สลับกับการตีเรียง
เสียง ขึ้น - ลง

ความสัมพันธ์ภายใน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลัง ดำเนินไปในลักษณะการตีเรียงเสียงและใช้
ระยะห่าง คู่สี่ เปลี่ยนทิศทางการเคลื่อนที่

ความสัมพันธ์ภายนอก

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลัง มีการเคลื่อนที่เป็นไปทิศทางเดียวกับเนื้อทำนอง
หลัก

เสียงตกของระนาดเอก- เนื้อทำนองหลัก

พบว่าเสียงเดียวกัน

ประโยคที่ 7

ช ท ล ช	ท ล ช ม	ล ช ม ร	ช ม ร ท	ค ท ค ล	ท ค ท ค	ร ม ร ค	ท ค ร ม
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

- ช - ท	ล ช - -	ม ม - -	ร ร - ท	- ท - -	ล ล - -	ท ท - -	ร ร - ม
- ช - ท	ล ช - ม	- - - ร	- - - ฟ	- ฟ - ม	- - - ฟ	- - - ร	- - - ม

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้าดำเนินกลอนเป็นไปลักษณะเดียวกับสำนวนกลอนกลุ่มหลัง
ของประโยคที่ 6 ในสำนวนกลอนกลุ่มหลังในประโยค ที่ 7 นี้ เป็นสำนวนเดียวกับสำนวน
กลอนกลุ่มหลังของเพลงตระสนับนาดในประโยคที่ 7 (ประโยคเดียวกัน)

ความสัมพันธ์ภายใน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้าดำเนินกลอนระนาดเอก โดยใช้เสียง ลงที่ โด เร มี เหมือนกัน
ความสัมพันธ์ภายนอก

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลัง ดำเนินในลักษณะเรียบเสียงภายใต้กลุ่มเสียง
เดียวกันกับเนื้อทำนองหลัก

เสียงตกของระนาดเอก- เนื้อทำนองหลัก

พบว่าในสำนวนกลอนกลุ่มหน้าการแปรทำนองมีเสียงตกไม่ตรงกัน คือเนื้อทำนองหลักตก
เสียง ทีกลอนระนาด ตกเสียง ลา ด้วยเป็นเจตนาของผู้บรรเลง เพื่อไม่ให้เสียงซ้ำกันสำนวนกลอน
กลุ่มหลังและทำให้เกิดช่วงเสียงกว้างขึ้นอีกด้วย

ประโยคที่ 8

ฟ ร ม ฟ	ช ม ฟ ช	ล ฟ ช ล	ท ช ล ท	ร ช ล ท	คั ม ี ร ี คั	ช ล ท คั	ร ี คั ท ล
---------	---------	---------	---------	---------	---------------	----------	------------

- ม - -	ร ร - -	ช ช - -	ล ล - ท	- ช - -	- ลท - ร ี	- ม ี - ร ี	- ท - ล
- ม - ร	- - - ช	- ท - ล	- - - ท	- ร - -	ช - - ร	- ม - ร	- ท - ล

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้าเป็นสำนวนกลอนเดียวกับสำนวนกลอนกลุ่มหน้าของเพลง
ตระสันนิบาต ประโยคที่ 8 (ประโยคเดียวกัน)ในสำนวนกลอนกลุ่มหลังพบว่าเป็นสำนวนเดียวกับ
ประโยคที่ 5 ของสำนวนกลอนกลุ่มหลังในเพลงเดียวกัน

ความสัมพันธ์ภายใน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลังดูเหมือนว่าจะเป็นสองจำพวกก็จริงอยู่ แต่หาก
พิจารณาแล้ว พบว่าท้ายต้นสำนวนกลอนกลุ่มหลังนั้นใช้ช่วงเสียงเดียวกับสำนวนกลอนกลุ่มหลัง
นับว่ามีความสัมพันธ์ในการใช้ช่วงเสียง

ความสัมพันธ์ภายนอก

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลังดำเนินกลอนในโครงสร้างทิศทางของเนื้อทำนอง
หลัก

เสียงตกของระนาดเอก - เนื้อทำนองหลัก

พบว่าเป็นเสียงเดียวกัน

ประโยคที่ 9

ร ี ล ท ล	ร ท ล ช	ร ม ฟ ช	ล ช ฟ ม	ทุ ต ร ม	ฟ ม ร ต	ทุ ล ทุ ต	ทุ ต ร ม
-----------	---------	---------	---------	----------	---------	-----------	----------

- - - -	- ล - ล	- - - -	- ม - ม	- - - ม	- - - -	- ร - ร	- - - ม
- - - ล	- - - -	- - - ม	- - - -	- - - ม	- - - ร	- - - -	- - - ม

ลีลาสำนวนกลอน

พบต้นสำนวนกลอนดำเนินในกลุ่มเสียงโครงสร้างของเสียง ช ล ท X ร ม X ในกลุ่มเดียว
สูง ท้ายสำนวนเป็นลักษณะการตีเรียงเสียงขึ้นในกลุ่มเสียง เร ถึง ลา ในสำนวนกลอนกลุ่มหลังใช้
ลักษณะการดำเนินกลอน การตีเรียงเสียง ขึ้น - ลง ทั้งต้นสำนวนและท้ายสำนวน

ความสัมพันธ์ภายใน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลัง ดำเนินกลอนการตีเรียงเสียงในลักษณะเดียวกัน

ความสัมพันธ์ภายนอก

พบว่าเนื้อหาทำนองหลักเป็นการตี "เท่า" เปลี่ยนเสียงในลักษณะการตีเหมือนกับประโยคที่ 1 การแปรทำนองยังคงแปรตามการทิศทาง การเคลื่อนที่เดียวกัน เพียงแต่เนื้อหาทำนองหลังมีจังหวะห่าง แต่ระนาดมีลักษณะถี่ ซึ่งเป็นลักษณะการดำเนินทำนองของเครื่องดนตรี

เสียงตกของระนาดเอก- เนื้อทำนองหลัก

พบว่าเป็นเสียงเดียวกัน

ประโยคที่ 10

ฟ ร ม ฟ	ช ม ฟ ช	ล ฟ ช ล	ท ช ล ท	ล ช ล ท	คั ม รั คั	ช ล ท คั	รั คั ท ล
---------	---------	---------	---------	---------	------------	----------	-----------

-- -ร ม	- ช - ล	- ท - ล	- ช - ม	- ม - -	ม ร - ม	- ล - -	ช ช - ล
- - ค -	- ช - ล	- ท - ล	- ช - ท	- ร - ท	- ล - ท	- ล - ช	- - - ล

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลัง เหมือนกับประโยคที่ 4

ประโยคที่ 11

รั ล ท ล	รั คั ท ล	ช ฟ ช ท	ล ช ฟ ม	ทุ ค ร ม	ฟ ม ร ค	ทุ ล ทุ ค	ทุ ค ร ม
----------	-----------	---------	---------	----------	---------	-----------	----------

- - - -	- ล - ล	- - - -	- ม - ม	- - - ม	- - - -	- ร - ร	- - - ม
- - - ล	- - - -	- - - ม	- - - -	- - - ม	- - - ร	- - - -	- - - ม

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าต้นสำนวนกลอนกลุ่มหน้ามีลักษณะดำเนินกลอนโยน จากนั้นก็เปลี่ยนลักษณะการดำเนินกลอนโดยใช้กลุ่มเสียง ที่เคลื่อนที่ลงมาเสียง มี ในสำนวนกลอนกลุ่มหลังเหมือนกันสำนวนกลอนกลุ่มหลังประโยคที่ 9

ความสัมพันธ์ภายใน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลังมีลักษณะการตีเรียงเสียงของต้นสำนวนและท้ายสำนวนเหมือนกัน

ความสัมพันธ์ภายนอก

พบว่าเป็นไปลักษณะเหมือนกับความสัมพันธ์ภายนอกของประโยคที่ 9 ต่างกันตรงเปลี่ยนสำนวนกลอนกลุ่มหน้า

เสียงตกของระนาดเอก - เนื้อทำนองหลัก

พบว่าเป็นเสียงเดียวกัน

ประโยคที่ 12

รื ท ล ช	ล ม ฟ ช	ล ฟ ช ล	ท ช ล ท	ล ช ล ท	คื มื รื คื	ช ล ท คื	รื คื ท ล
- รื - ท	- ล - -	ชช - -	ล ล - ท	- ช - -	- ลท - รื	- มื - รื	- ท - ล
- ร - ทุ	- ล - ช	- - - ล	- - - ท	- ร - -	ช - - ร	- ม - ร	- ท - ล

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้าเหมือนกับประโยคที่ 13 ของเพลง ตรีเส็บเสื่อหรือเสื่อขบใน
สำนวนกลอนกลุ่มหลังเหมือนกับสำนวนกลอนกลุ่มหลังประโยคที่ 4, 10

ความสัมพันธ์ภายใน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลัง มีลักษณะการเชื่อมประโยคโดยใช้เสียง ซอล ลา ที
และ มีกลุ่มเสียงในการดำเนินทำนองเดียวกัน

ความสัมพันธ์ภายนอก

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลัง ดำเนินไปตามโครงสร้างของกลุ่มเสียงและทิศทาง
เดียวกับเนื้อทำนองหลัก

เสียงตกของระนาดเอก - เนื้อทำนองหลัก

พบว่าเป็นเสียงเดียวกัน

ประโยคที่ 13

รื ล ท ล	ร ท ล ช	ร ม ฟ ช	ล ช ฟ ม	ฟ ท ล ช	ฟ ม ร ด	ทุ ล ทุ ด	ทุ ด ร ม
- - - -	- ล - ล	- - - -	- ม - ม	- - - ม	- - - -	- ร - ร	- - - ม
- - - ล	- - - -	- - - ม	- - - -	- - - ม	- - - ร	- - - -	- - - ม

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้าเป็นสำนวนกลุ่มหน้าเดียวกับประโยคที่ 9 สำนวนกลอนกลุ่ม
หลังเป็นสำนวนที่มีโครงสร้างมาจากเพลงทะแยประโยคที่ 2 แต่เปลี่ยนลักษณะการตีข้ามเสียง เป็น
ต้นเรียงเสียง

ความสัมพันธ์ภายใน

พบว่าโครงสร้างของสำนวนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลัง ส่วนใหญ่ดำเนินในลักษณะการตีเรียง
เสียงและยังมีกลุ่มเสียงบางกลุ่มเป็นกลุ่มเสียงเดียวกันอีกด้วย

ความสัมพันธ์ภายนอก

พบว่าเป็นความสัมพันธ์เหมือนกับประโยคที่ 9 แตกต่างตรงการเปลี่ยนสำนวนกลอนกลุ่มหลัง เพื่อให้เกิดการแปรทำนองที่ไม่ซ้ำกัน

เสียงตกของระนาดเอก – เนื้อทำนองหลัก

พบว่าเป็นเสียงเดียวกัน

ประโยคที่ 14

ล ุ ทุ ร ม	ช ุ ล ุ ท ค ุ	ร ุ ม ุ ร ุ ค ุ	ท ุ ล ุ ช ุ ม	ช ุ ล ุ ทุ ร	ล ุ ทุ ร ม	ทุ ร ม ช ุ	ร ม ช ุ ล
------------	---------------	-----------------	---------------	--------------	------------	------------	-----------

- - - ร ม	- ช - ล	- ท - ล	- ช - ม	- ม - -	ร ร - -	ม ม - -	ช ช - ล
- - ค -	- ช - ล	- ทุ - ล	- ช - ทุ	- ม - ร	- - - ม	- - - ช	- - - ล

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้ามีลักษณะการฉายสำนวนกลอนระนาดเอก โดยตรีข้ามเสียงและตรีเรียงเสียงจากเสียงลาดำขึ้นไปหาเสียงสูงสุดจากนั้น ก็ตรีเรียงเสียงลงมาหาเสียงมีในระดับเสียงกลาง ในทิศทางขึ้นแล้วลง ในสำนวนกลอนกลุ่มหลังดำเนินกลอนในกลุ่มเสียงปัญญามูลโครงสร้างของเสียง ช ล ุ ท X ร ม X จากเสียงต่ำขึ้นมาหาเสียงสูง

ความสัมพันธ์ภายใน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลัง มีการใช้ช่วงเสียงเพื่อรองรับความสัมพันธ์กันของสำนวนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลัง

ความสัมพันธ์ภายนอก

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลัง มีความสัมพันธ์ในลักษณะการเคลื่อนที่ ขึ้น - ลง ตามโครงสร้างของเนื้อทำนองหลัก

เสียงตกของระนาดเอก – เนื้อทำนองหลัก

พบว่ามีเสียงตกเป็นเสียงเดียวกัน

ประโยคที่ 15

ร ุ ท ุ ล ุ ช ุ	ล ุ ม ุ ฟ ุ ช ุ	ร ุ ม ุ ฟ ุ ช ุ	ล ุ ช ุ ฟ ุ ม	ทุ ุ ค ุ ร ุ ม	ฟ ุ ม ุ ร ุ ค	ทุ ุ ล ุ ทุ ุ ค	ทุ ุ ค ุ ร ุ ม
-----------------	-----------------	-----------------	---------------	----------------	---------------	-----------------	----------------

- - - -	- ล - ล	- - - -	- ม - ม	- - - ม	- - - -	- ร - ร	- - - ม
- - - ล	- - - -	- - - ม	- - - -	- - - ม	- - - ร	- - - -	- - - ม

ลีลาสำนวนกลอน

สำนวนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลัง เป็นสำนวนเดียวกับประโยคที่ 9

ประโยคที่ 16

ฟ ม ร ฤ	ร ม ฟ ษ	ฟ ม ร ม	ฟ ษ ล ท	รื มื รื คื	ท ล ษ ร	ม ฟ ษ ล	รื ท ล ษ
---------	---------	---------	---------	-------------	---------	---------	----------

- รื - ท	- ล - -	ษษ - -	ล ล - ท	- รื - มื	- รื - -	ท ท - -	ล ล - ษ
- ร - ฤ	- ล - ษ	- - - ล	- - - ท	- ร - ม	- ร - ฤ	- - - ล	- - - ษ

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลังเป็นอย่างเดียวกับสำนวนกลอนกลุ่มหน้า ของประโยคที่ 4 สำนวนกลอนกลุ่มหลังเป็นสำนวนปิดมักพบอยู่คู่สำนวนกลุ่มหน้าและเป็นสำนวนจบเพลงอีกด้วย

ความสัมพันธ์ภายใน

พบว่ามิลักษณะการตีเรียงเสียงเหมือนกันและใช้ระหว่างคู่สี่ของสำนวนเพื่อเปลี่ยนทิศทางการเคลื่อนที่เหมือนกัน

ความสัมพันธ์ภายนอก

พบว่าดำเนินกลอนตาม โครงสร้างของเนื้อทำนองหลักทั้งสำนวนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลัง

เสียงตกของระนาดเอก - เนื้อทำนองหลัก

พบว่าเป็นเสียงเดียวกัน

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เพลงระย้อยนรอย

ประโยคที่ 1

ช ม ร ม	ช ล ช ช	คํ ี คํ คํ	ช ล ช ช	ม ค ร ม	ร ม ช ล	ท ร ี ม ี ร ี	คํ ท ล ช
---------	---------	------------	---------	---------	---------	---------------	----------

- - - ม	- - ช ช	- - - ล	- - ช ช	- - - ร ม	- ช - ล	- ร ี - คํ	- ล - ช
- - - ท	- ช - -	- - - ล	- ช - -	- ค - -	- ช - ล	- ร - ค	- ล - ช

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลัง ดำเนินโครงสร้างในการดำเนินทำนองกลอนในกลุ่มเสียงปัญจมูลในโครงสร้างของเสียง คร ม X ช ล X ในลักษณะการตีเน้นเสียงสำคัญเป็นหลักคือเสียง ซอล กับ เสียง โด แต่ท้ายของสำนวนนั้นพบว่ามี การตี เรียงเสียงในทิศทางเสียงสูง มาหาเสียงต่ำเพื่อแสดงการปิดกลุ่มสำนวนในลักษณะการแปรทำนองนี้เป็นการตี ที่เรียกว่า "เท่า" ตามโครงสร้างหาทำนองหลักและมีเสียงตกเป็นเสียงเดียวกัน

ประโยคที่ 2

ม ช ม ม	ช ล ช ช	ล คํ ล ล	คํ ี คํ คํ	ม ี ร ี คํ ล	คํ ม ี ร ี คํ	ท ล ท ร ี	คํ ท ล ช
---------	---------	----------	------------	--------------	---------------	-----------	----------

- ม - -	ม ม - -	ช ช - -	ล ล - คํ	- - ม ี ม ี	- ร ี - -	คํ คํ - -	ล ล - ช
- ม - ม	- - - ช	- - - ล	- - - ค	- ม - -	- ร - ค	- - - ล	- - - ช

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า ดำเนินในลักษณะเน้นสำคัญคือเสียง มี ซอล ลา โด ในทิศทาง การเคลื่อนที่จากเสียง ต่ำขึ้นไปเสียงสูง สำนวนกลอนกลุ่มหลังดำเนินในกลุ่มระดับเสียงสูงในลักษณะการตีในทิศทางขวา - ซ้ายเข้าหากัน ของท้ายสำนวนมีลักษณะการตีเรียงเสียงจากเสียงสูงมาหาเสียงต่ำในสำนวนกลอนนี้ มีปัจจัยมาจากขีดจำกัดของเครื่องดนตรีของกลุ่มสำนวนกลอนกลุ่มหน้าและโครงสร้างของเนื้อหาทำนองหลัก แต่ถึงแม้จะมีปัจจัยดังกล่าวก็ยังคงรักษาเสียงตกตามเนื้อหาทำนองหลัก

ประโยคที่ 3

ร ี ท ล ช	ล ม ฟ ช	ล ฟ ช ล	ท ช ล ท	ร ี ล ท ร ี	ท ล ร ี ท	ล ช ท ล	ช ฟ ล ช
-----------	---------	---------	---------	-------------	-----------	---------	---------

- ร ี - ท	- ล - -	ช ช - -	ล ล - ท	- ร ี - ม ี	- ร ี - -	ท ท - -	ล ล - ช
- ร - ท	- ล - ช	- - - ล	- - - ท	- ร - ม	- ร - ท	- - - ล	- - - ช

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า เหมือนกับสำนวนกลอนกลุ่มหน้า ประโยคที่ 12 (ย้อนตะเข็บ)สำนวนกลอนกลุ่มหลังเหมือนเพลงทะเลเย ของประโยคที่ 5

ความสัมพันธ์ภายใน

พบว่ามีการผูกสำนวนกลอนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลัง ในทิศทางตรงกันข้ามแต่มีเชื่อมสำนวนที่มีลักษณะการตีเหมือนกัน

ความสัมพันธ์ภายนอก

พบว่ามีความสัมพันธ์ของเนื้อหาองหลักในเรื่องการเคลื่อนที่ของเสียงเป็นอย่างเดียวกัน

เสียงตกของระนาดเอก - เนื้อทำนองหลัก

พบว่าเป็นอย่างเดียวกัน

ประโยคที่ 4

คิ ล ช พ	ล ช คิ ล	ริ คิ ฟิ ริ	คิ ล ช พ	ม ค ร ม	ฟ ร ม ฟ	ช ม ฟ ช	ล ฟ ช ล
----------	----------	-------------	----------	---------	---------	---------	---------

- - - -	- ล - ล	- คิ - ล	- ช - พ	- ร - -	ค ค - -	ฟ ฟ - -	ช ช - ล
- - - ล	- - - -	- ค - ล	- ช - พ	- ล - ช	- - - ฟ	- - - ช	- - - ล

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้าดำเนินกลอน โดยใช้กลุ่มเสียงปัญจมูลโครงสร้างของเสียง ฟ ช ล X ค ร X ในลักษณะการตีใต้เสียงขึ้น - ลง สำนวนกลอนกลุ่มหลังมีลักษณะการตี เหมือนกับสำนวนกลอนกลุ่มหน้าในครึ่งหลัง (กลอนใต้ไม้) แต่ลดเสียงหนึ่งเสียง

ความสัมพันธ์ภายนอก

พบว่ามีสำนวนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลัง ดำเนินกลอนระนาดแปรทางตามเนื้อหาทำนองหลักตามโครงสร้างทิศทางเคลื่อนที่ นอกจากนี้ยังมีความสัมพันธ์ที่ต่อเนื่องของสำนวนกลอนกลุ่มหลังจากประโยคที่ 3 ในลักษณะของการตีที่ใช้เสียงกลุ่มเดียวกันในการดำเนินทำนองเพื่อต้องการเชื่อมสัมพันธ์ระหว่างประโยคอีกด้วย

เสียงตกของระนาดเอก - เนื้อทำนองหลัก

พบว่าเป็นอย่างเดียวกัน

ประโยคที่ 5

ริ มิ ริ ล	ริ ท ล ช	ฟ ม ร ม	ฟ ช ล ท	ริ ล ท ริ	ท ล ริ ท	ช ล ท ล	ริ ท ล ช
------------	----------	---------	---------	-----------	----------	---------	----------

- ริ - ท	- ล - -	ช ช - -	ล ล - ท	- ริ - มิ	- ริ - -	ท ท - -	ล ล - ช
- ร - ท	- ล - ช	- - - ล	- - - ท	- ร - ม	- ร - ท	- - - ล	- - - ช

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้าเป็นสำนวนกลอนที่อยู่ในเพลงทะเลเย สามชั้นทางไถ่ ในช่วงท้ายเพลง สำนวนกลอนกลุ่มหลัง ดำเนินในกลุ่มเสียงปัญญามูล โครงสร้างของเสียง ซ ล ท X ร ม X และ โครงสร้างของสำนวนกลอนกลุ่มหลังของประโยคที่ 3 และยังเป็นสำนวนที่อยู่ในเพลงทะเลเย สามชั้นทางไถ่อีกด้วย

ความสัมพันธ์ภายใน

พบว่ามีการใช้ช่วงเสียงของสำนวนกลอนเดียวกัน

ความสัมพันธ์ภายนอก

พบว่าสำนวนกลอนระนาบในสำนวนกลอนกลุ่มหน้า แปรทำนองในลักษณะการเคลื่อนที่ข้ามเสียงและเรียงเสียง ในทิศทางเดียวกับเนื้อทำนองหลัก ส่วนสำนวนกลอนกลุ่มหลังมีลักษณะการตีต่างจากสำนวนกลอนกลุ่มหน้า แต่มีลักษณะดำเนินกลอนรักษาเนื้อทำนองหลักในรูปแบบกลุ่มเสียงปัญญามูล โครงสร้างของเสียง ซ ล ท X ร ม X

เสียงตกของระนาบเอก - เนื้อทำนองหลัก

พบว่าเป็นอย่างเดียวกัน

ประโยคที่ 6

คํ ี ล ซ ฟ	ล ซ คํ ี ล	รํ ี คํ ี มํ ี รํ ี	คํ ี ล ซ ฟ	ม ค ร ม	ฟ ร ม ฟ	ซ ม ฟ ซ	ล ฟ ซ ล
------------	------------	---------------------	------------	---------	---------	---------	---------

- - - -	- ล - ล	- คํ ี - ล	- ซ - ฟ	- ร - -	ค ค - -	ฟ ฟ - -	ซ ซ - ล
- - - ล	- - - -	- ค - ล	- ซ - ฟ	- ล - ซ	- - - ฟ	- - - ซ	- - - ล

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่ามีสำนวนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลังเหมือนกับประโยคที่ 4

ประโยคที่ 7

ฟ ร ม ฟ	ซ ม ฟ ซ	ล ฟ ซ ล	ท ซ ล ท	รํ ี มํ ี รํ ี คํ ี	ท ล ซ ร	ม ฟ ซ ล	รํ ี ท ล ซ
---------	---------	---------	---------	---------------------	---------	---------	------------

- รํ ี - ท	- ล - -	ซ ซ - -	ล ล - ท	- รํ ี - มํ ี	- รํ ี - -	ท ท - -	ล ล - ซ
- ร - ท	- ล - ซ	- - - ล	- - - ท	- ร - ม	- ร - ท	- - - ล	- - - ซ

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าสำนวนกลอนเป็นอย่างเดียวกับสำนวนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลัง ประโยคที่ 7 ของเพลงมารละม่อม

ประโยคที่ 8

คํ ๓ ๗ ๗	๓ ๗ คํ ๓	คํ ๓ คํ ๓	คํ ๓ ๗ ๗	๗ ๗ ๗ ๓	๓ ๓ คํ ๓	๗ ๗ ๓ ๗	คํ ๓ ๓ ๗
----------	----------	-----------	----------	---------	----------	---------	----------

- - - -	- ๓ - ๓	- คํ - ๓	- ๗ - ๗	- ค - ๗	- - ๗ ๓	- ๗ - -	๓ ๓ - ๗
- - - ๓	- - - -	- ค - ๓	- ๗ - ๗	- ๗ - ๗	- - - ๓	- ๗ - ๓	- - - ๗

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้าใช้โครงสร้างการดำเนินทำนองในกลุ่มเสียงปัญญาจุล โครงสร้างของเสียง ๗ ๗ ๓ X ค ร X ในสำนวนกลอนกลุ่มหลังในต้นสำนวนยังรักษา โครงสร้างของสำนวนกลอนกลุ่มหน้า เพื่อแสดงถึงความสัมพันธ์ของสำนวนกลอนระหว่าง ประโยค ส่วนในตอนท้ายสำนวนเป็นลักษณะการตีเรียงเสียงขึ้นและลง มีการแปรทำนองตาม โครงสร้างทำนองหลักและมีเสียงตกเป็นเสียงเดียวกัน ในลักษณะเช่นนี้ย่อมมีความสัมพันธ์ภายใน และภายนอก

ประโยคที่ 9

ม ร ม ค	ร ม ๗ ๗	๗ ม ๗ ๗	๓ ๗ ๗ ค	ม ร ม ค	ร ม ร ม	๗ ๗ ๗ ม	ร ม ๗ ๗
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

- - ร ม	- - ๗ ๗	- ๓ ค -	๓ ๗ - -	๗ ม - -	ร ม - ม	- - ร ม	- - ๗ ๗
- ค - -	ร ม - -	- - - ๗	- - ๗ ม	- - ร ค	- - ร -	ร ค - -	ร ม - -

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลัง ใช้การดำเนินทำนองตามเนื้อหาทำนองหลักที่มี การตีในสำนวนกลอนถี่ ๆ เคลื่อนที่ขึ้นและลง มีความสัมพันธ์ภายใน - ภายนอก ในช่วงเสียง โด ถึง เสียง ลา ในเรื่องของเสียงตกปรากฏว่ามีลักษณะดำเนินเป็นสำนวนกลอนฝาก คือเนื้อ ทำนองหลักมีเสียงตกเป็นเสียง มี การแปรทำนองสำนวนกลอนระนาดตกเป็นเสียง โด ห่างกันเป็น คู่สาม (ห้องโน้ตที่ 4) อันเกิดจากความตั้งใจของผู้บรรเลง

ประโยคที่ 10

ร ๓ ๓ ๗	๓ ม ๗ ๗	๓ ๗ ๗ ๓	๓ ๗ ๓ ๓	ร ๓ ๓ ร ๓	๓ ๓ ร ๓	๓ ๗ ๓ ๓	๗ ๗ ๓ ๗
---------	---------	---------	---------	-----------	---------	---------	---------

- ร - ๓	- ๓ - -	๗ ๗ - -	๓ ๓ - ๓	- ร - ม	- ร - -	๓ ๓ - -	๓ ๓ - ๗
- ร - ๓	- ๓ - ๗	- - - ๓	- - - ๓	- ร - ม	- ร - ๓	- - - ๓	- - - ๗

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าเหมือนกับสำนวนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลัง ประโยคที่ 3

ประโยคที่ 11

ต ช ล ล	ต คื ล ล	คื รื คื ล	คื ล ช ฟ	ม ค ร ม	ฟ ร ม ฟ	ช ม ฟ ช	ล ฟ ช ล
---------	----------	------------	----------	---------	---------	---------	---------

- - - -	- ล - ล	- คื - ล	- ช - ฟ	- ร - -	ค ค - -	ฟ ฟ - -	ช ช - ล
- - - ล	- - - -	- ค - ล	- ช - ฟ	- ล - ช	- - - ฟ	- - - ช	- - - ล

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้าดำเนินตามเนื้อหาทำนองหลัก โดยใช้กลุ่มเสียงปัญญาจุมล โครงสร้างของเสียง ฟชล X คร X สำนวนกลอนกลุ่มหลังเป็นอย่างเดียวกับสำนวนกลอนกลุ่มหน้า ประโยคที่ 6 และมีความสัมพันธ์ภายใน - ภายนอกเป็นอย่างเดียวกับประโยคที่ 4 , 6

ประโยคที่ 12

รื มื รื ล	รื ท ล ช	ฟ ม ร ม	ฟ ช ล ท	รื ท มื รื	ท ล ช ร	ม ฟ ช ล	รื ท ล ช
------------	----------	---------	---------	------------	---------	---------	----------

- รื - ท	- ล - -	ช ช - -	ล ล - ท	- รื - มื	- รื - -	ท ท - -	ล ล - ช
- ร - ท	- ล - ช	- - - ล	- - - ท	- ร - ม	- ร - ท	- - - ล	- - - ช

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้าเหมือนกับสำนวนกลอนกลุ่มหน้าของประโยคที่ 5 สำนวนกลอนกลุ่มหลังเหมือนกับสำนวนกลอนกลุ่มหลังของประโยคที่ 7 และสำนวนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลัง มีลักษณะการตีเหมือนกันตามโครงสร้างของเนื้อหาทำนองหลักตลอดถึงการใช้ช่วงเสียงและการเคลื่อนที่ลง - ขึ้นในทิศทางเดียวกันอีกด้วย ลักษณะเช่นนี้ย่อมปรากฏความสัมพันธ์ทั้งภายนอกและภายใน และสำนวนกลอนกลุ่มหน้า - กลุ่มหลัง ยังพบว่ามีเสียงตกเป็นเสียงเดียวกับเนื้อหาทำนองหลัก

ประโยคที่ 13

คื ล ช ฟ	ล ช คื ล	รื คื มื รื	คื ล ช ฟ	ม ร ค ล	ค ร ม ฟ	ม ร ค ร	ม ฟ ช ล
----------	----------	-------------	----------	---------	---------	---------	---------

- - - -	- ล - ล	- คื - ล	- ช - ฟ	- ร - -	คค - -	ฟฟ - -	ช ช - ล
- - - ล	- - - -	- ค - ล	- ช - ฟ	- ล - ช	- - - ฟ	- - - ช	- - - ล

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้ามีโครงสร้างใกล้เคียงกับสำนวนกลอนกลุ่มหน้าประโยคนี้ 8 สำนวนกลอนกลุ่มหลัง มีลักษณะการตีเรื่องเสียง จากเสียงสูงมาหาเสียงต่ำ และจากเสียงต่ำ ขึ้นมา

หาเสียงสูง โดยใช้เสียงห่างเป็นคู่ 3 เปลี่ยนทิศทางการเคลื่อนที่และเป็นสำนวนกลอนที่แสดงการแยกออกจากกลุ่มสำนวนอีกด้วย โดยรักษาเนื้อทำนองหลักและเสียงตก

ประโยคที่ 14

คํ ี คํ ี คํ ี	คํ ี รํ ี คํ ี คํ ี	รํ ี คํ ี มํ ี รํ ี	คํ ี ท ล ช	ล ช ฟ ม	ร ม ฟ ช	ท ล ช ล	ท คํ ี รํ ี คํ ี
----------------	---------------------	---------------------	------------	---------	---------	---------	------------------

- - - -	- คํ ี - คํ ี	- รํ ี - คํ ี	- ล - ช	- - ฟ -	- - - ช	- ม - -	- ชล - คํ ี
- - - ค	- - - -	- ร - ค	- ล - ช	- - - มร	- ม - ร	- - - -	ฟ - - ค

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าต้องสำนวนกลอนกลุ่มหน้าดำเนินกลอนในลักษณะรักษาโครงสร้างเนื้อทำนองหลัก โดยใช้เสียง โค เสียง ลา ส่วนท้ายของสำนวนพบว่า มีการเคลื่อนที่จากกลุ่มเสียงสูงแล้วเรียงเสียงลงมาหาเสียงต่ำ โดยใช้กลุ่มเสียงปัญจมูลโครงสร้างของเสียง ค ร ม X ช ล X เป็นหลัก นอกจากนี้ยังพบว่าห้องโน้ตที่สามเป็นโน้ตตรงกับประโยคที่ 13 อีกด้วย สำนวนกลอนกลุ่มหลัง มีลักษณะผูกกลอนโดยใช้การตีเรียงเสียงสูง ลงเสียงต่ำ และจากเสียงต่ำขึ้นไปหาเสียงสูง เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ ภายในและภายนอก โดยมีเสียงตกเป็นเสียงเดียวกันกับเนื้อทำนองหลัก

ประโยคที่ 15

ท ล ช ร	ม ฟ ช ล	มํ ี รํ ี คํ ี ช	ล ท ค รํ ี	มํ ี มํ ี รํ ี มํ ี	รํ ี รํ ี คํ ี รํ ี	คํ ี คํ ี ลํ ี คํ ี	ล ล ช ล
---------	---------	------------------	------------	---------------------	---------------------	---------------------	---------

- ล - -	ช ช - -	ล ล - -	คํ ี คํ ี - รํ ี	- มํ ี - มํ ี	- มํ ี - -	รํ ี รํ ี - -	คํ ี คํ ี - ล
- ล - ช	- - - ล	- - - ค	- - - ร	- ม - ช	- ม - ร	- - - ค	- - - ล

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า มีลักษณะการตีที่เหมือนกันทั้งต้นและท้ายของสำนวนคือ ตีเรียงเสียง ลง สามเสียง จากนั้นก็ตี เรียงเสียงขึ้น ห้าเสียงกลุ่มแรกขึ้นเสียงที่จบเสียง ลา กลุ่มนี้สองขึ้นเรียงมีจบเสียง เร และพบลักษณะการตีเรียงเสียงสืบเนื่องมาจากสำนวนตอบของประโยคที่ 14 นับเป็นความสัมพันธ์ระหว่างประโยคอีกด้วย สำนวนกลอนกลุ่มหลัง มีการใช้กลุ่มเสียงปัญจมูลโครงสร้างของเสียง ค ร ม X ช ล X และเป็นลักษณะของการใช้สำนวนกลอนที่มีขีดจำกัดของเสียงดนตรีในลักษณะการตีซ้ำตกท้ายห้องโน้ต มีเสียงตกเดียวกับทำนองหลัก

ประโยคที่ 16

ม ค ร ม	ร ม ช ล	คํ ี รํ ี คํ ี ล	- ช - ม	- รํ ี - รํ ี	- - - คํ ี	- - - ล	- - - ช
---------	---------	------------------	---------	---------------	------------	---------	---------

- - - ร ม	- ช - ล	- คํ ี - ล	- ช - ม	- รํ ี - รํ ี	- - - คํ ี	- - - ล	- - - ช
- - ค -	- ช - ล	- ค - ล	- ช - ท	- ร - ร	- - - ค	- - - ล	- - - ช

ลีลาสำนวนกลอน

พบว่าสำนวนกลอนกลุ่มหน้า – กลุ่มหลัง ดำเนินกลอนระนาบตามเนื้อทำนองหลัก โดยใช้กลุ่มเสียงปัญญามูลโครงสร้างของเสียง คร ม X ซ ล X และพบลักษณะพิเศษ เรียกว่าการใช้กลอนบาทตามด้วยการตีพิเศษเรียกว่าการตี “กรอ” ในสำนวน เพื่อแสดงลักษณะของการลงจบ ลักษณะเช่นนี้ย่อมเกิดความสัมพันธ์ทั้งภายใน - ภายนอกและเสียงตก

สรุปการศึกษาและวิเคราะห์ "เพลงตระหมอโรง : กรณีศึกษาทางระนาบเอกของครูไชยยะทางมีศรี"

เมื่อได้มีการศึกษาและวิเคราะห์เพลงตระหมอโรง : กรณีศึกษาทางระนาบเอกของครูไชยยะทางมีศรี ในขอบข่าย เพลงตระหมอโรงปากคอก ตระมารละม่อม ตระปลายพระลักษมณ์ ตระเล็บเสือหรือเสือขบ ตระสันนิบาต ตระข้อนรอย ทางครู บุญยงค์ เกตุคง พบว่ามีการใช้ลีลาสำนวนกลอนในการแปรทำนองฆ้องวงใหญ่ ให้เพื่อให้เกิดความงามในลีลาสำนวนกลอนระนาบเอกในเชิงความสัมพันธ์ภายใน – ภายนอก โดยรักษายกขบ และรักษาเสียงตกของเนื้อทำนองหลัก สามารถสรุปได้เป็นข้อ ๆ ดังต่อไปนี้

1. การดำเนินลีลาสำนวนกลอนขึ้นต้น ที่เป็นลักษณะเฉพาะของเครื่องระนาบเอก โดยใช้กลเม็ดพรายและเทคนิคการตีพิเศษเพื่อแสดงความสามารถเชิงระนาบเอก
2. การดำเนินกลอนระนาบเอก โดยใช้กลุ่มเสียงปัญญามูล ในทิศทางขึ้น-ลง และเป็นกลุ่มระดับเสียงของเครื่องดนตรีตามโครงสร้างของเนื้อทำนองหลัก
3. การดำเนินกลอนระนาบเอกโดยใช้สำนวนกลอนแม่แบบในเพลงทะเลแยะ สามชั้น (ทางไล่)
4. การดำเนินกลอนระนาบเอกโดยใช้การตีเน้นเสียงสำคัญของสำนวน เพื่อรักษาเนื้อหาทำนองหลัก
5. การดำเนินกลอนที่ใช้การตีเรียงเสียง ขึ้น – ลง ตามโครงสร้างเนื้อทำนองหลัก
6. การดำเนินกลอนที่ใช้ลักษณะการตีการเคลื่อนที่ ขึ้น - ลง เป็นอย่างเดียวกัน ในกลุ่มสำนวนแรกและกลุ่มสำนวนหลัง
7. การดำเนินกลอนที่มีการใช้การตีเรียงเสียงและการตีห่างเป็นคู่ 4 คู่ 3 เพื่อเปลี่ยนทิศทางการเคลื่อนที่
8. การดำเนินกลอนที่มีลักษณะ "ฉายสำนวน" เมื่อเทียบกับเนื้อทำนองหลัก (สำนวนเนื้อทำนองหลักดำเนินการตีห่าง ๆ แต่สำนวนกลอนระนาบมีช่วงเสียงที่กว้างโดยอาจเป็นไปทั้งกลุ่มหน้าและกลุ่มหลัง)
9. การดำเนินกลอนลักษณะพิเศษเรียกว่า กลอนฝาก มักพบในกลุ่มเพลงเดี่ยว

10. การดำเนินกลอนที่มีลักษณะกลอน หลบเสียง (ไม่ดำเนินไปตามโครงสร้างปกติ) อันมีปัจจัยหลายประการคือ

10.1 เพื่อต้องการรักษากลุ่มระดับเสียง

10.2 เพื่อต้องการผูกสำนวนกลอนต่อไป

10.3 มีขีดจำกัดของเครื่องดนตรีในการแปรทำนอง

10.4 เจตนารักษาโครงสร้างของกลอนอย่างใดอย่างหนึ่งเช่น ปัญจมูล เป็นต้น

10.5 สำนวนกลอนนั้นเป็นสำนวนกลอนแม่แบบ

11. การดำเนินสำนวนกลอนโดยให้มีช่วงเสียงกว้าง เพื่อต้องการใช้ประโยชน์ช่วงเสียงของเครื่องดนตรีให้มากที่สุดหรือต้องการเปลี่ยนทิศทางการเคลื่อนที่ของสำนวนกลอน

12. การดำเนินสำนวนกลอนเพื่อไม่ให้เกิดการแปรทำนองซ้ำกันตามปัจจัยความเข้มข้นของสำนวนที่ปรากฏขึ้นตามความเหมาะสม

13. การดำเนินสำนวนกลอนซ้ำของสำนวนกลอนเพื่อรักษาเอกลักษณ์ของโครงสร้างเพลง

14. การใช้สำนวนกลอนที่มีลักษณะการตีหลาย ๆ รูปแบบอันเกิดปัจจัยสำนวนที่อยู่ข้างหน้าและสำนวนที่อยู่ข้างหลังเพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างกัน

15. การใช้สำนวนกลอนที่เป็นสำนวนกลอนตรงกับ สำนวนกลอนตัวอย่างของครูประสิทธิ์ถาวร

16. การใช้สำนวนกลอนขนาดที่แสดงสัญลักษณ์สำนวนกลอนลงจบและการใช้สำนวน “กรอ” เป็นคู่แปล เพื่อบอกถึงการจบเพลงหรือลงอย่างมีชั้นเชิงของผู้บรรเลงระนาด

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย